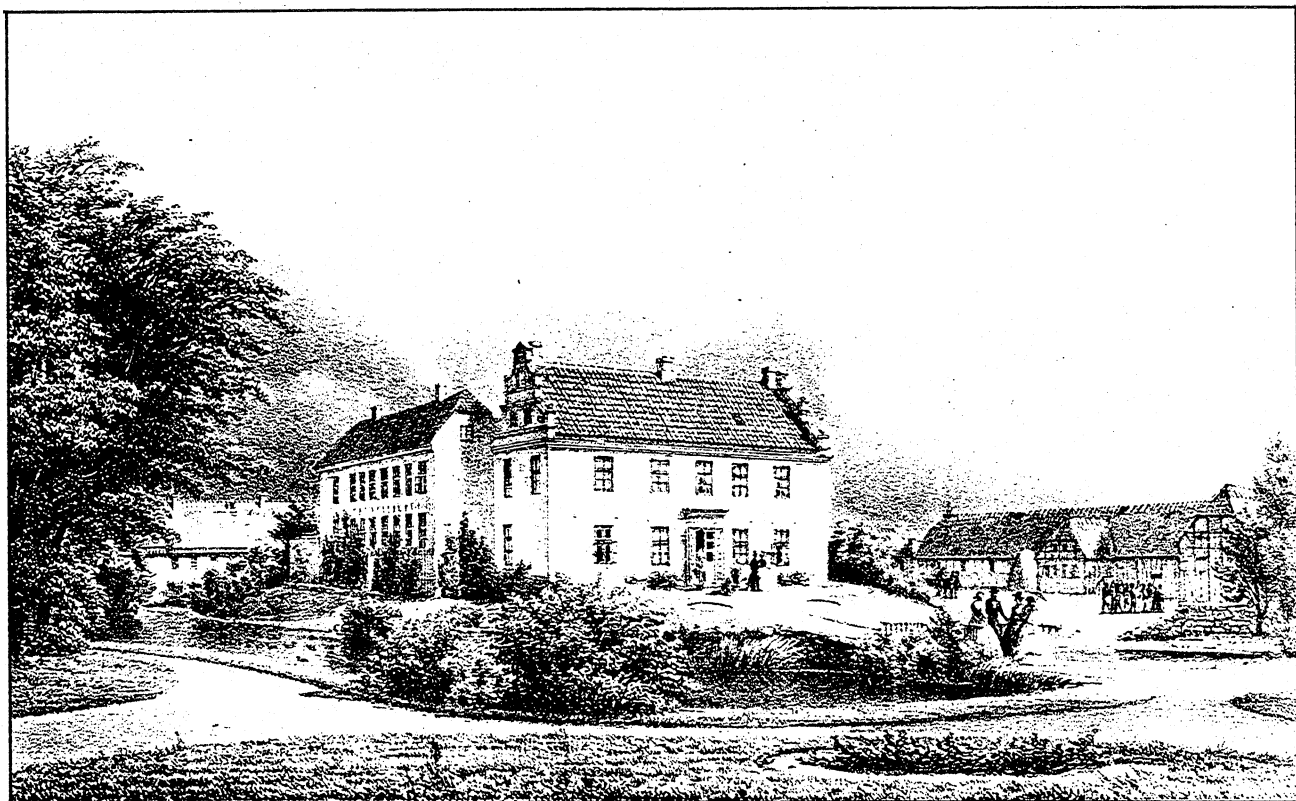

Kulturhistorie

Hovedgårdsregistrering i Fyns Amt

Otterup kommune

Skemaer og kort

1995

Forsidebillede: Kørup

**Hovedgårdsregistrering
i Fyns Amt**

Skemaer og kort

Udgivet af: Fyns Amt
Natur- og vandmiljøafdelingen
Ørbækvej 100, 5220 Odense SØ
Telefon: 66 15 94 00

Kortmateriale:

Udgivet af **Fyns Amt**

Grundmateriale: KMS copyright

Tryk: Fyns Amt
ISBN 87 7343 221 0

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord	side 1
Oversigtskort	side 2
Kommunekort	side 3
Egebjerggård	side 5
Hofmangave	side 17
Kørup	side 29
Nislevgård	side 41
Uggerslevgård	side 53
Ørritslevgård	side 67
Østrupgård	side 79

FORORD

Igennem de senere år har Fyns Amt arbejdet med registrering af de kulturhistoriske forhold vedrørende 123 fynske hovedgårde. Amtet er nu nået til at kunne offentliggøre resultaterne. Den foreliggende rapport er den første udgivelse i afrapporteringen af de kulturhistoriske undersøgelser.

Der udgives i alt 25 kommunebaserede skemarapporter, som formidler de grundlæggende kildeoplysninger, de vigtigste sammenfatninger samt væsentlige kort. Kun kommuner som rummer flere end 2 hovedgårde har deres egen rapport. Ullerslev er derfor trykt sammen med Nyborg, Nørre Aaby med Middelfart og Munkebo med Langeskov. Marstal -, Ærøskøbing -, Tommerup - og Vissenbjerg kommuner indgår ikke i afrapporteringen, idet de ikke rummer nogen hovedgårde. Til skemaerne er udarbejdet en særskilt nøgle, og derudover publicerer Fyns Amt en sammenfattende rapport og en planlægningsrapport. Skemaoplysningerne er indsamlet af Odense Universitet/Kerteminde Museum under ledelse af museumsinspektør, doktor phil. Erland Porsmose.

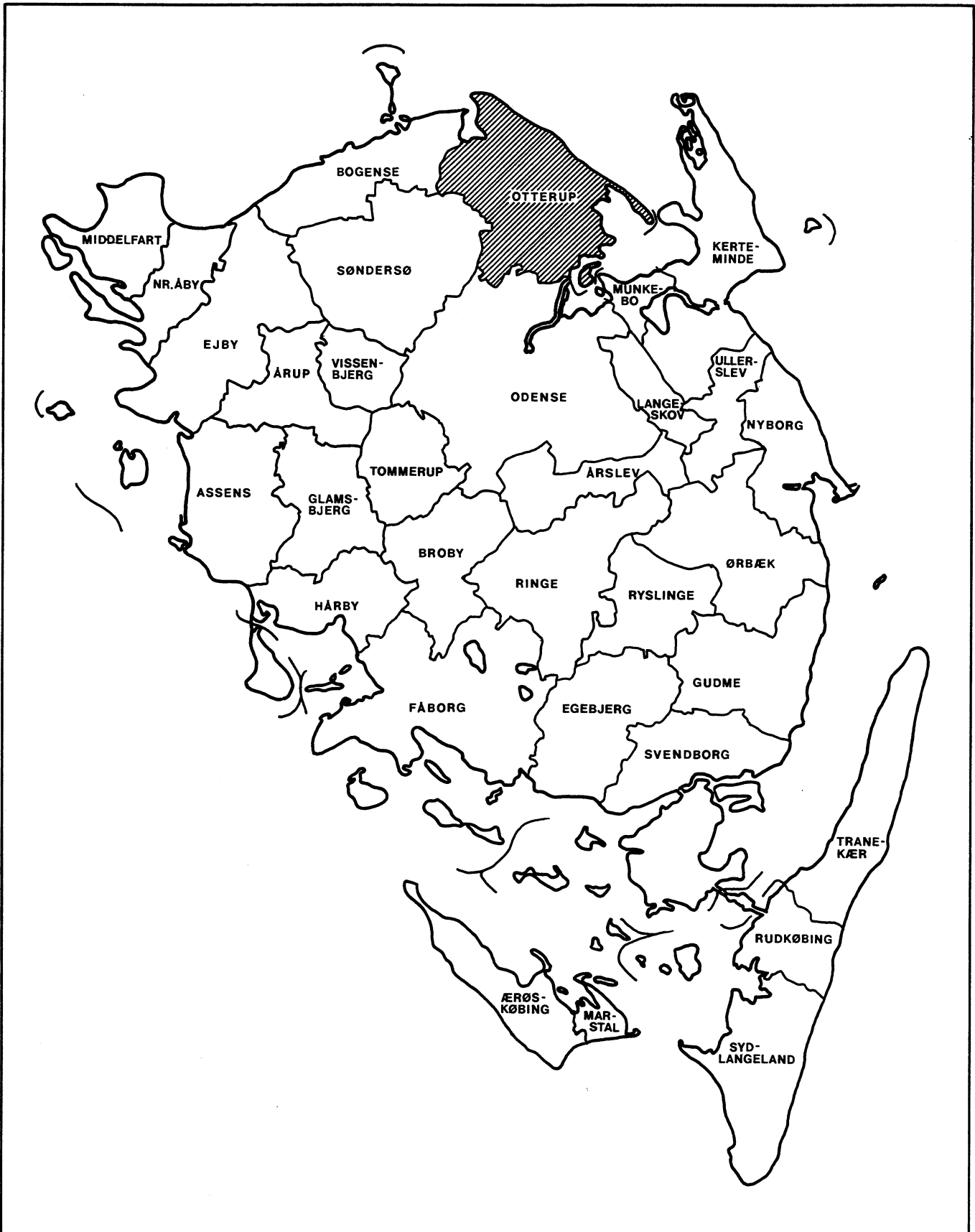
Det er Fyns Amts håb, at skemamaterialet kan blive til gavn for såvel forskere og lokalhistoriske interesserede, som offentlige administratorer mhp. planlægning. Skemaerne sammenfatter på systematisk måde al rimelig tilgængelig viden, sat op så oplysningerne bliver sammenlignelige fra hovedgård til hovedgård. Herudover er anvendt et stort fond af detaljerede og svært tilgængelige oplysninger fra Erland Porsmoses private kildeoptegnelser.

Nøglen forklarer punkt for punkt hvorfra skemaoplysningerne stammer, og hvori (de væsentligste) eventuelle kildekritiske problemer består. Derudover letter nøglen forhåbentligt forståelsen af det til tider ret indforståede fagsprog.

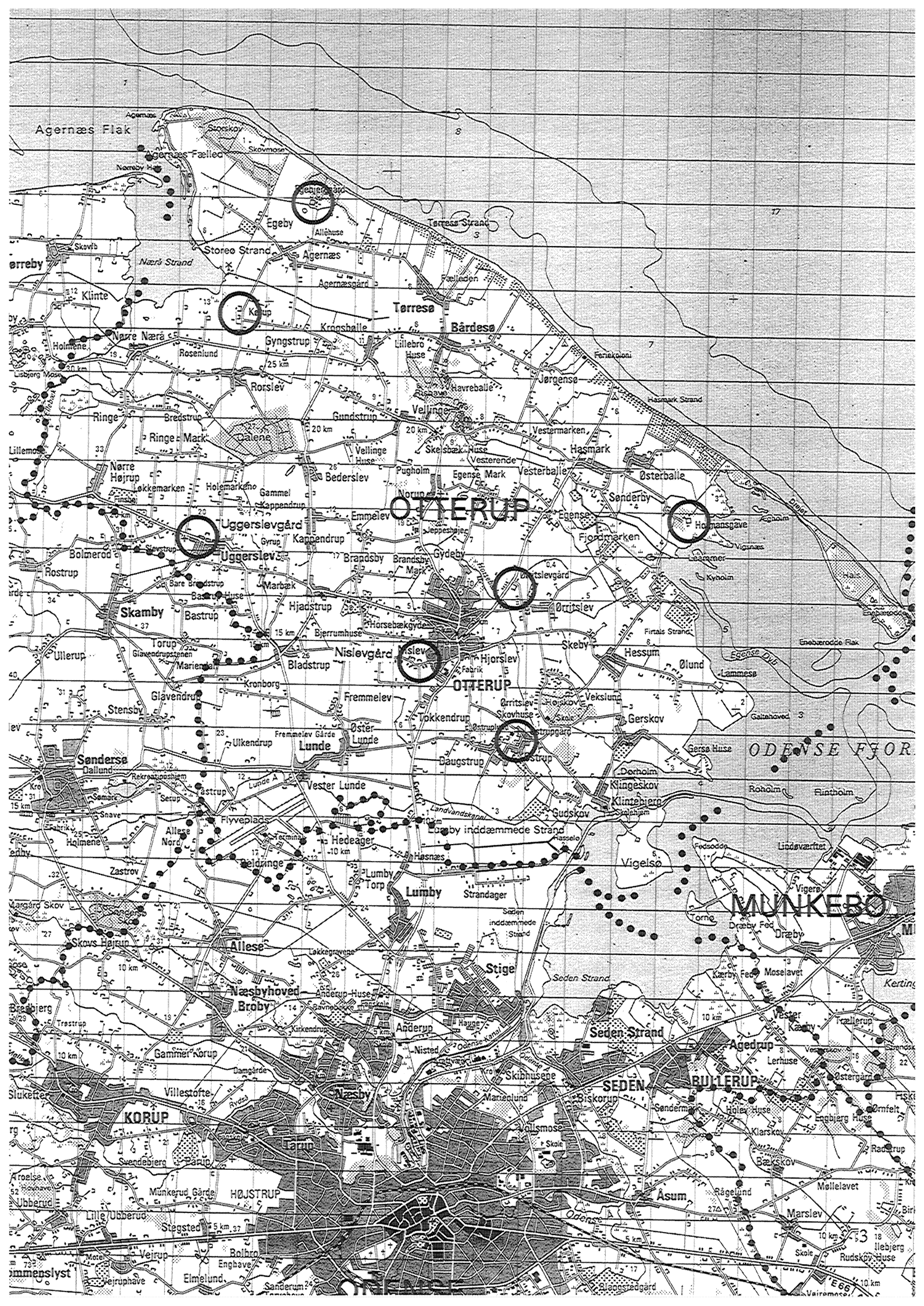
Det skal præciseres, at vurderingerne på skema 6 er udtryk for **en ren kulturhistorisk vurdering**, tilvejebragt på baggrund af skemaer og kort. Den er derfor ikke nødvendigvis udtryk for Fyns Amts endelige opfattelse af bevaringsværdierne og det planlægningsmæssige syn på de fynske hovedgårde.

Erland Porsmose har udarbejdet den endelige vurdering. Stud.mag. Dorte Nørregaard Madssen og museumsinspektør Ellen Dalsgård har indsamlet skemaoplysningerne samt udarbejdet udviklingsbeskrivelser efter 1800.

Redaktion cand.mag. Anders Myrtue

Otterup Kommune

Agernæs Flak

OTTERUP

OTTERUP

ODENSE FJORD

MUNKETO

KORUP

SEDEN

RULLERUP

HØJSTRUP

ÅSUM

EGG

Egebjerggård

Fyns Amt	Herred: Skam	Kommune: Otterup	Sogn: Krogsbølle
-----------------	------------------------	----------------------------	----------------------------

Navn: Egebjerggård	Tidligere navn: Einsidelsborg
------------------------------	---

Bemærkninger:

Egebjerggård nævnes første gang i 1572 i formen Egebjerg. Det er dog muligt, at der er tale om et naturnavn og ikke hovedgården selv. O.1670 kaldes hovedgården for Einsidelsborg efter Henrik Podebuskes hustru Sidonia Abrahamsdatter friherreinde von Einsidel af Brandstein. I 1932 fik den daværende ejer lov til igen at kalde gården Egebjerggård.

Anlægstidspunkt: midten af 1600-tallet	Anlægsform: enestegård
--	----------------------------------

Bemærkninger:

Egebjerggård var oprindelig en avlsgård under Kørup gods. O.1660 fik den hovedgårdsrettigheder. I 1673 blev den skilt ud fra Kørup som selvstændig hovedgård. Ved denne lejlighed gjorde Egebjerggård indhug i Agernæs og Tørresø ejerlav.

Ejere:	
ca. 1410 Predbjørn Podebusk	Fælles ejer med nabogården
1781 J.G.Moltke	Kørup 1410-1929
1795 U.W. de Roepstorff	1940-1953
1810 C.A. von Petersdorff	Under baroniet Einsidelsborg
1919 Th. Wedel-Heinen	1672-1810
1929 H.C.Middelboe	Under grevskabet Roepstorff
1931 S.E.Ingemann	1810-1921
1953 Chr. Christensen	
1963 E. Oberbech-Clausen	
1963 M.E.Damgaard	
1985 M.E.Damgaard	

Historiske tildragelser:

Fyns Amt	Herred: Skam	Kommune: Otterup	Sogn: Krogsbølle
-----------------	------------------------	----------------------------	----------------------------

Relikt - vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luftfoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret struktur	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger: Hovedbygningen ligger mod vest og udgør sammen med to avlsbygninger et tre-fløjet anlæg.</p> <p>Avlsgården er et større uregelmæssigt anlæg. To af bygningerne er bygget sammen med hovedbygningen.</p> <p>De to vestligste huse er bevaret, mens det tredje er forsvundet</p> <p>Bebyggelsesgraden er ændret en del ved nybyggeri langs vejene.</p> <p>Andre anlæg: Haveområdet er blevet indskrænket mod syd, men er udvidet mod øst. Der løber en del alleer op til hovedbygningen.</p> <p>Skove og vådområder: Ikke-ager arealer: Skovarealerne er bevaret sammen med den store mose. Engområderne er blevet opdyrket.</p> <p>Særlige relikter:</p> <p>Arkæologiske interesser:</p>			X	Hovedbygning opført 1831
		X	X	Avlsbygningerne er dels nyere dels fra o.1830.
	X			Landskabelig have på c. 20 tdr.l.d.
		X		
<p>Tidspunkt for ændringer: Ændringerne er hovedsageligt sket efter 1890, når man ellers ser bort fra nybygningen af hoved- og avlsbygningerne.</p>				

Fyns Amt	Herred: Skam	Kommune: Otterup	Sogn: Krogsbølle
-----------------	------------------------	----------------------------	----------------------------

Hovedgårdstaksten

			1662	1688	1770	18 61 ¹⁾	18 70	1903	1956	
Tønder hartkorn				51	52	64	78	86	51	
Bemærkninger: 1) Hertil kommer 7 tdr.htk. skovskyld										

Fæstegodset

			1662	1688 ²⁾	17 70	18 61 ²⁾	18 70	1903 ²⁾		
Tønder hartkorn				563	224	881		139		
Bemærkninger: 2) incl. Kørup										

			1662	1688 ²⁾	1773	18 61 ²⁾	18	1903 ²⁾		
Antal gårde				91	48	126		21		
Heraf i hovedgd. sognet				36	41	61		9		
Antal huse				30	11	170		73		
Heraf i hovedgd. sognet				13	9	90		50		
Fæsteeenheder ialt				121	59	296		94		
Bemærkninger										

Godsfordelingen

			1662	17 73	18 61 ²⁾				
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods				4	18				
Heraf samlinger på min. 3 gårde				3	12				
Antal egaliserede samlinger af gårde				3	11				

Hoveri

Antal hoveriagtige enheder o. 1770: 45			
Hoveriets omfang pr. gs. gård:	a) pløjedage	i høst og såtid	resten af året
	b) spanddage	3	1
	c) gangdage	4	3
Bemærkninger:			

Fyns Amt	Herred: Skam	Kommune: Otterup	Sogn: Krogsbølle
----------	-----------------	---------------------	---------------------

Udviklingsbeskrivelse

a. Indtil cirka 1800:

Egebjerggård er oprindeligt oprettet som ladegård under hovedgården Kørup (se denne). O.1660 blev den ved et skifte oprettet som en selvstændig hovedgård med 50 tdr.htk. hovedgårdstakst, svarende til halvdelen af Kørups tidligere takst. Ved denne lejlighed er Egebjerggård blevet udvidet med i hvert fald 13 tdr.htk. I 1617 ydede bønderne i Agernæs da også landgilde af bl.a. Lillemosen, der senere blev en del af Egebjerggårds ejerlav. De regulerede skelforløb mellem Egebjerggård og Agernæs vidner om inddragelsen af bondegårdsjorden. Frem til udskiftningen synes Egebjerggårds ejerlav herefter at have konstant omfang.

I 1682 havde Egebjerggård et dyrket areal på 212 tdr.ld., der dyrkedes i trevangsbrug. Boniteten var i forhold til herredsgennemsnittet meget ringe, hvilket formentlig afspejler opdyrkningen af tidligere strandoverdrev. Skoven havde stadig stor udstrækning på halvøen, ligesom hovedgården havde betydelige engarealer, dog fortrinsvis lavtydende strandenge. Ved delingen af Kørup gods o.1660 blev Egebjerggård tillagt byerne Agernæs og Tørresø, der næsten i deres helhed hørte under godset, samt gårde i Krogsbølle, Bårdesø og Nr.Højrup. I 1773 bestod godset fortsat af de egaliserede landsbyer Agernæs og Tørresø med i alt 41 gårde samt 7 gårde i Krogsbølle sogn, herunder 6 egaliserede gårde i Bårdesø. Egebjerggård var på dette tidspunkt igen forenet med Kørup.

I 1672 blev Egebjerggård under navnet Einsidelsborg oprettet til baroni, ligesom Kørup blev oprettet som baroni. I 1716 forenedes de to baronier.

Ved inddæmningsarbejder o.1780 tørlagdes bugten mellem Egebjerggård og Kørup, således at de to hovedgårdsejerlav blev sammenhængende.

1)

- b. Efter cirka 1800: I 1780'erne inddæmmedes 800 tdr.ld. af den vig, der adskilte Egebjerggård og Kørup. 500 tdr.ld. blev lagt til Egebjerggård, dengang Einsidelsborg. Det nyinddæmmede areal var fortrinsvis engareal, men de mellemliggende holme kunne benyttes til sædeland. Også landsbyen Agernæs fik del i de nye græsningsarealer. Udpumpningen foregik ved hjælp af en vindmølle (Begtrup 1806). Egebjerggårds areal udgjorde år 1800 666 ha. Hovedgårdstaksten var på 51 tdr.htk. Egebjerggård og Kørup blev drevet samlet frem til 1929. I 1810 oprettedes af de to ejendomme grevskabet Roepstorff. 1873-75 forbedredes dæmningsarbejderne bl.a. ved nye udpumpningsanlæg. Ved grevskabets overgang til fri ejendom 1921 oprettedes ved udstykning fra hele grevskabet 47 selvstændige brug og 19 tillægspareceller. I perioden 1940-1953 blev de to ejendomme igen samlet, men igen delt 1953. På dette tidspunkt blev der yderligere afgivet 900 tdr.ld. fra Egebjerggård. Arealet udgør i dag 440 ha, der drives sammen med Fælledgård.
- 2) I slutningen af 1700-tallet var fæstegodset meget spredt, men ved tilkøb og store mageskifter med bl.a. Gyldensteen lykkedes det at samle fæstegodset, således at dette blev meget vel samlet, og i flere sogne blev det daværende baroni ene-ejer f.eks. i Bederslev og Nr.Nårå. Udskiftningen af landsbyerne var inden disse godssamlinger ikke kommet i gang, men fra 1790'erne blev der taget fat på dette. Til Egebjerggård var der 48 hoverigørende bønder, der gjorde fuldt hoveri. Hoveriet blev først afløst omkring 1830'erne. Frasalget af fæstegårde fra hele grevskabet påbegyndtes i 1873, og i perioden frem til 1910 blev alle gårde under grevskabet frasolgt. På dette tidspunkt var der 69 huse, heraf 48 med jord, 21 uden jord tilbage under grevskabet. Ved grevskabets overgang til fri ejendom overgik disse til selveje, og nogle fik tillagt yderligere jord.
- 3) Det af J.G.Moltke i 1781 overtagne gods var i slet økonomisk tilstand. Dette gjaldt både fæstegods, hovedgårdsbygninger og hovedgårdsjord. I de følgende årtier blev såvel bygninger som jord forbedret. På Egebjerggård var der 6 store og 6 små hovedgårdsmarker. 1795 solgtes godset til tidligere generalguvernør på De vestindiske Øer U.W.de Roepstorff. Roepstorff havde tjent mange penge på plantagedrift, og disse kapitaler blev det økonomiske grundlag for oprettelsen af grevskabet i 1810. Grevskabet lå i størrelse langt under de 2500 tdr.htk., der var krævet for at oprette et grevskab. Til grevskabet var frem til 1839 knyttet Sukkergården i Odense. Fra 1820'erne blev godset som så mange andre ramt af landbrugskrisen, og da gælden voksede betydeligt, blev godset i 1839 sat under administration. Fra midten af 1800-tallet forbedredes de økonomiske forhold igen. Igennem hele 1800-tallet havde man sætset på kvægdrift og hollænderivirksomhed. I 1910 bestod besætningen af 200 malkekøer, 65 stk. ungkvæg og kalve, 7 tyre, 35 heste, 3 plage (1a Cour). Af avlsgårde under grevskabet fandtes Agernæsgård, Fælledgård, Ebeløgård. Ved delingen i 1929 af Kørup og Egebjerggård og ved de mange udstykninger ændredes de økonomiske forhold helt. 1931 blev Einsidelsborg igen kaldt Egebjerggård.

Fyns Amt	Herred: Skam	Kommune: Otterup	Sogn: Krogsbølle
-----------------	------------------------	----------------------------	----------------------------

Sammenfattende vurdering:

Ingen
interesse:

Interesse:

Stor
interesse:Særlig
interesse:

Typologisk vurdering:

interesse

- 1) Anlægstype. Egebjerggård er oprettet som aflæggerhovedgård under Kørup. O.1660 blev den skilt ud som selvstændig hovedgård, omend den senere igen blev drevet sammen med Kørup. Frem til adskillelsen er Egebjerggård ejerlav blevet udvidet på landsbyen Agernæs bekostning. Frem til udskiftningen havde ejerlavet herefter konstant omfang, medens arealet øgedes betydeligt i 1800-tallet, først og fremmest som følge af inddæmningen. Hovedgården er centralplaceret i sit ejerlav med skovoriering. Boniteten var i 1682 forholdsvis ringe, og skovene havde stor udstrækning. Egebjerggård må karakteriseres som en kystskovgård.
- 2) Udviklingstype. Ved adskillelsen fra Kørup blev Egebjerggård tildelt et hartkorn på 51 tdr. Arealet øgedes i 1700-1800-tallet, men en del sattes til ved udstykninger i dette århundrede. Fæstegodset udgjorde et halvt hundrede gårde, og lå spredt arronderet i og om Krogsbølle sogn. Landsbyerne var i 1700-tallet egaliserede. I 1672 blev Egebjerggård oprettet til baroni, og i 1810 blev Kørup-Egebjerggård oprettet til grevskabet Roepstorff. Frasalget af fæstegods påbegyndtes først i 1873.

Sammenfattende drejer det sig om en almindelig forholdsvis sen anlægstype med flere udviklingsmæssige karakteristika.

Relikt-vurdering:

stor interesse

- 1) Hovedbygning og ladegård er nyopført i 1800-tallet som sæde for grevskabet Roepstorff. Landskabelig have på ca. 20 tdr.ld. bevaret.
- 2) Kulturlandskabet har bevaret alleer, skovarealer og strandoverdrev.
- 3) Særlige relikter: -
- 4) Arkæologiske interesser: -

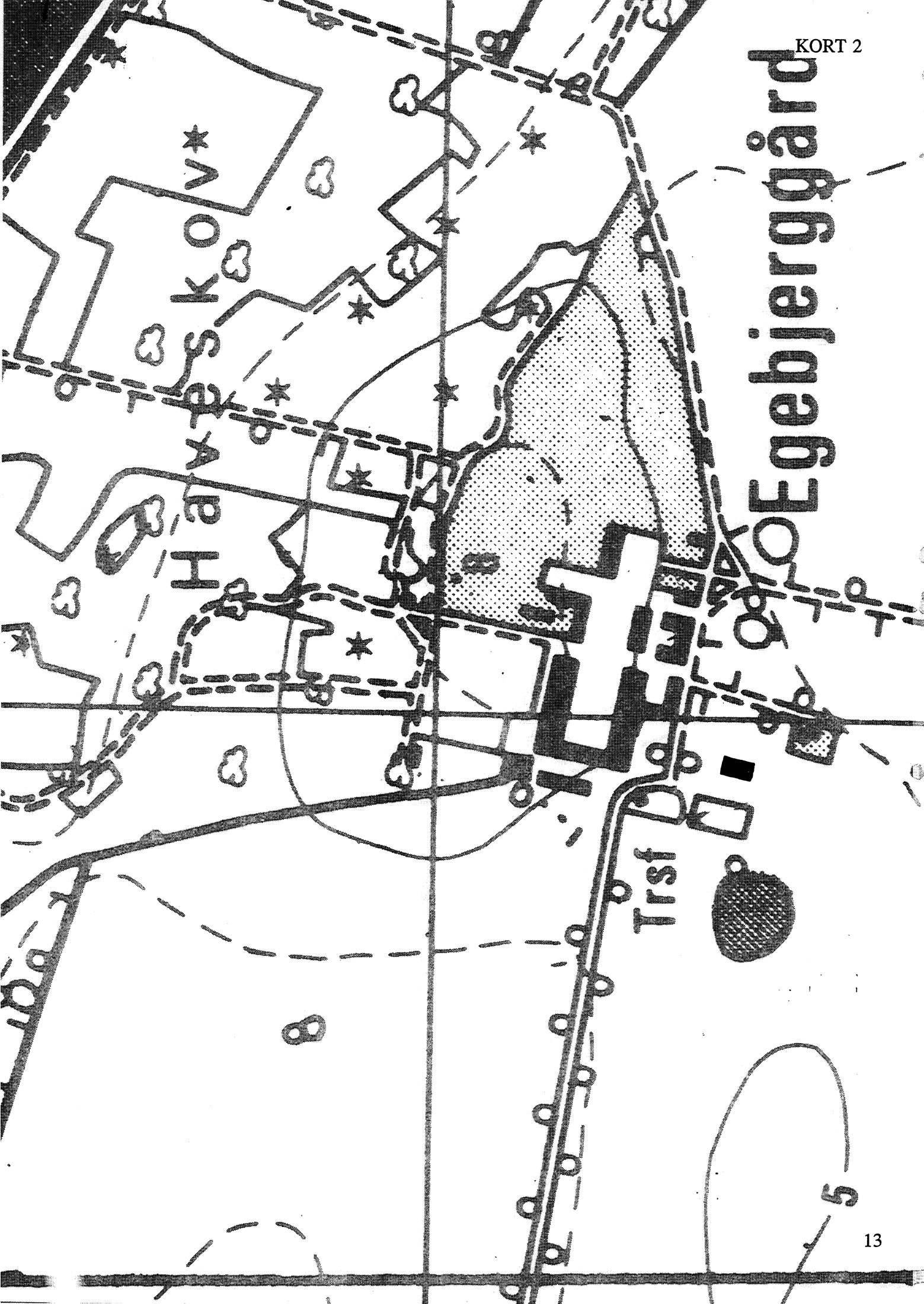

The last step
 Eng Fred/Kor

Math. C. J. Lu
 Chamberlain
 F. Payne
 208,400

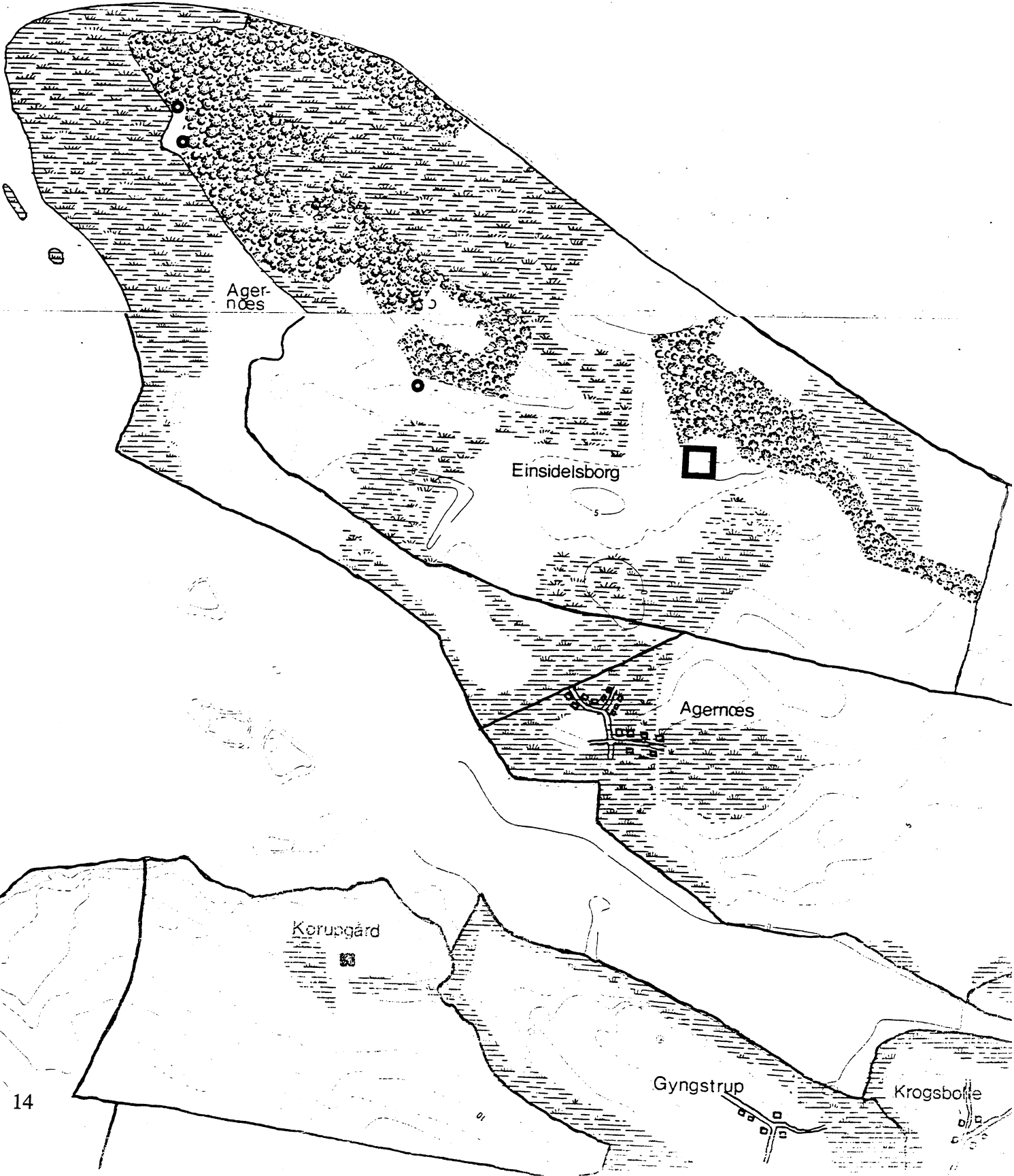
Lunde
 Cinn. A. 6.12

Øst Egebjerggård

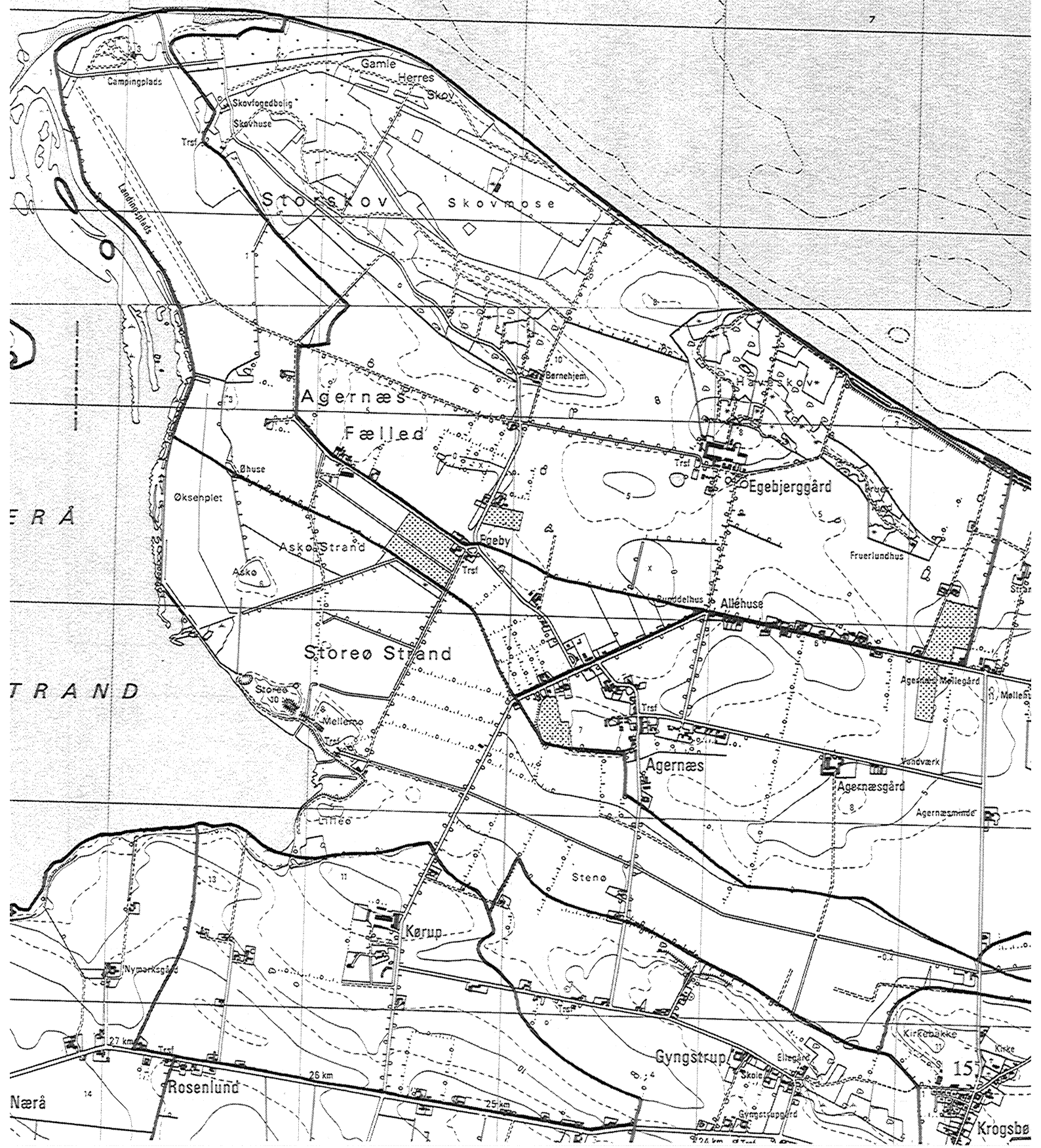

*NOV
*S
*K
*A
*B
*H

Tist
Isil

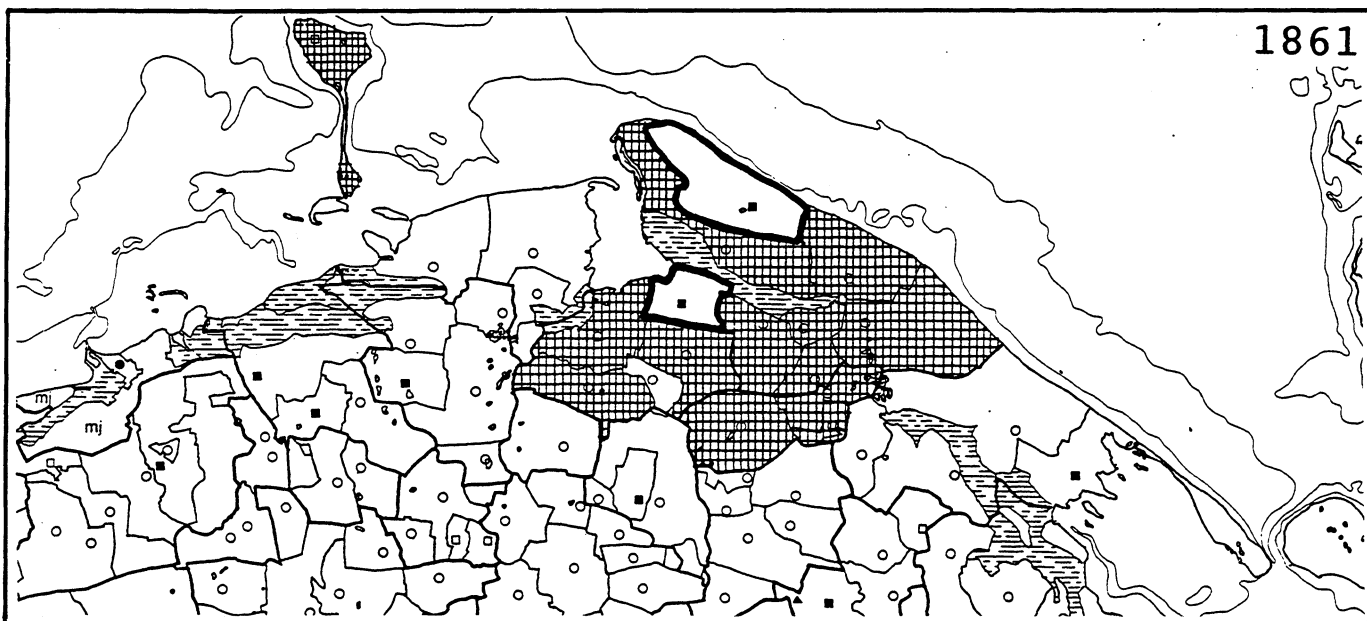
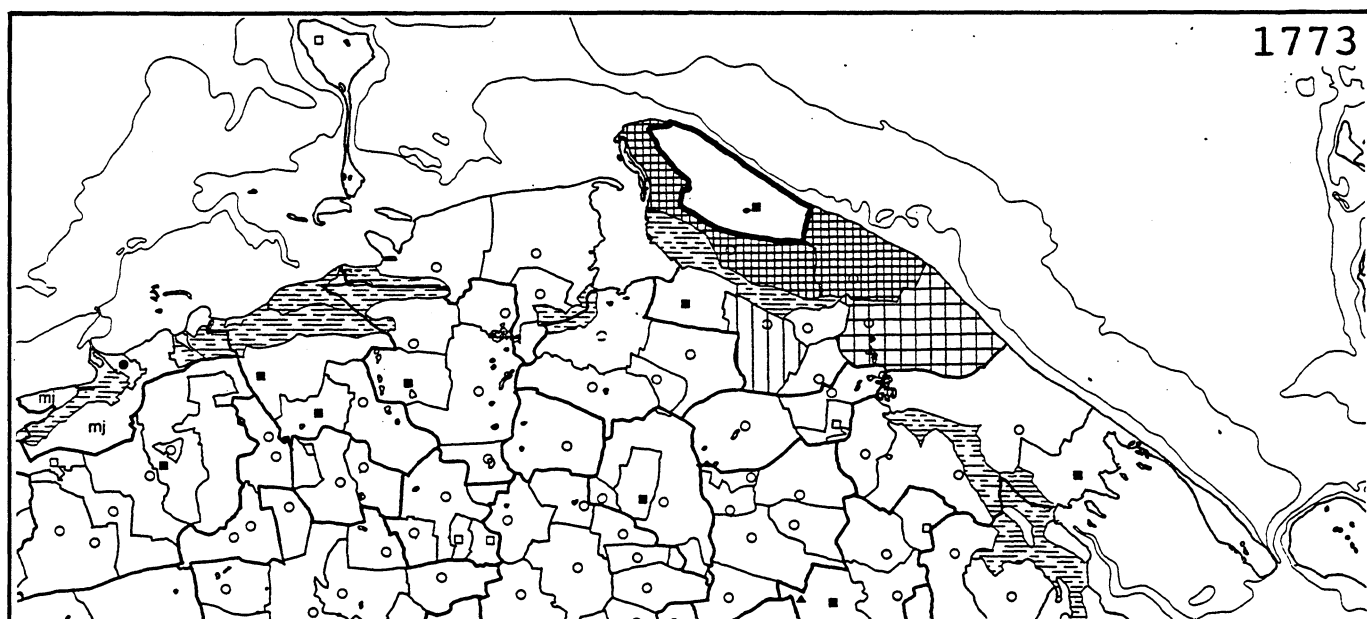
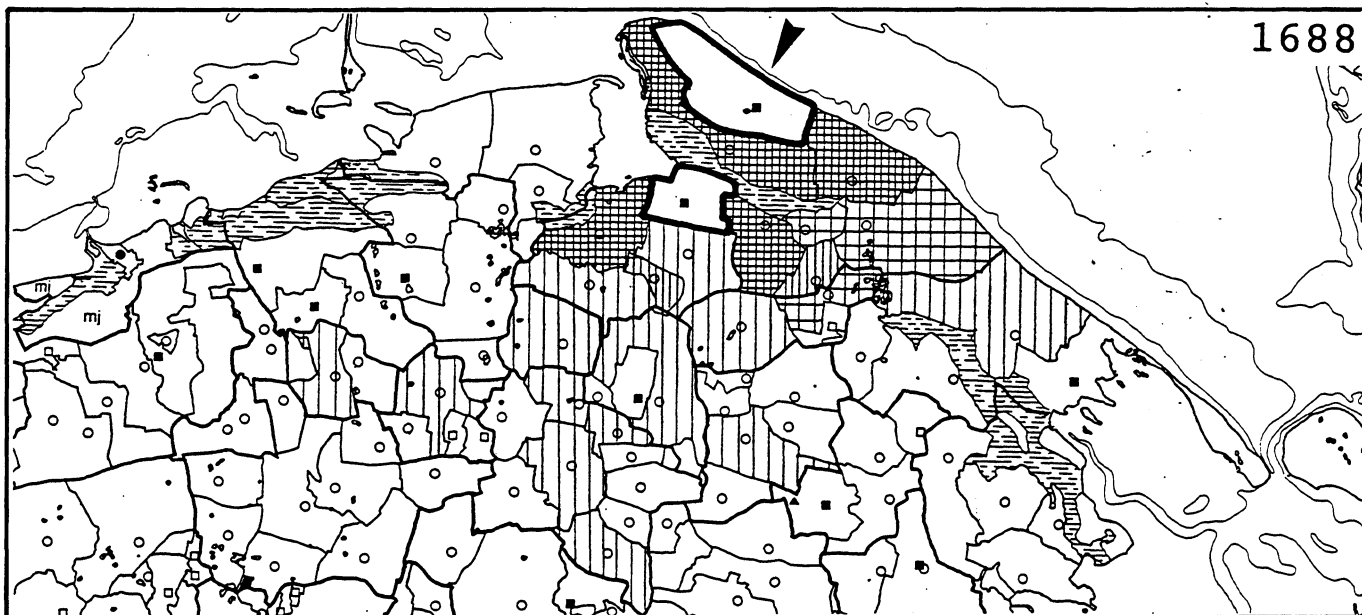

7

ERÅ
TRAND

Rosenlund
Gyngestrup
Krogshøj

Hofmansgave

Fyns Amt	Herred: Lunde	Kommune: Otterup	Sogn: Norup
-----------------	-------------------------	----------------------------	-----------------------

Navn: Hofmansgave	Tidligere navn: Knyle, Quitzowsholm, Roseneje og Bøttigersholm
--------------------------	---

Bemærkninger: Hofmansgave har ændret navn ikke mindre end fire gange. Den først kendte form er Knyle. Den nævnes første gang i 1483 i formen Knylle, der betyder knold eller klump. Knyles og Hasmarks jorder lå til grund for den o.1600 oprettede Quitzowsholm, opkaldt efter F.H.Quitzow. I slutningen af 1600-tallet kaldes gården Roseneje efter den daværende ejer J.Rosenkrantz. Fra 1718 kaldes hovedgården for Bøttigersholm efter dens ejer J.F.Bøttiger. I 1803 ses gården for første gang at være kaldt Hofmansgave, efter ejeren N. de Hofman.

Anlægstidspunkt: middelalder	Anlægsform: enestegård
-------------------------------------	-------------------------------

Bemærkninger:
Hofmansgave er oprettet af de to hovedgårde Knyle og Hasmark, der havde fælles ejer fra 1591. Hasmark vedblev at bestå som selvstændig hovedgård frem til ca.1710, herefter blev den lagt under Hofmansgave, dengang Roseneje. Ved udvidelser i 1600- og 1700-tallet har hovedgården gjort indhug i Hasmarks bys ejerlav. Knylehalvøen, hvor Hofmansgave ligger, blev landfast i 1756.

Ejere:	
Knyle	1801 N. Hofman Bang
1483 A.Drage	1951 Stiftelsen Hofmansgave
herefter ukendte ejere	
o.1580 F.H.Quitzow	
Hasmark	Under stamhuset Hofmansgave
1447 Eyler	1784-1924
1472 H.Malman	
1590 M.Brok	
1591 F.Quitzow	
Herefter fælles ejer	
1683 J.Rosenkrantz	
1718 J.F.Bøttiger	
1742 C.Nøragger	
1745 S.Lund	
1750 M.Lange	
1780 J.F. v.Bardenfleth	
1783 N. de Hofman	

Historiske tildragelser: Jens Rosenkrantz, der ejede Hofmansgave fra 1683, var landsdommer på Fyn og amtmand over Nyborg Amt. I denne ejers tid foregik der murstensbrænding på Hofmansgave.

Niels Hofman (Bang), der overtog hovedgården i 1801, var botaniker, og hans afhandling om alger blev banebrydende. Han opnåede at blive medlem af Videnskabernes Selskab. Grundet hans botaniske interesse findes der mange sjældne træer og buske i parken. Hans søn, Niels E. Hofman Bang, interesserede sig meget for landvæsen. I 1843 oprettede han et landvæsensinstitut på Hofmansgave for 13 elever. Niels E. Hofman Bang oprettede også den første husmandsforening i Danmark for husmændene i Norup sogn.

Fyns Amt	Herred: Lunde	Kommune: Otterup	Sogn: Norup
-----------------	-------------------------	----------------------------	-----------------------

Relikt - vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luftfoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret struktur	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger: Hovedbygningen er bevaret i sin grundplan bortset fra en tilbygning til den nord-syd-gående fløj</p> <p>Dele af avlsgården er bevaret i sin grundplan, mens den sydvestlige del er forsvundet. Der er opført nye bygninger mod vest.</p> <p>Huset ved kysten er der ikke længere</p> <p>Bebyggelsesgraden er ændret noget ved nybebyggelse, idet der er et større sommerhusområde ved kysten.</p> <p>Andre anlæg: Haveområdet er blevet indskrænket mod nordvest og nordøst.</p> <p>Alleen fra nord er bevaret</p> <p>Enkelte gærder bevaret ved skovarealerne og den sydlige kyst.</p> <p>Skove og vådområder: Ikke-agerarealer: Enkelte af engområderne mod sydøst er bevaret. Skovarealet ved hovedgården er ligeledes bevaret.</p> <p>Særlige relikter:</p> <p>Arkæologiske interesser:</p>	X	X	X	<p>Opført 1784-87</p> <p>En del af avlsgården er opført c.1803 og 1784. Resten af den er i grundmur</p> <p>Landskabelig have på c.6 tdr.ld. Fredet lysthus, grotte og stensætning.</p>
<p>Tidspunkt for ændringer: Ændringerne i hoved- og avlsbygningernes grundplan er hovedsageligt sket efter 1885. I 1885 ses dog nogle nye avlsbygninger mod nordvest. Huset ved kysten er forsvundet efter 1885. Den overvejende del af eng- og skvområderne er der stadig i 1885.</p>				

Fyns Amt	Herred: Lunde	Kommune: Otterup	Sogn: Norup
-----------------	-------------------------	----------------------------	-----------------------

Hovedgårdstaksten

			1662	1688	17 70	18 45	18 70	1903	1956	
Tønder hartkorn			36+24	54	53	54	54	55	56	
Bemærkninger:										

Fæstegodset

			1662	1688 ¹⁾	17 70	18 45	18 70	1903		
Tønder hartkorn			151	307	207	178	52	18		
Bemærkninger: 1) incl. Sandagergård										

			1662	1688 ¹⁾	1783	1845	1870	1903		
Antal gårde			27	51	44	31	7	4		
Heraf i hovedgd. sognet			26	11	24	31	7	4		
Antal huse				28	23	53	38	6		
Heraf i hovedgd. sognet				14	21	48	38	6		
Fæsteenheder ialt				79	67	84	45	10		
Bemærkninger										

Godsfordelingen

	1662	17 83	1845				
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods	4	10	5				
Heraf samlinger på min. 3 gårde	1	2	2				
Antal egaliserede samlinger af gårde	(1)	1	2				

Hoveri

Antal hoveripligtige enheder o. 1770: 24	
Hoveriets omfang pr. gs. gård: ugentlig	a) pløjedage
	b) spanddage 1
	c) gangdage 1
Bemærkninger: Lange ægter: 1 årlig, korte ægter: 2 årlig.	

Fyns Amt	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Lunde	Otterup	Norup

Udviklingsbeskrivelse

a. Indtil cirka 1800:

Hofmansgave er opstået ved sammenlægning af to middelalderlige hovedgårde Hasmark og Knyle, der begge er opstået i landsbyen Hasmarks ejerlav. De to gårde omtales fra henholdsvis 1447 og 1483. Fra 1591 havde de fælles ejer, og Hasmarkgård forsvandt som selvstændig enhed o.1700. Indtil inddæmningsarbejde i 1756 udgjorde Hofmansgaves jorder en lille ø "Knyleøen", hvortil Hasmarksgårds jorder sluttede sig på "fastlandet". Ved anlæggelsen og senere udvidelser af disse hovedgårde er medgået en række bøndergårde i Hasmark by, hvis gårdtal reduceres med 3 i 1500-1600-tallet. I 1662 var de to hovedgårde på henholdsvis 36 og 24 tdr. (Hasmarkgård) htk., og dette niveau synes bibeholdt frem til udskiftningen, hvor det sammenslåede hovedgårdsejerlav var på 53 tdr.htk. I 1588 flyttedes Knyle godt 1 km mod øst til Hofmansgaves nuværende placering. Hovedgårdens jord var formentlig allerede da samlet i et enemærke, ligesom Hasmarkgård øjensynlig var udflyttet og udskiftet fra Hasmark by.

I 1580'erne erhvervede Frederik Quitzow bl.a. 8 gårde i Hasmark og 4 gårde i Bårdesø fra kronen. Efter sammenlægningen bestod godset i 1662 af 27 bøndergårde, hvoraf de 24 lå i Hasmark by, der var egaliseret. I 1783 var bøndergodset øget til 357 tdr.htk. Af de 44 gårde og 23 huse (hustallet synes at være for lavt angivet) tegnede Hasmark by sig for 24 egaliserede gårde og 21 huse, medens der i Emmelev by var 7 egaliserede gårde. Året efter blev hovedgården oprettet til stamhuset Hofmansgave, og nye hoved- og avlsbygninger opførtes. Hovedgården havde da jus patronatus til Norup kirke.

Hovedgårdens dyrkede areal bestod i 1682 af 175 tdr.ld., der dyrkedes i trevangsbrug. Boniteten var i forhold til herredsgennemsnittet udmærket, og hovedgården havde noget eng og en god del overdrev, medens skovene var ubetydelige.

I 1695 opnåedes kgl. tilladelse til, at godsets bønder måtte udskibe korn direkte fra hovedgården og altså på denne vis gå uden om købstæderne.

b. Efter cirka 1800:

Hofmansgaves samlede areal udgjorde omkring år 1800 489 ha. Hovedgården havde 6 marker, hvoraf de to var i årlig drift. Ved inddæmninger fra midten af 1800-tallet og fremefter blev arealet forøget med 200 tdr.ld., der fortrinsvis blev benyttet til eng. I dag er tilliggendet på ager 303 ha, eng 67 ha, skov 110 ha. I første halvdel af 1800-tallet var der påbegyndt et lille frasalg af fæstegodset. Det var først de udensogns fæstegårde, der blev solgt. I 1845 udgjorde fæstegodset 178 tdr.htk. Antallet af gårde var 31, der alle lå i hovedgårdssognet. I 1870 var der 7 gårde og 38 huse tilbage under Hofmansgave.

Hofmansgave blev tidligt et mønsterlandbrug, hvor nye dyrkningsmetoder og redskaber blev afprøvet. Således påbegyndtes tidligt i 1800-tallet mergling af hovedgårdsjorderne. Kartoffelavl blev indført både på hovedgårdens jorder og på bøndergodset. Høravlen var meget vigtig i disse egne af Fyn, og på Hofmansgave effektiviseredes avlen. I 1843 blev der oprettet et landvæsensinstitut, der kunne optage 12 elever. Egnen omkring Hofmansgave er fattig på skov. På halsen Enebærøde blev der plantet fyrreskov.

Ved lensafløsningen blev der afgivet 200.000 kr. til staten.

Fra 1951 overgik Hofmansgave til at blive en selvejende institution. Der er nu indrettet planteforædlingsinstitut, der ledes af staten.

Fyns Amt	Herred: Lunde	Kommune: Otterup	Sogn: Norup
-----------------	-------------------------	----------------------------	-----------------------

Sammenfattende vurdering:

Ingen interesse: Interesse: Stor interesse: Særlig interesse:

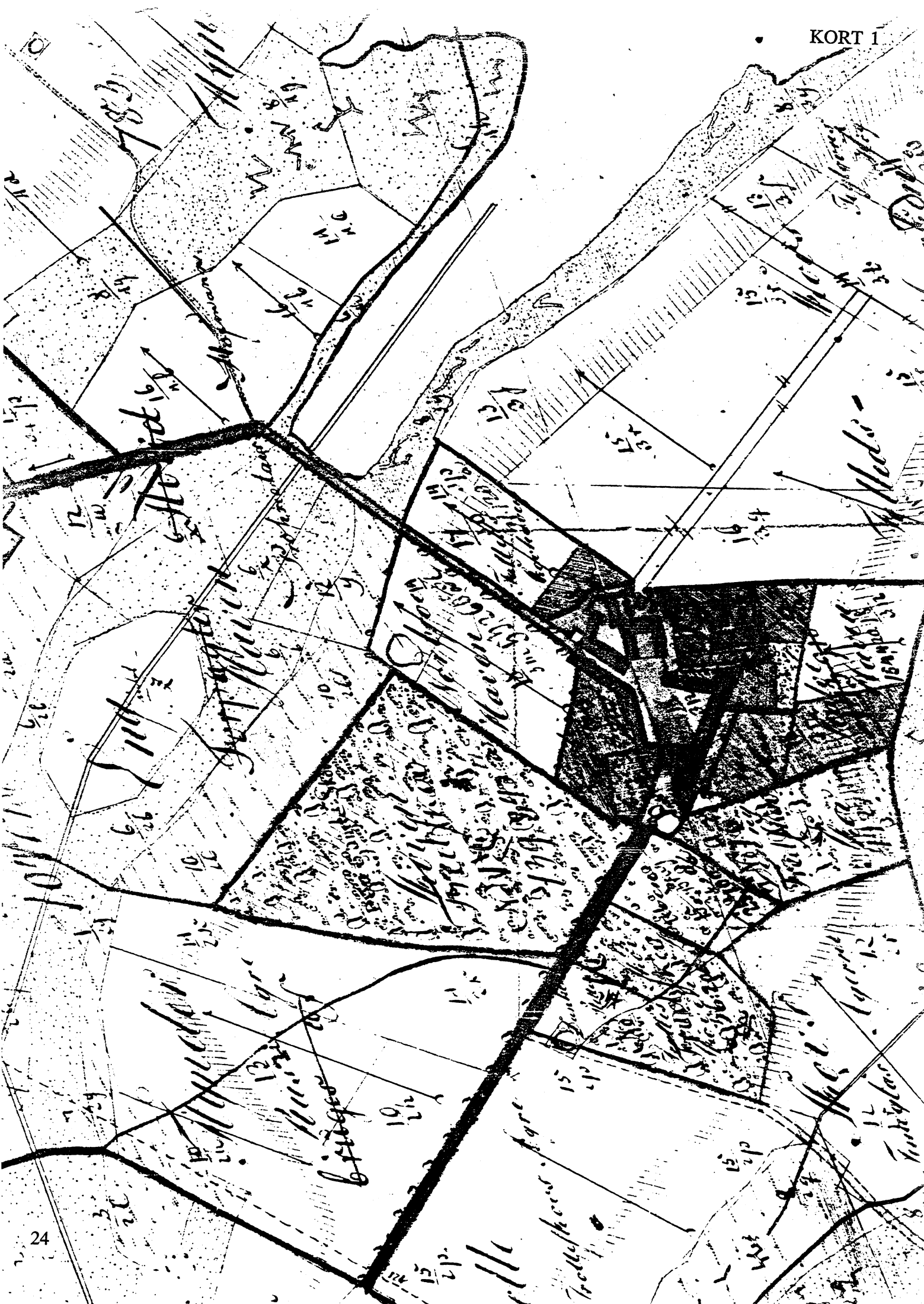
Typologisk vurdering: stor interesse

- 1) Anlægstype. Hofmansgave er anlagt ved sammenlægning af 2 senmiddelalderlige hovedgårde Knyle og Hasmarkgård, der begge er opstået i landsbyen Hasmarks ejerlav. I 1588 flyttedes hovedgården til sin nuværende placering. Det sammenlagte ejerlavs omfang synes i hovedsagen stabilt fra 1600-tallet og fremefter, når bortses fra betydelige landindvindingsarbejder i 1800-tallet, der tilsyneladende kompenserede for tidligere udlæg. Hovedgården er randplaceret i sit ejerlav og har agerorientering. Ejerlavet domineres af agerjord, og hovedgården har karakter af en ^{Kern}herregård med kystnær placering, der førte til udskibningsret for godsets bønder. I 1800-tallet fremstod Hofmansgave som et betydeligt mønsterlandbrug med eget landvæsensinstitut.
- 2) Udviklingstype. Den sammenlagte hovedgårds hartkorn er ret stabilt fra 1662 til i dag. Fæstegodset lå i 1600-1700-tallet på 30-40 gårde, der lå godt arronderet i Norup sogn med flere egaliserede landsbyer. Norup kirke hørte under hovedgården, der i 1784 ophøjedes til stamhus. I dag er Hofmansgave planteforædlingsinstitut, der ledes af staten.

Sammenfattende drejer det sig om en almindelig anlægstype med specielle træk og adskillige udviklingskarakteristika.

Relikt-vurdering: stor interesse

- 1) Hovedbygningen er velbevaret og avlsgårdsanlægget delvis bevaret. Den landskabelige og videnskabeligt interessante have er bevaret.
- 2) Kulturlandskabet har bevaret skovarealer, noget eng, alleer og en del gærder. Der er opstået et sommerhusområde ved kysten.
- 3) Særlige relikter: -
- 4) Arkæologiske interesser: tomterne af de middelalderlige hovedgårde Knyle og Hasmarkgård.

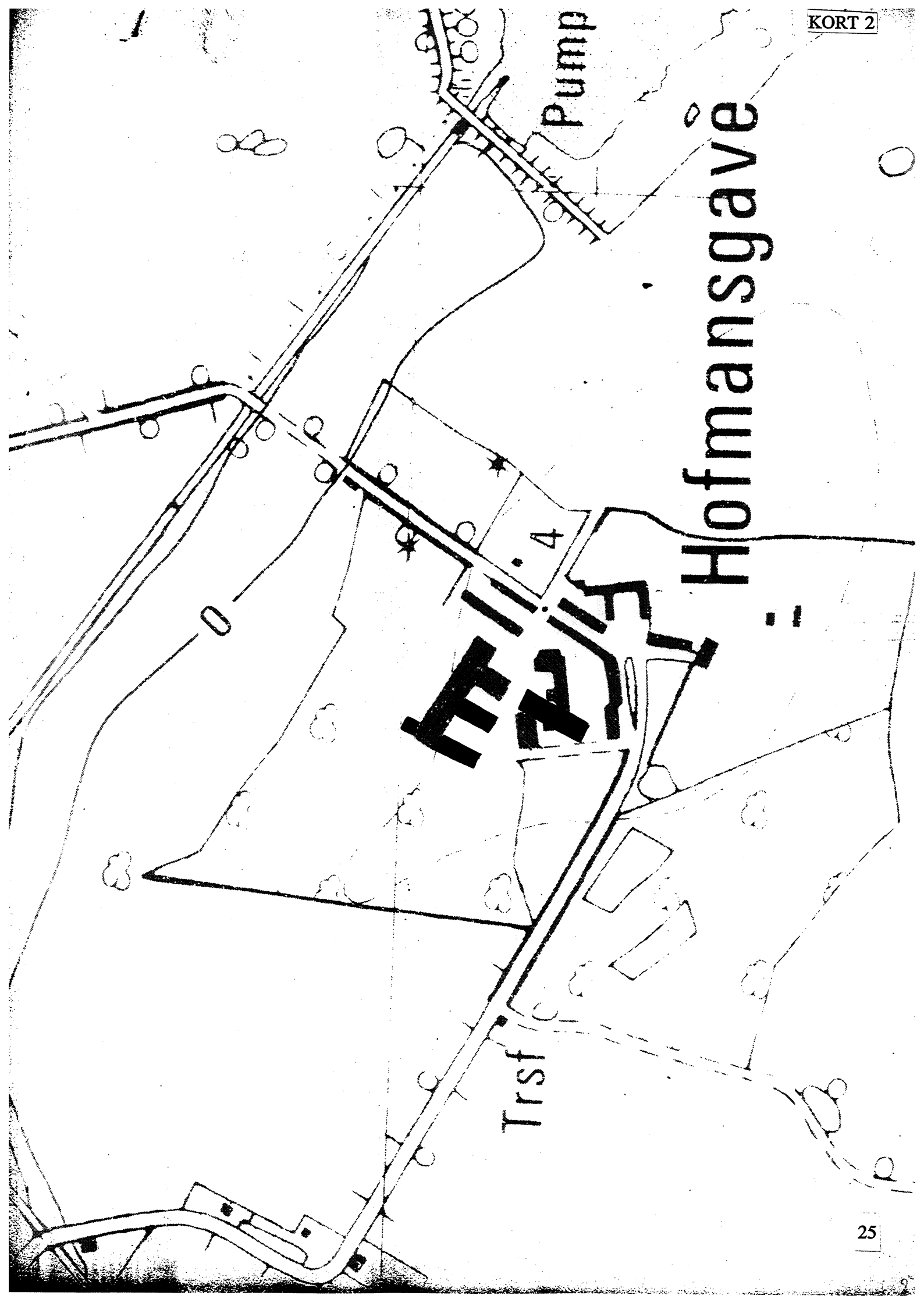
Hofmangavé

Pump

Trsf

ETIA

4

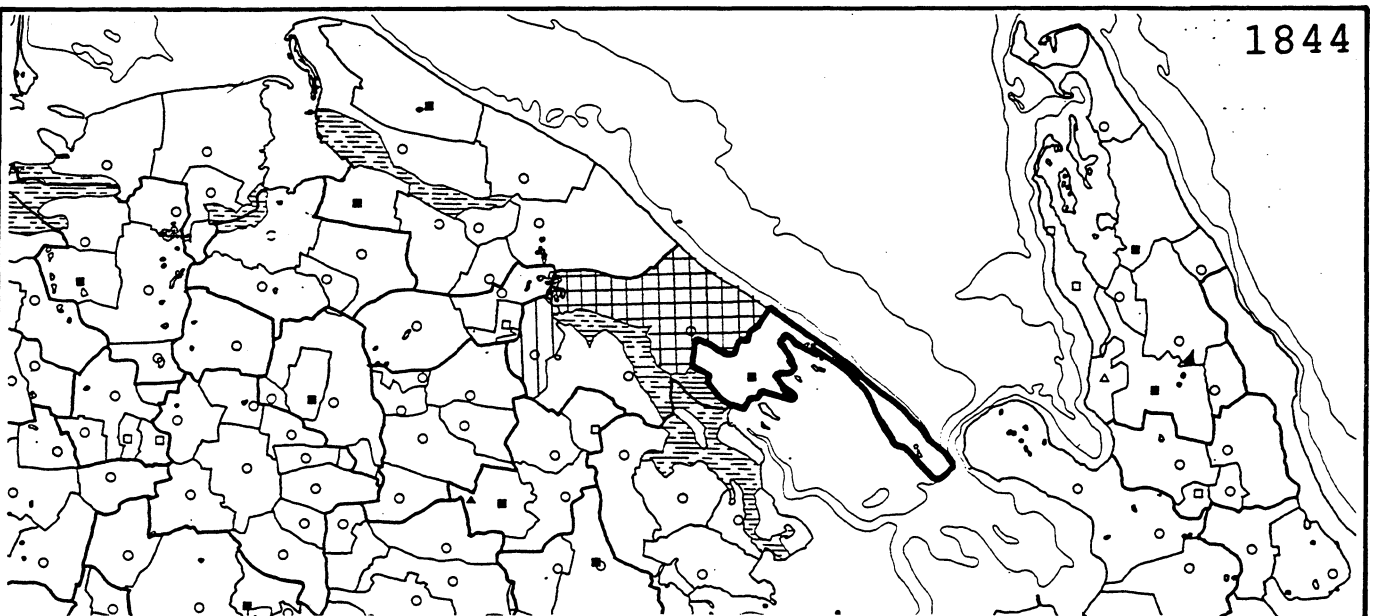
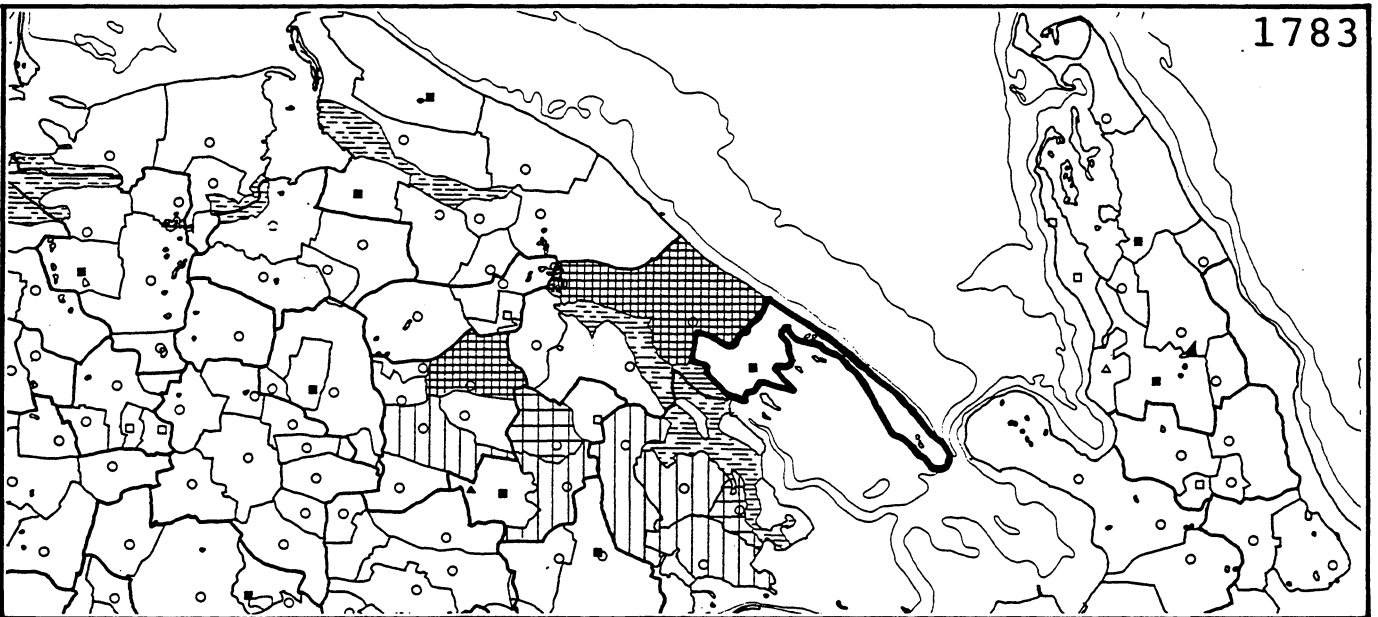
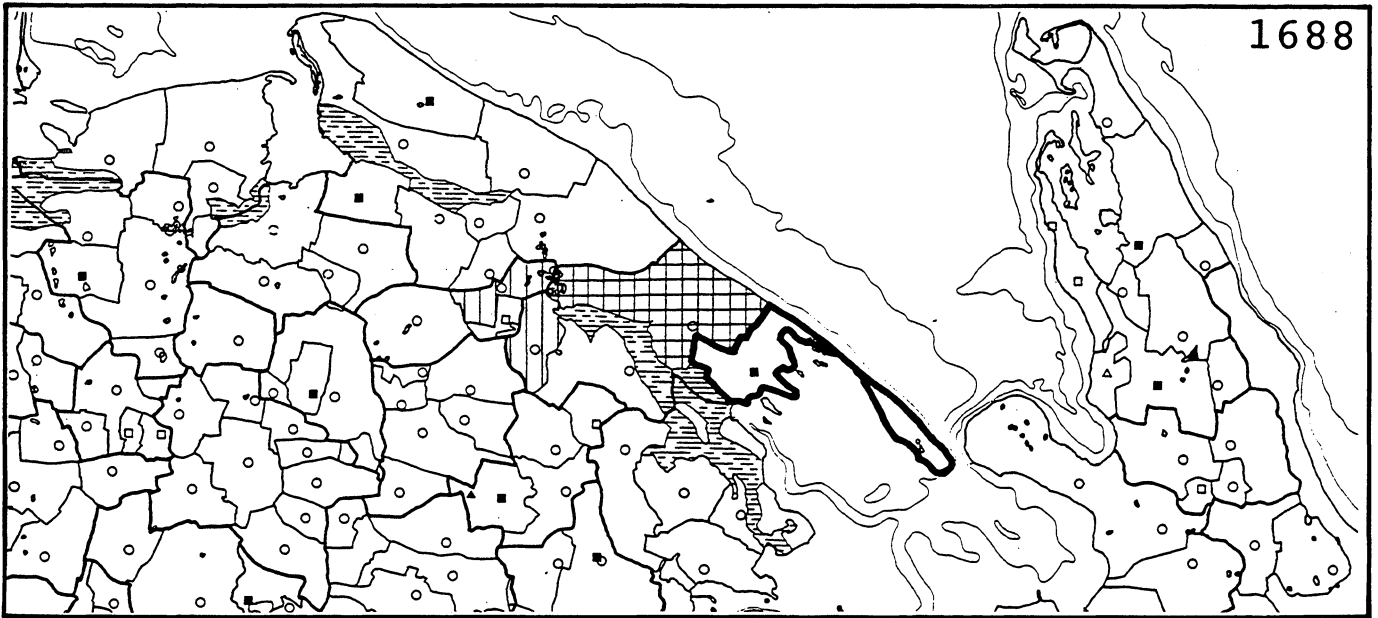

Hofmarsgave

Hofmansgave

KORT 5

Kørup

Fyns Amt	Herred: Skam	Kommune: Otterup	Sogn: Krogsbølle
----------	--------------	------------------	------------------

Navn: Kørup	Tidligere navn:
-------------	-----------------

Bemærkninger:

Kørup er nævnt første gang i 1482 i formen Kordopgordh. Forledet menes at være en form af dyrenavnet ko. Efterledet kommer af torp, der betyder udflytterbebyggelse.

Anlægstidspunkt: middelalder	Anlægsform: landsbyhovedgård (nedlagt landsby)
------------------------------	---

Bemærkninger:

Kirken i Kørup blev nedlagt i 1555. Landsbyen Kørup blev nedlagt først i 1600-tallet. I denne landsby menes hovedgården at have ligget. Ved landsbyens nedlæggelse blev jorden inddraget under hovedgårdens takst, og Kørup opført på sin nuværende beliggenhed. Ved udvidelse af hovedgården er der sket indhug i Rorslev og Nørre Næra ejerlav. Ejerlavsgrænserne bærer præg af disse reguleringer.

Ejere:	
ca.1410 Predbjørn Podebusk	Fælles ejer med nabogården
1781 J.G.Moltke	Egebjerggård 1410-1929
1795 U.W.de Roepstorff	1940-1953
1810 C.A.Petersdorff	
1919 Th.S.Wedel-Heinen	
1929 V. Jørgensen	Under baroniet Einsidelsborg
1937 P.C.Olsen	1672-1810
1940 S.E.Ingemann	
1953 I.S.Jørgensen	Under grevskabet Roepstorff
1985 N.V.Jørgensen og J.C.Jørgensen	1810-1921
<i>Delt arvs grund, og grundbeholdning part Alle Brunk Højerit.</i>	

Historiske tildragelser:

Fyns Amt	Herred: Skam	Kommune: Otterup	Sogn: Krogsbølle
----------	-----------------	---------------------	---------------------

Ejerlavet omkring år 1800

a. Hoved- og avlsbygninger:	Hoved- og avlsbygninger udgør to selvstændige anlæg. Hovedbygningen er tre-fløjet og åben mod vest. Den er omgivet af voldgrave til alle sider. Avlsgården ligger vest og nord herfor, og er et større fler-fløjet uregelmæssigt anlæg. Øst og syd for hovedgården er der et yderligere voldanlæg omkring en plads, der kaldes Gammel Gaard Plads.
b. Placering i ejerlavet:	Ejerlavets ressourcer: Overvejende agerjord Placering: Centralplaceret Orientering: Engorienteret
c. Øvrige bygninger i ejerlavet:	Der er ikke aftegnet yderligere bygninger i ejerlavet.

Driftsøkonomi

a. Areal år 1800:	232 ha								
Antal marker:	6 store, 3 små	heraf i årlig brug:	3 store og 2 små						
b. Dyrket areal år 1682:	271 tdr.l.d.	Vangebrug:	2/1						
Hartkorns sammensætning (i % af agerhartkorn):									
1. bon:	57%	1.+2. bon:	67%	eng:	2%	skov:	2%	græs:	0
Bemærkninger:									

Jordbundsforhold og afgrænsning

Landskabsform:	G. Sletten. Moræneflade med terrænskrænter og -striber.
Jordbund:	Overvejende moræneler. Mindre områder med ferskvandssand og -ler, saltvandsvand og -ler mod øst.
Naturlig afgrænsning:	Ejerlavet er kun naturligt afgrænset mod kysten og Gyngestrup.

Fyns Amt	Herred: Skam	Kommune: Otterup	Sogn: Krogsbølle
----------	-----------------	---------------------	---------------------

Relikt - vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luftfoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret struktur	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger:</p> <p>Hovedbygningens østlige og sydlige fløj har samme grundplan som før, mens den nordlige er ændret. Voldanlæggene er delvist bevaret.</p> <p>Avlsgården er flyttet mod nord og den gamle tomt er frilagt.</p> <p>Bebyggelsesgraden er ændret noget ved opførelsen af spredtliggende gårde og huse i ejerlavet.</p> <p>Andre anlæg:</p> <p>Haveområdet er blevet indskrænket mod nordvest.</p> <p>Skove og vådområder:</p> <p>Engområdet ved hovedbygningen er blevet opdyrket.</p> <p>Særlige relikter:</p> <p>Arkæologiske interesser:</p> <p>Tomterne af to kirker og tomten fra Kørup landsby.</p>		x		<p>Hovedbygningen fra o. 1600. Staldbygning fra 1800-tallet på borgholmen.</p> <p>Opført i 1800-tallet</p> <p>Have på 2 ha. Lysthus af elm.</p>
<p>Tidspunkt for ændringer:</p> <p>Ændringerne ved avlsbygningerne er sket delvis før 1890, hvor de nye bygninger mod nord er opført. Den gamle avlsgård er dog ikke fjernet helt endnu. Engområdet ved hovedbygningen er allerede blevet opdyrket før 1890. Bebyggelsesgraden er først blevet ændret efter 1890.</p>				

Fyns Amt	Herred: Skam	Kommune: Otterup	Sogn: Krogsbølle
----------	-----------------	---------------------	---------------------

Hovedgårdstaksten

			1662 ¹⁾	1688	1770	1861	1870	1903	1956	
Tønder hartkorn			100	66	69	68	68	58	39	
Bemærkninger:	1) Incl. Egebjerggård									

Fæstegodset

			1662 ¹⁾	1688 ¹⁾	1770	1861 ¹⁾	1870	1903 ¹⁾		
Tønder hartkorn			523	563	369	881		139		
Bemærkninger:										

		1617	1662	1688 ¹⁾	1773	1861 ¹⁾	18	1903 ¹⁾		
Antal gårde		130+ 2 ml.	59	91	53	126		21		
Heraf i hovedgd. sognet		34	36	36	25	61		9		
Antal huse		27		30	9 ³⁾	170		73		
Heraf i hovedgd. sognet		5		13	5	90		50		
Fæsteheder ialt		159		121	62	296		94		
Bemærkninger	3) Tydeligvis for lavt									

Godsfordelingen

	1662	1773	1861 ¹⁾			
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods	18	10	18			
Heraf samlinger på min. 3 gårde	3	6	12			
Antal egaliserede samlinger af gårde	2	4	11			

Hoveri

Antal hoveripligtige enheder o. 1770:	45
Hoveriets omfang pr. gs. gård:	a) pløjedage
	b) spandage
	høst- og såtid 3, resten af året 1
	c) gangdage
	høst- og såtid 2, resten af året 2
Bemærkninger:	karl, pige, høst- og såtid: 2, resten af året 1

Fyns Amt	Herred: Skam	Kommune: Otterup	Sogn: Krogsbølle
----------	-----------------	---------------------	---------------------

Udviklingsbeskrivelse

a. Indtil cirka 1800:

Landsbyhovedgården K. omtales fra 1400-tallet. I 1511 lå der foruden hovedgården og kirken 10 bøndergårde i Kørup By. I 1600-tallets første årtier nedlagdes de sidste af byens gårde, hvoraf en del formodentlig blev flyttet til nabobyen Nr. Nærrå. Kørup kirke befaledes nedbrudt i 1555, hvorefter Kørup indlemmedes i nabosognet Agernæs. Kørup ekspanderede yderligere ved anlæggelsen af avlsgården Egebjerggård på halvøen Agernæs. O. 1660 blev den oprettet som selvstændig hovedgård. Tilbage til Kørup var i 1688 66 tdr. htk. hovedgårdstakst. Frem til 1770 øgedes hovedgårdstaksten med yderligere 10 tdr. htk. Hovedgårdens retlinede skel mod Rorslev og Nr. Nærrå vidner om reguleringer. I 1682 havde K. et dyrket areal på 271 tdr. land med en i forhold til herredsgennemsnittet særdeles god bonitet. Til gengæld var der kun ringe eng og skov og ikke noget overdrev. O. 1780 inddæmmede grev Moltke 800 tdr. land, hvoraf de 500 lagdes til Egebjerggård resten til Kørup. Under Kørups takst regnedes endvidere den tidl. hovedgård Holmegårds mark i Nr. Nærrå sogn. Allerede o. 1500 var K. et betydeligt gods med bl.a. Kørup by og 8 gårde i Nr. Nærrå. Sidst i 1500-tallet erhvervede Mourits Podebusk en mængde gods. I 1583 alene 30 gårde i nabosognene ved en handel med kronen. Herudover erhvervede han Ebelø, samt birkeret og jus patronatus til Agernæs sogn. Han opførte herefter ny hovedbygning og startede opførelsen af en ny kirke ved K., hvorefter Agernæs kirke nedlagdes. I 1617 var fæstegodset vokset til 130 gårde, 2 møller og 27 huse, hvoraf en stor del dog var strøgods. I Agernæs, Tørresø, Nærrå, Jersore, Højrup, Ringe og Krogsbølle var K. dog dominerende besidder eller enebesidder. En stor del af strøgodsset var dog gået tabt, da Egebjerggård udskiltes o. 1660. I 1672 blev de to godser hver for sig ophøjet til et baroni, og fra 1716 forenedes de atter. I 1773 hørte under K. 53 gårde næsten udelukkende i Krogsbølle og Nr. Nærrå sogn. I Nærrå, Rorslev, Krogsbølle og Bårdesø var godsets gårde egaliserede. Efter mageskifte med Gyldensteen i 1780'erne blev K. eneejer i Bederslev og Nr. Nærrå sogne. I 1698 erhvervedes jus patronatus til Højrup kirke. I 1781 opnåedes tilladelse til at nedbryde den nye Kørup kirke, hvorefter Krogsbølle blev sognekirke for de 3 tidligere sogne Kørup, Agernæs og Krogsbølle (Hundstrup).

b. Efter cirka 1800:

Kørup er beskrevet sammen med Egebjerggård.

Her er angivet det, der er specielt for Kørup.

Kørups areal udgjorde o. år 1800 232 ha. Ved inddæmningsarbejder i 1780'erne blev der lagt 300 tdr. til Kørup. Den frie hovedgårdstakst var 66 tdr. htk. I dag er arealet på 184 ha. Igennem hele perioden frem til adskillelsen fra Einsidelsborg i 1929 bar Kørup præg af ikke at være hovedbesiddelsen i grevskabet. Kørup stod i lange perioder ubeboet hen eller beboedes af skiftende forpagtere. Der var selvstændig besætning på gården. I 1910 var der 210 køer, 80 stk. ungvæg og kalve, 7 tyre og 26 heste. (La Cour)

FYNS AMT	Herred: Skam	Kommune: Otterup	Sogn: Krogsbølle
----------	-----------------	---------------------	---------------------

Sammenfattende vurdering:

Ingen
interesse: Interesse: Stor
interesse: Særlig
interesse:

Typologisk vurdering:

særlig interesse

- Anlægstype: Landsbyhovedgården K. omtales fra 1400-tallet. Først i 1600-tallet blev de sidste rester af landsbyen inddraget. O. 1660 udskiltes aflæggerhovedgården Egebjerggård. Kørup synes herefter at have foretaget en mindre udvidelse af ejerlavet på nabolandsbyernes bekostning. Efter en del udstyknings er arealet i dag 184 ha. Hovedgården er centralplaceret i sit ejerlav og har engorientering. Ejerlavet bestod i 1682 overvejende af agerjord af god bonitet, og K. havde karakter af korngård. I 1800-tallet bragte inddæmningsarbejder store engarealer til veje.
- Udviklingstype. Efter delingen havde K. en hovedgårdstakst på 60-70 tdr. Før delingen var der således tale om et meget betydeligt gods. I 1617 var det tilliggende gods på 130 gårde, og efter delingen var der 50-60 gårde tilliggende. Godserne Egebjerggård og K. fulgtes dog stadig ad og forenedes i 1716 til et baroni, fra 1810 grevskabet Roepstorff, hvis hovedsæde blev Egebjerggård. Kørup reduceredes herved til "aflæggerhovedgård". Frasalget af fæstegods påbegyndtes først i 1873. Kørup kirke blev nedbrudt i 1555, men erstattedes af en ny betydelig kirke, der blev nedbrudt i 1781. Fæstegodset var generelt godt arronderet og flere landsbyer egaliseredes i 1700-tallet. Ved mageskifte i 1780'erne arronderedes godset endeligt.

Sammenfattende drejer det sig om en almindelig og typeren anlægstype med særdeles mange udviklingsmæssige karakteristika.

Relikt-vurdering:

stor interesse

- Hovedbygningen fra 1600-tallet og voldanlægget er bevaret. Ladegård fra 1800-tallet. Park med lysthus er bevaret.
- Kulturlandskabet er ændret noget ved opførelsen af spredtliggende gårde og huse i ejerlavet. Engarealerne er opdyrkede.
- Særlige relikter: -
- Arkæologiske interesser: Tomterne af 2 kirker med kirkegårde, tomten af den gl. ladegård frilagt, tomten af landsbyen Kørup.

Cøglunds Mark

767, 200.

*Gammelgaard
* Ruds*

Pilehav

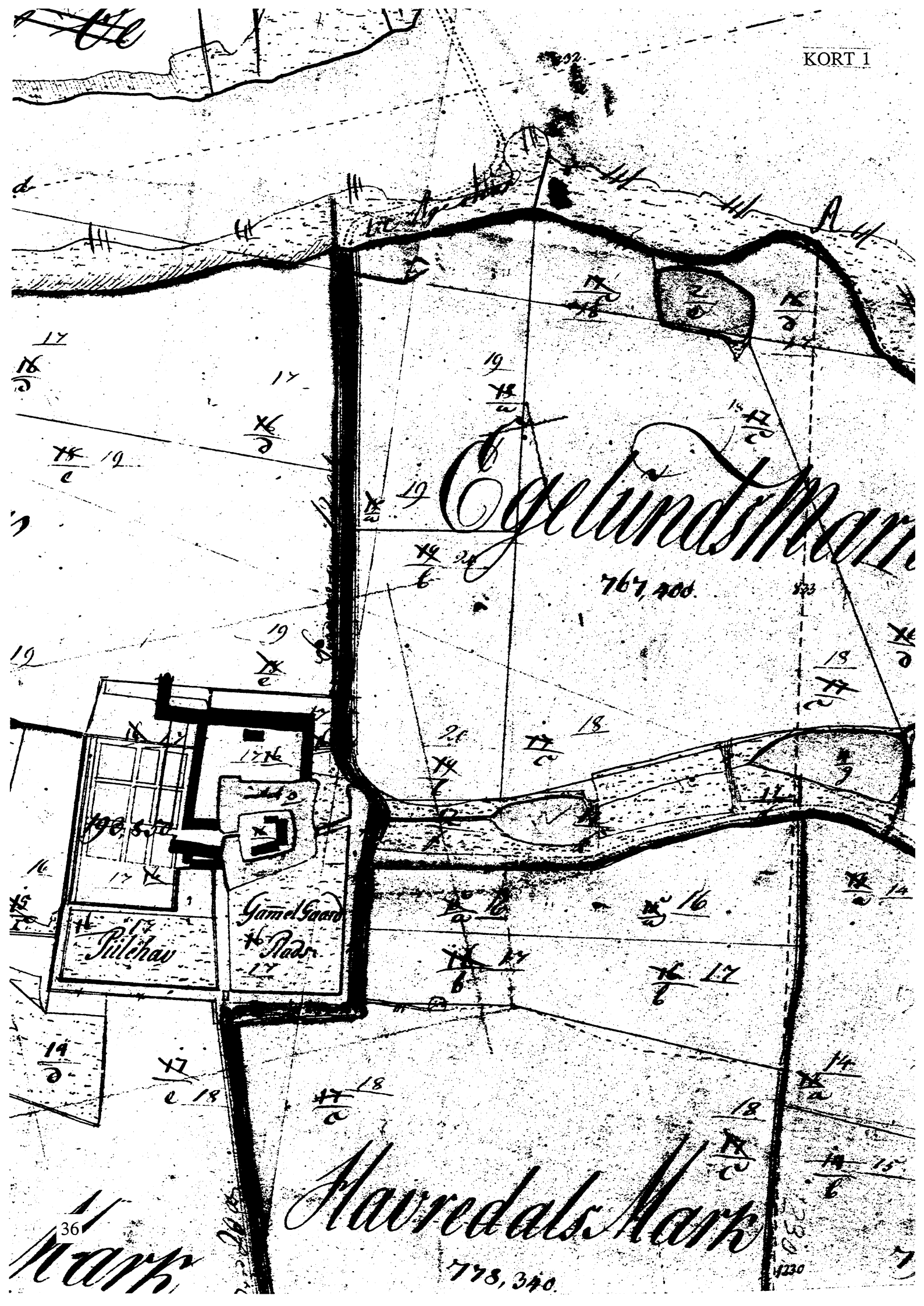
Havredals Mark

778, 340.

Mark

36

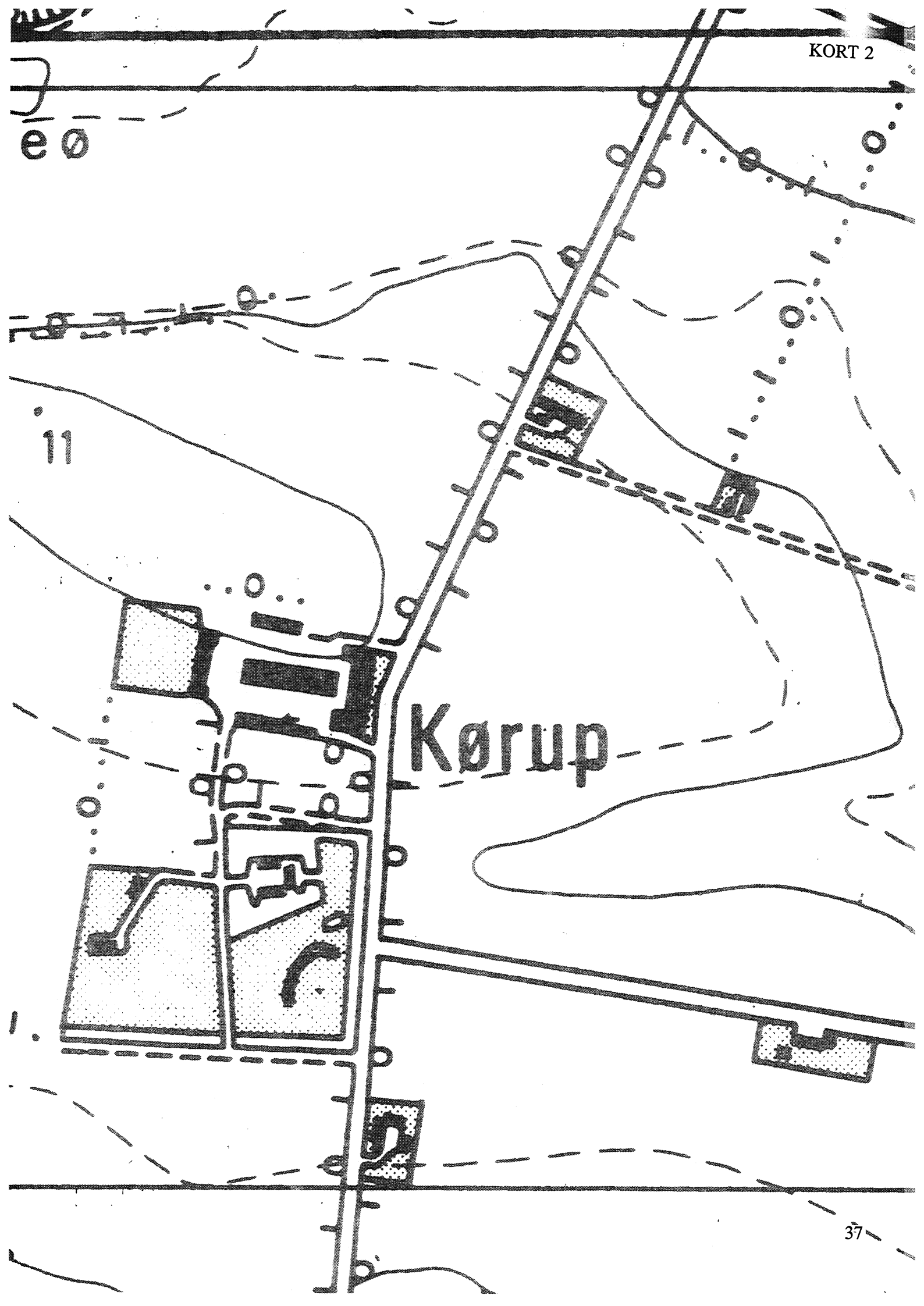
4230

eo

11

Kørgur

Einsidelsborg

Agernes

Kørupgård

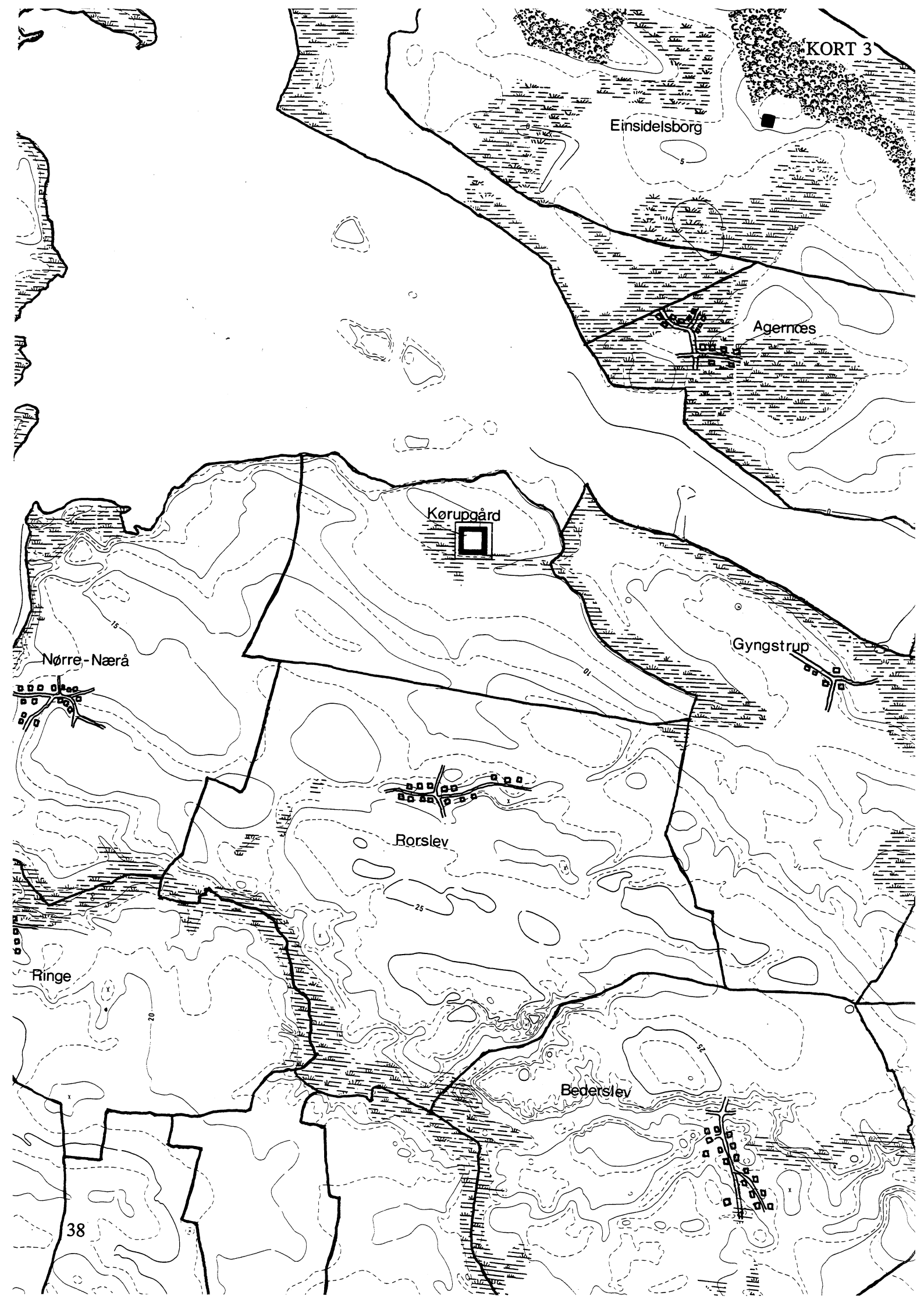
Gyngstrup

Nørre-Nærá

Rorslev

Ringe

Bederslev

N Æ R Å

S T R A N D

Agernæs

Fælled

Storeø Strand

KORT 4

Egebjerggård

Askø Strand

Agernæs

Karup

Gyngstrup

Nørre-Nærå

Rosenlund

Rorslev

Bredstrup

Ringe

Ringe/Mark

Bederslev

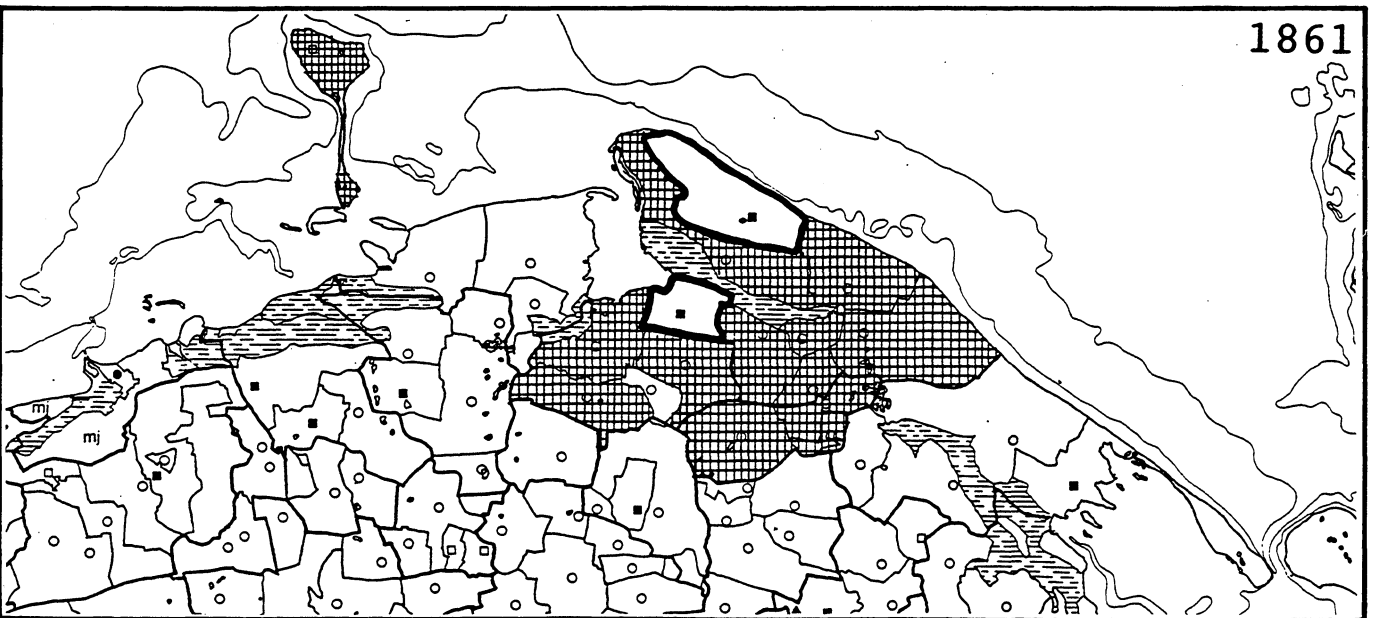
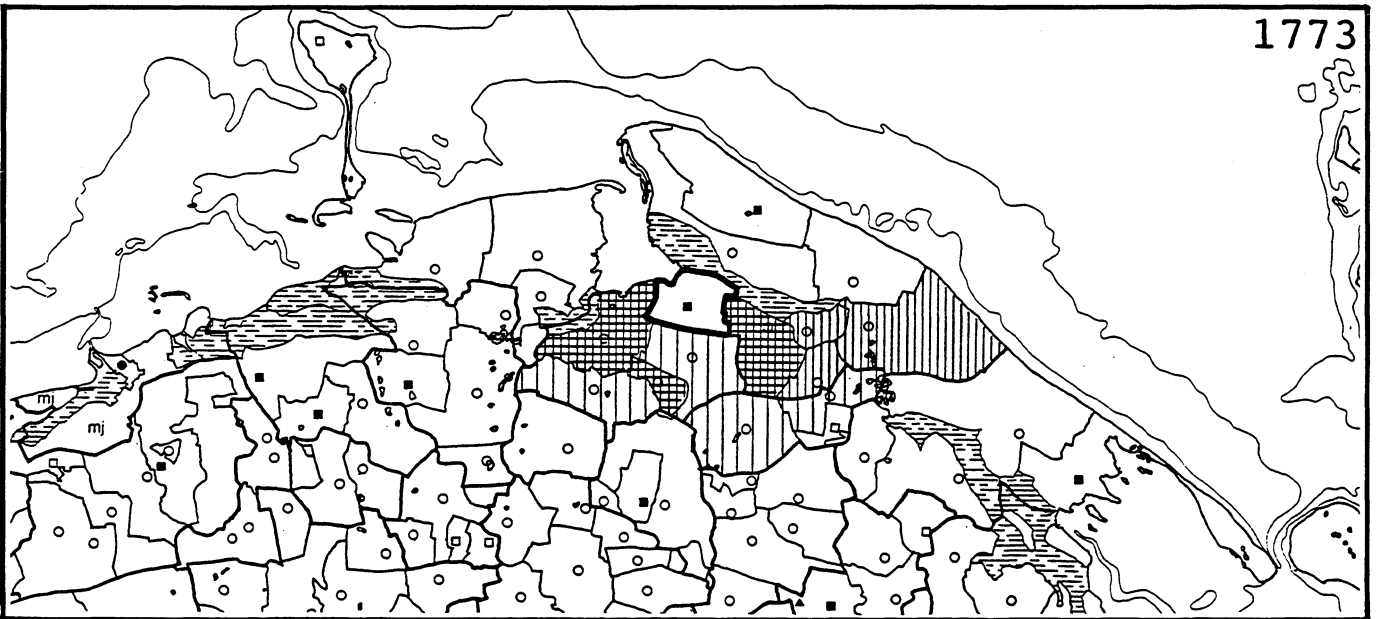
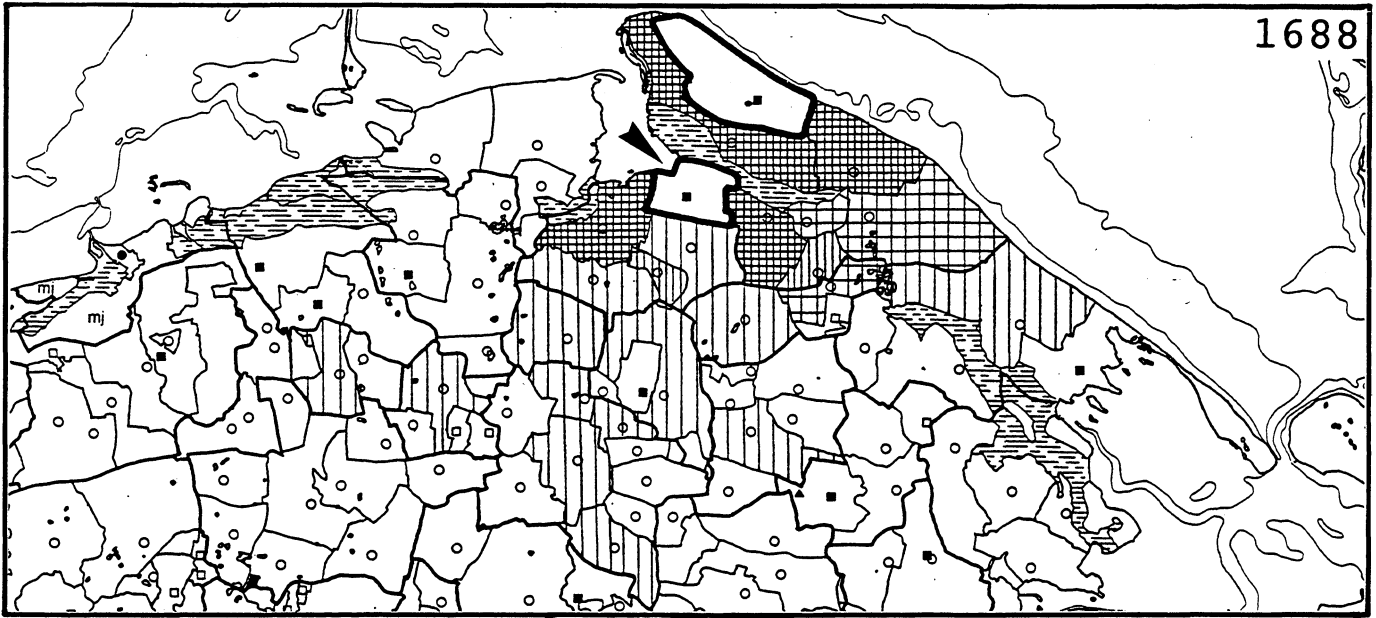
Bederslev

Løkkemarken

Holemarken

39

19
Sebjæq

Nislevgård

Fyns Amt	Herred: Lunde	Kommune: Otterup	Sogn: Otterup
-----------------	-------------------------	----------------------------	-------------------------

Navn: Nislevgård	Tidligere navn:
Bemærkninger: Nislevgård nævnes første gang i 1664 i formen Niessløeffgaardtz. Gården har navn efter landsbyen Nislev. Nislev kommer af mands- eller tilnavnet Nithir, gl.dansk nitha, der betyder at bagvaske. Efterledet er lev, der betyder arvegoods.	

Anlægstidspunkt: oprettet til hovedgård i 1591	Anlægsform: landsbyhovedgård, nedlagt landsby
Bemærkninger: Nislevgård er oprettet af en jordeggen bondegård, som kongen i 1581 skødede til Hans Mule, borgmester i Odense. Landsbyen Nislev blev nedlagt i 1689, hvorefter jorden blev lagt under Nislevgårds hovedgårdstakst.	

Ejere:	
Kronen	
1581 Hans Mule	
1614 Breide Rantzau	
1630 H.J.Lindenov og L.S.Rantzau	
1652 Merete Urne	
1658 Christoffer C. Sehested	Under stamhuset Ravnholt
1925 Udstykket	1752-1924
hovedbygningen anvendes i dag til efterskole	

Historiske tildragelser:
På den nedlagte landsby Nislevs jorder blev der i 1925 anlagt en husmandskoloni.

Fyns Amt	Herred: Lunde	Kommune: Otterup	Sogn: Otterup
-----------------	-------------------------	----------------------------	-------------------------

Ejerlavet omkring år 1800

a. **Hoved- og avlsbygninger:** Hoved- og avlsbygningerne er bygget sammen og danner en lukket gårdsplads. Hovedbygningen ligger østligst og består af en enkelt fløj med nogle mindre bygninger tilknyttet. Avlsgården er et tre-fløjet anlæg mod vest. På gårdspladsen ligger der en mindre bygning.

b. **Placering i ejerlavet:**

Ejerlavets ressourcer: Overvejende agerjord.

Placering: Randplaceret.

Orientering: Ager-orienteret.

c. **Øvrige bygninger i ejerlavet:** Umiddelbart øst for hovedgården ligger der et hus. I den vestlige del af ejerlavet er der aftegnet en vindmølle.

Driftsøkonomi

a. **Areal år 1800:** 329 ha 1)

Antal marker:

heraf i årlig brug:

Bemærkninger: 1) incl. Blåholm og Ørritslevgård

b. **Dyrket areal år 1682:** 133 tdr.ld.

Vangebrug: 2/1

Hartkorns sammensætning (i % af agerhartkorn):

1. bon: 41 1. + 2. bon: 71 eng: 7 skov: 0 græs: 7

Bemærkninger: Kvægskatteliste 1682: 7 malkekøer, 20 øksne, 8 ungnød

Jordbundsforhold og afgrænsning

Landskabsform: G. Sletten. Moræneflade med ås mod vest.

Jordbund: Overvejende moræneler. Mindre områder med ferskvandstørv, -sand og smeltevandssand.

Naturlig afgrænsning:

Det er kun en lille del af grænsen mod øst, der er naturlig.

Fyns Amt	Herred: Lunde	Kommune: Otterup	Sogn: Otterup
-----------------	-------------------------	----------------------------	-------------------------

Relikt - vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luftfoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret struktur	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger: Hovedbygningen har samme grundplan og beliggenhed som o.1800, men de små sidefløje er væk.</p> <p>Avlsbygningerne er forsvundet. Nordvest for hovedbygningen ligger der dog nogle mindre bygninger.</p> <p>Huset øst for hovedgården er forsvundet, men møllen står der endnu.</p> <p>Bebyggelsesgraden er ændret en del ved byggeri langs vejene i hele ejerlavet.</p> <p>Andre anlæg: En stor del af haveområdet er bevaret.</p> <p>Skove og vådområder: Ikke-agerarealer: Engområderne er blevet opdyrket.</p> <p>Særlige relikter:</p> <p>Arkæologiske interesser: Tomten fra den nedlagte landsby Nislev.</p>	X	X	X	Bygningen benyttes som børnehjem i dag.
<p>Tidspunkt for ændringer: Ændringerne i ejerlavet er hovedsageligt sket efter 1885. Engområderne er dog allerede opdyrket i 1885.</p>				

Fyns Amt	Herred: Lunde	Kommune: Otterup	Sogn: Otterup
-----------------	-------------------------	----------------------------	-------------------------

Hovedgårdstaksten

			1662	1688	1778 ¹⁾	1838	1870	1903	1956	
Tønder hartkorn			26	32	72	72	61	66		

Bemærkninger: 1) I 1778 dyrkedes direkte under Nislevgård 72 tdr.htk. I hovedgårdstaksten medregnedes endvidere Østrup Skovgård og den udstykkede Gerskov hovedgård. Disse to havde et htk. på 47 tdr.

Fæstegodset

			1662	1688	1778	1838	1870	1903		
Tønder hartkorn			244	132	492	532		18		

Bemærkninger:

			1662	1688	1778	1838	18	1903		
Antal gårde			26	16	67	77		2		
Heraf i hovedgd. sognet			8	9	9	12		1		
Antal huse				12	12	33		7		
Heraf i hovedgd. sognet				12	4	10		6		
Fæsteeenheder ialt			34	28	79	100		9		
Bemærkninger										

Godsfordelingen

	1662	1778	1838				
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods	14	19	12				
Heraf samlinger på min. 3 gårde	3	7	10				
Antal egaliserede samlinger af gårde	1	7	9				

Hoveri

Antal hoveripligtige enheder o. 1770:

Hoveriets omfang pr. gs. gård:

- a) pløjedage
- b) spanddage
- c) gangdage

Bemærkninger:

Fyns Amt	Herred: Lunde	Kommune: Otterup	Sogn: Otterup
-----------------	-------------------------	----------------------------	-------------------------

Udviklingsbeskrivelse

a. Indtil cirka 1800:

Nislevgård er oprettet som hovedgård i 1591 af en jordegen bondegård på 7 tdr.htk., som kronen i 1581 skødede til borgmester Hans Mule i Odense. Landsbyen Nislev var i 1511 på 6 gårde. I 1611 erhvervede Breide Rantzau til Nislevgård fra kronen 3 gårde i Nislev by. I løbet af 1680'erne erhvervedes de resterende rester af byen. I 1662 var hovedgårdstaksten nået op på 26 tdr.htk., og i 1689 fik Christoffer Sehested til Nislevgård tilladelse til at afbryde de resterende dele af Nislev by med i alt 41 tdr.htk., hvorfor hovedgårdstaksten nåede op på 72 tdr. Samtidig opnåedes tilladelse til at regne Gammel Østrupgård (14 tdr.htk.) og Gerskov hovedgård (33 tdr.htk.) i Skeby sogn under Nislevgårds hovedgårdstakst. Gerskovgård udstykkedes dog i 1696, og hertil flyttedes de sidste 5 gårde i Nislev by. Hovedgårdsejerlavet synes herefter stabilt indtil udskiftningen.

I 1682 var hovedgårdens dyrkede areal på beskedne 133 tdr.ld., der dyrkedes i trevangsbrug. Boniteten var i overensstemmelse med herredsgennemsnittet, men hovedgården havde sat sig på betydelige eng og overdrevsarealer. Ejerlavet var imidlertid blottet for skov. Ifølge kvægskattelisten fra 1682 havde Nislevgård en forholdsvis beskedne besætning.

Allerede i 1662 var hovedgården nået op på et tilliggende fæstegods på 26 gårde og 244 tdr.htk. Frem til 1682 skete dog en betydelig reduktion. I løbet af det følgende hundrede år voksede Nislevgård til et meget betydeligt gods med i 1778 67 gårde og 11 huse. Hovedparten af godset lå da samlet i Otterup og Lunde sogne (40 gårde), hvor der var foretaget egaliseringer i de enkelte landsbyer. Alene i 1718 erhvervede Christian Sehested 239 tdr.htk. bøndergods af kronens tidligere ryttergods i Lunde herred. I 1685 erhvervede jus patronatus til Skeby, Otterup og Lumby sogne og i 1696 yderligere til Lunde sogn.

I 1752 blev Nislevgård sammen med Ravnholt oprettet til et stamhus.

b. Efter cirka 1800:

Nislevgård havde i hele 1800-tallet et ret konstant jordtilliggende. Ved stamhuset Ravnholts overgang til fri ejendom 1925 valgte man at udstykke Nislevgård. Der blev oprettet 45 husmandsbrug, en del af disse på den nedlagte landsby Nislevs jorder.

Nislevgård havde i første halvdel af 1800-tallet et efter gårdens størrelse stort fæstegods, der tilsammen udgjorde 532 tdr.htk. i 1838 fordelt på 77 gårde og 33 huse. Da Nislevgård var en del af stamhuset Ravnholt, blev det først efter 1850 muligt at frasælge fæstegodset. Frasalget strakte sig over en lang periode frem til 1920'erne.

Nislevgård bar i hele perioden præg af, at ingen ejere beboede den. Den blev frem til lensafløsningen drevet ved forpagter, der ejede dens besætning.

Hovedbygningen blev efter udstykningen anvendt til børnehjem.

Fyns Amt	Herred: Lunde	Kommune: Otterup	Sogn: Otterup
-----------------	-------------------------	----------------------------	-------------------------

Sammenfattende vurdering:

Ingen
interesse: Interesse: Stor
interesse: Særlig
interesse:

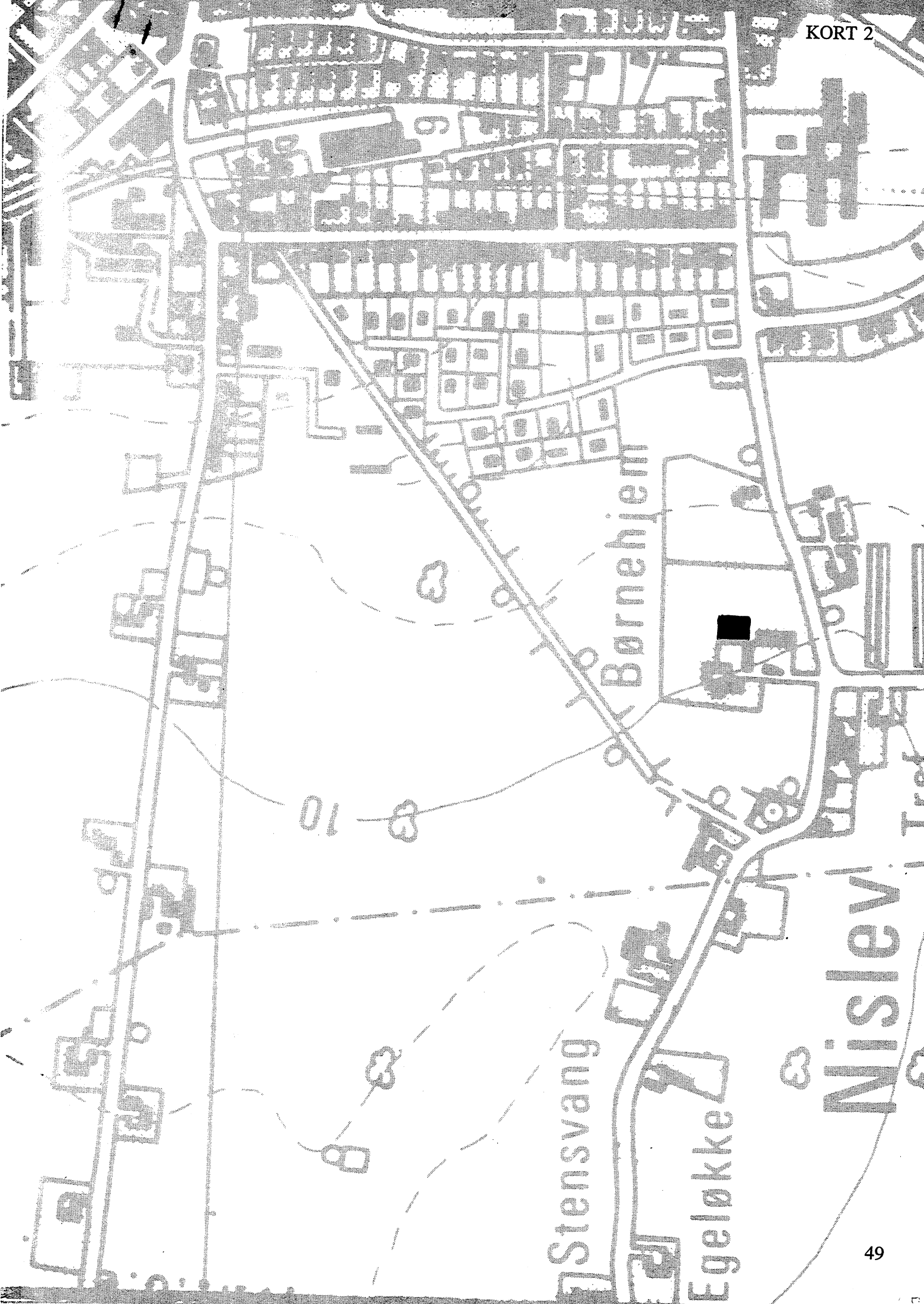
Typologisk vurdering: stor interesse

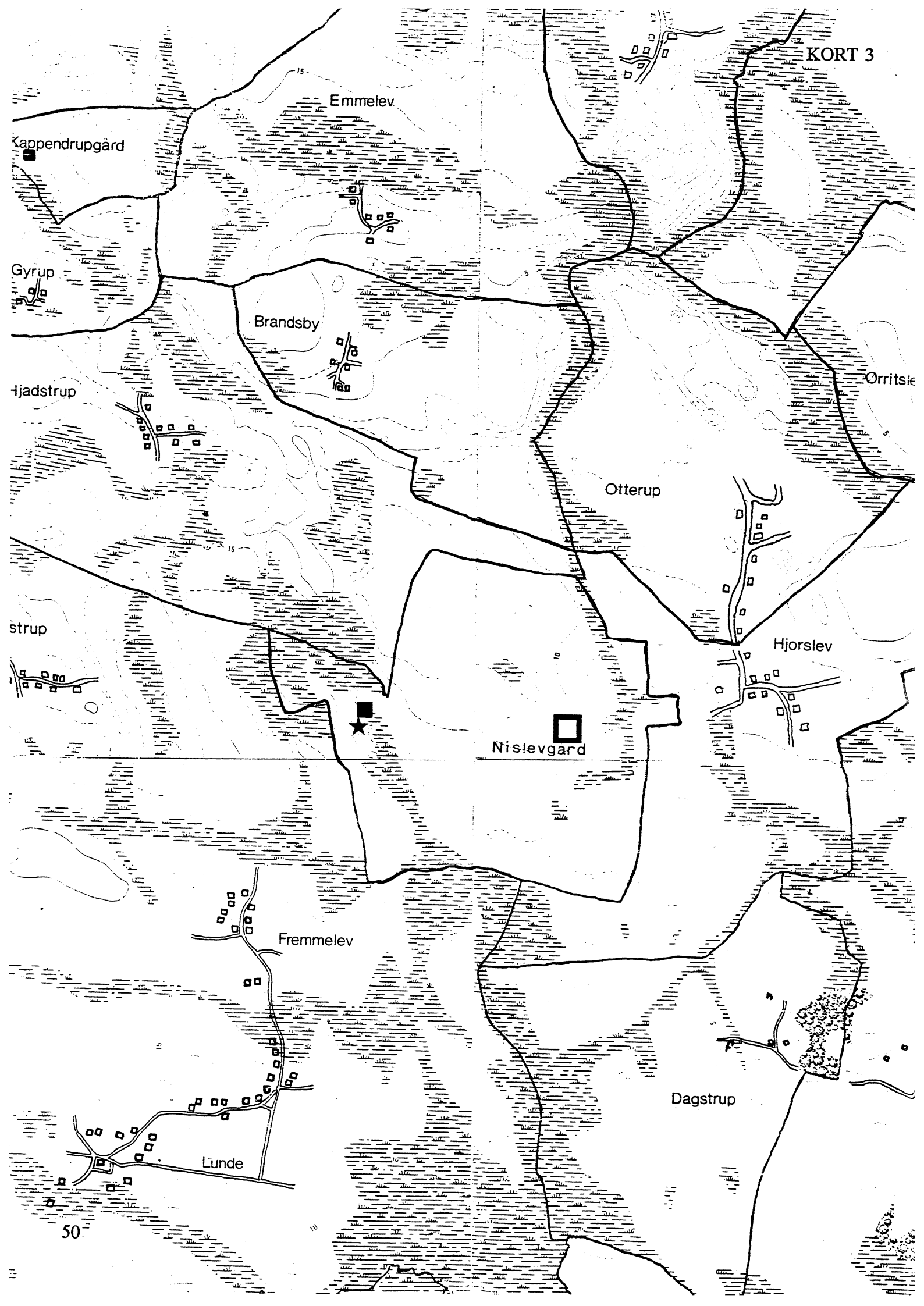
1. Anlægstype. Nislevgård er oprettet som landsbyhovedgård i 1500-tallet. Sidst i 1600-tallet opslugtes de sidste rester af landsbyen. Under hovedgårdstaksten regnedes endvidere enklaverne Østrup Skovgård og Gerskov. Hovedgårdsejerlavet bestod overvejende af agerjord, og kvægholdet var beskedent. Hovedgården var randplaceret i sit ejerlav og havde agerorientering. Nislevgård er en udpræget korngård.
2. Udviklingstype. Efter nedlæggelsen af Nislev by nåede hovedgårdstaksten op på 72 tdr.hk. og holdt sig på dette niveau endnu i 1903. Fra 1752 til 1924 indgik Nislevgård i stamhuset Ravnholt-Hellerup-Nislevgård. Til Nislevgård erhvervedes jus patronatus til 4 sognekirker. Bøndergodset nåede et omfang på 70-80 gårde, og lå godt arronderet omkring hovedgården, der foretog adskillige egaliseringer. Godsopløsningen skete på grund af stamhusbåndet forholdsvis sent. I 1925 blev Nislevgård udstykket til husmandskolonien Nislev.

Sammenfattende drejer det sig om en almindelig anlægstype med en forholdsvis sen, men markant storgodsudvikling, der med sine stamhusbånd, sene godsopløsning og udstykning til husmandskoloni afspejler væsentlige sider af godsudviklingen.

Relikt-vurdering: interesse

- 1) Hovedbygningen er delvis bevaret og benyttes i dag som børnehjem. Avlsbygningerne er forsvundet. En stor del af haveområdet er bevaret.
- 2) Kulturlandskabet er afgørende ændret som følge af husmandskolonien anlæggelse. Engområderne er blevet opdyrket.
- 3) Særlige relikter: en vindmølle.
- 4) Arkæologiske interesser: Tomten af den nedlagte landsby Nislev.

Emmelev

Kappendrupgård

Gyrrup

Brandsby

Hjadstrup

Orritsle

Otterup

strup

Hjørslev

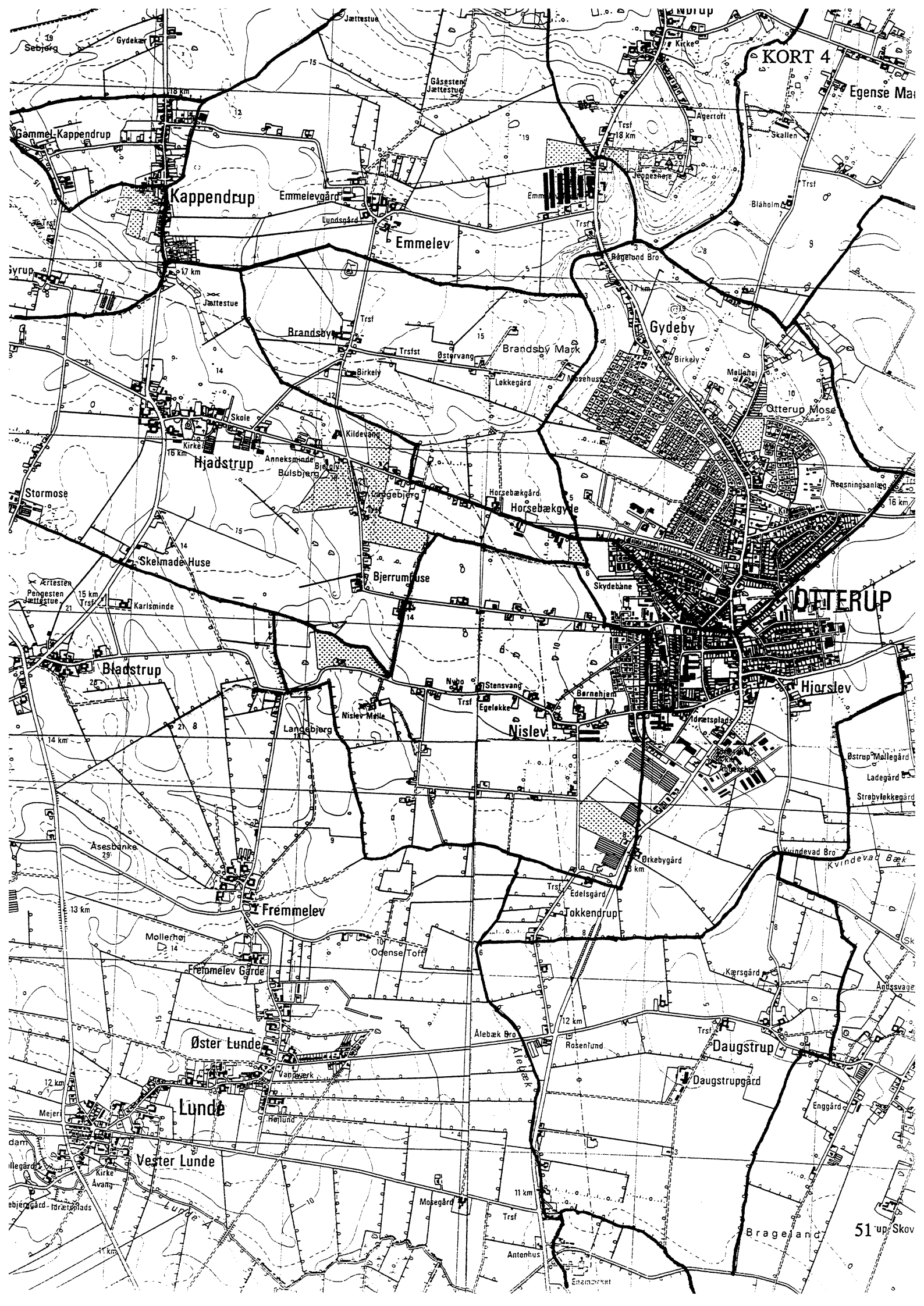
Nislevgård

Fremmelev

Dagstrup

Lunde

50

KORT 4

Egense Ma

Kappendrup

Emmelev

Gydeby

Hjødstrup

HJØRSLEV

Blødstrup

Nislev

Hjørslev

Fremmelev

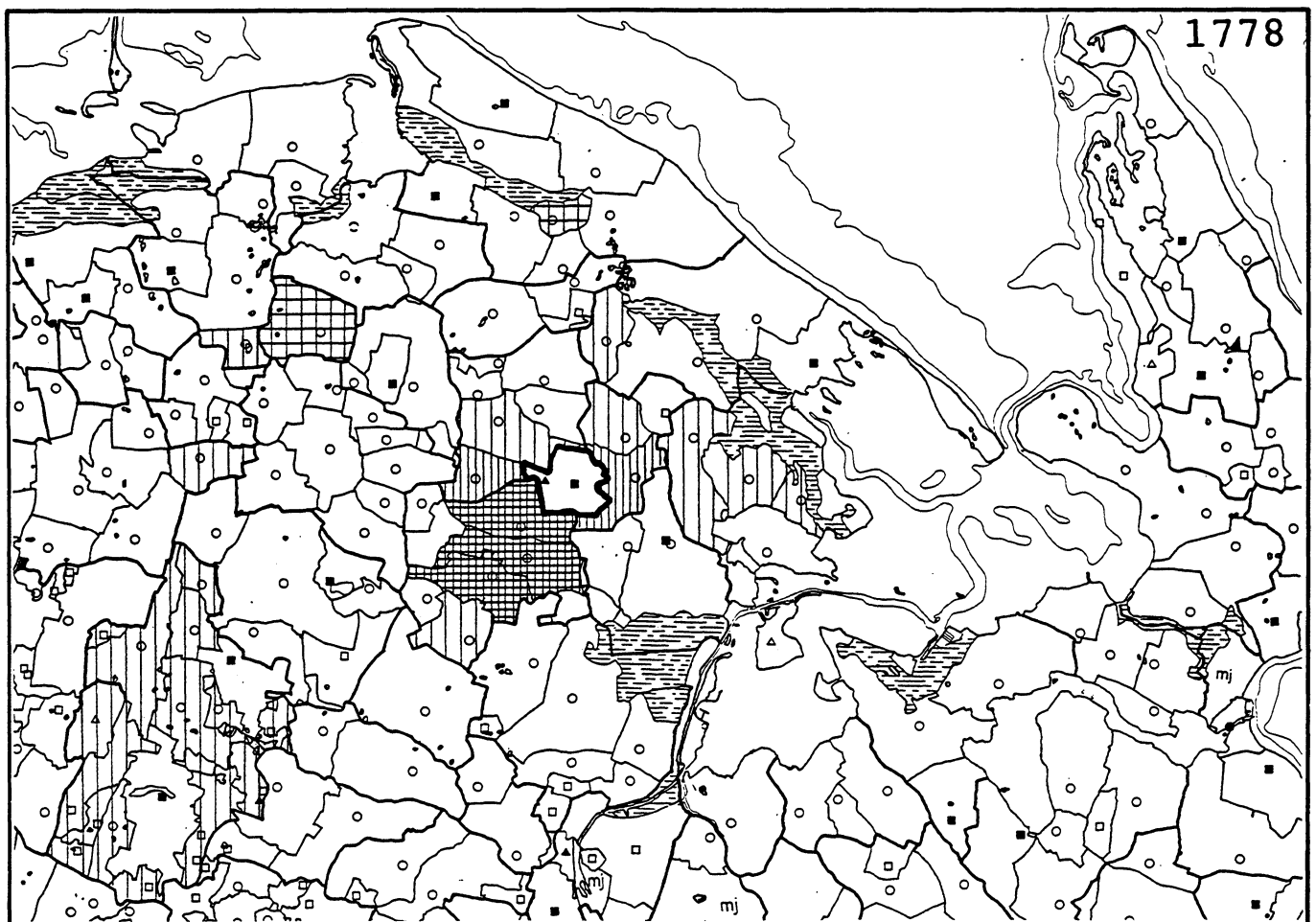
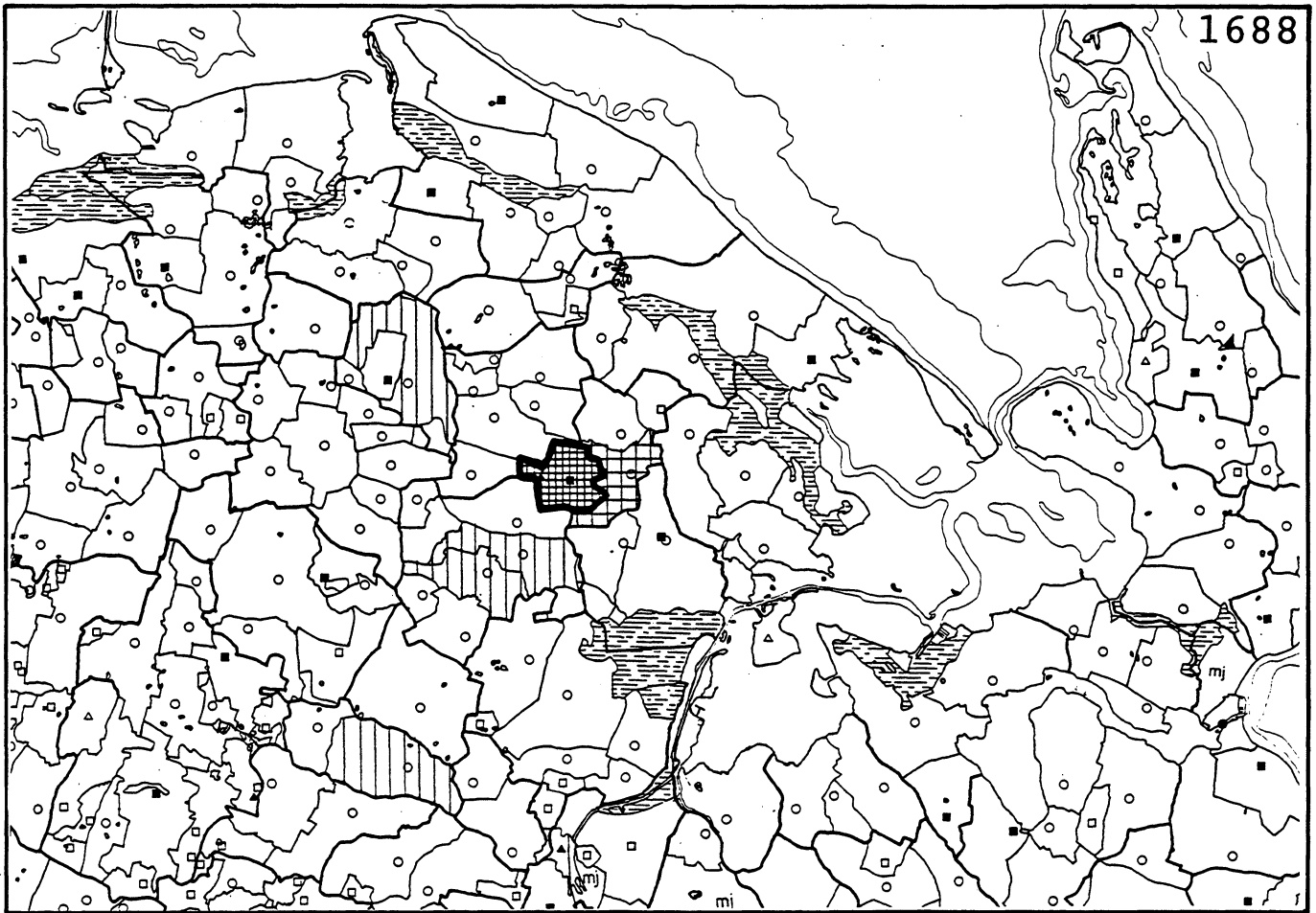
Øster Lunde

Lunde

Vester Lunde

Daugstrup

51 up Skov

Uggerslevgård

Fyns Amt	Herred: Skam	Kommune: Otterup	Sogn: Uggerslev
-----------------	------------------------	----------------------------	---------------------------

Navn: Uggerslevgård	Tidligere navn:
<p>Bemærkninger: Hovedgården Uggerslevgård er nævnt første gang i 1425 i formen Wgersløff. Det kan dog ikke afgøres med sikkerhed, om der er tale om byen eller hovedgården. Forleddet er muligvis afledt af navnet Wikar, men ordets egentlige betydning kendes ikke. Efterledet er lev, der betyder arv eller arvegods.</p>	

Anlægstidspunkt: middelalder	Anlægsform: landsbyhovedgård
<p>Bemærkninger: Uggerslevgård har fået udskåret to enemærker i det oprindelige landsbyejerlav. Det sydlige består delvis af den nedlagte landsby Kærby's jorder. Kærby menes at være nedlagt efter 1526. Hovedgården har bevaret sin beliggenhed tæt ved landsbyen og kirken.</p>	

Ejere:	
1425 Jes Basse	
1459-67 Johan Frille	
ca.1506 Claus Bille	
ca.1550 Hans Norby	
ca.1675 Chr. Lindenov	
1688 Kronen (ryttergods)	Under grevskabet Gyldensteen
1718 C.C.Gabel	1720-1922
1719 J.H.Huguetan	
1923 og 1926 udstykket.	
1995 H. Mex-Jørgensen	

Historiske tildragelser:
Uggerslevgård blev stærkt ødelagt under svenskekrigene.

Fyns Amt	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Skam	Otterup	Uggerslev

Ejerlavet omkring år 1800

a. Hoved- og avlsbygninger:	Hoved- og avlsbygninger udgør et firelænget, lukket anlæg. Længerne ligger tæt, men er ikke bygget sammen. Hovedbygningen er den vestligste længe. Ved vejen ligger der to mindre bygninger, som kan være porthuse.
b. Placering i ejerlavet:	Ejerlavets ressourcer: Overvejende agerjord. Placering: Randplaceret. Orientering: Ager-orienteret.
c. Øvrige bygninger i ejerlavet:	Der er ikke aftegnet andre bygninger i ejerlavet.

Driftsøkonomi

a. Areal år 1800:	190 ha.
Antal marker:	heraf i årlig brug:
b. Dyrket areal år 1682:	222 tdr.l.d. Vangebrug: 2/1
Hartkorns sammensætning (i % af agerhartkorn):	
1. bon: 22	1. + 2. bon: 55 eng: 3 skov: 0 græs: 1
Bemærkninger: Kvægskatteliste 1682: 9 malkekøer, 10 stude, 26 ungnød.	

Jordbundsforhold og afgrænsning

Landskabsform: G. Sletten. Moræneflade med enkelte terrænskrænter, -striber og drumlins.
Jordbund: Overvejende moræneler.
Naturlig afgrænsning: Ejerlavet er kun naturligt afgrænset ved en del af den nordlige grænse.

Fyns Amt	Herred: Skam	Kommune: Otterup	Sogn: Uggerslev
-----------------	------------------------	----------------------------	---------------------------

Relikt - vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luftfoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret struktur	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger: Hovedbygningen har samme grundplan og beliggenhed som før. Avlsgården er helt forsvundet, og der ligger nu nogle mindre bygninger i området. Bebyggelsesgraden er ændret noget ved nybebyggelse især mod nord.</p> <p>Andre anlæg: Haveområdet er blevet udvidet en del.</p> <p>Skove og vådområder: Ikke-ager arealer: Området er opdyrket eller bebygget.</p> <p>Særlige relikter:</p> <p>Arkæologiske interesser: Tomten af den nedlagte landsby Kærby.</p>	X	X	X	Opført i første halvdel af 1700-tallet.
<p>Tidspunkt for ændringer: Den overvejende del af ændringerne i ejerlavet er sket efter 1890.</p>				

Fyns Amt	Herred: Skam	Kommune: Otterup	Sogn: Uggerslev
-----------------	------------------------	----------------------------	---------------------------

Hovedgårdstaksten

			1662	1688	1770	1844	1870	1903	1956	
Tønder hartkorn			54	52	52	41	41	46		
Bemærkninger:										

Fæstegodset

			1662	1688	1783 ¹⁾	1844	1870	1903 ¹⁾		
Tønder hartkorn			194	188	2010	277	11	55		
Bemærkninger: 1) Tallet omfatter hele grevskabet Gyldensteen.										

			1662	1688	1783 ¹⁾	1844	1870	1903 ¹⁾		
Antal gårde			29	24	301	47	3	22		
Heraf i hovedgd. sognet			24	12	19	22	3	2		
Antal huse				13	37	45	3	5		
Heraf i hovedgd. sognet				12	0	23	3	0		
Fæsteheder ialt				37	338	92	6	27		
Bemærkninger										

Godsfordelingen

	1662	1783 ¹⁾	1844			
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods	6	58	9			
Heraf samlinger på min. 3 gårde	1	37	6			
Antal egaliserede samlinger af gårde	1	23	6			

Hoveri

Antal hoveripligtige enheder o. 1770:	
Hoveriets omfang pr. gs. gård: årlig	a) pløjedage
	b) spanddage 36
	c) gangdage 135
Bemærkninger:	

Fyns Amt	Herred: Skam	Kommune: Otterup	Sogn: Uggerslev
-----------------	------------------------	----------------------------	---------------------------

Udviklingsbeskrivelse

a. Indtil cirka 1800:

Landsbyhovedgården Uggerslevgård omtales fra 1400-tallet. Den har bevaret sin placering i landsbyen, medens dens jorder er blevet udskilt i to enemærker, hvoraf det nordlige er uden direkte adgang fra Uggerslevgård. Det sydlige udgøres i hvert fald delvis af jorder fra den nedlagte landsby Kærby, som Uggerslevgård nedlagde efter 1526. I enemærket findes bl.a. Kærby Kær som et levn fra landsbyen. Uggerslevgård havde i 1662 en hovedgårdstakst på 54 tdr.htk., og dette niveau bibeholdtes frem til udskiftningen.

I 1682 havde Uggerslevgård et dyrket areal på 222 tdr.ld. Boniteten var i forhold til herredsgennemsnittet ret dårlig, hvilket hænger sammen med, at det nordlige enemærke var placeret på Uggerslev Hede. Hovedgården havde kun lidt eng og overdrev og ikke nævneværdig skov. Ifølge kvægskattelisten fra 1682 var hovedgårdens kvægbesætning (i alt 45 dyr) da også forholdsvis beskeden.

I 1511 havde Uggerslevgård mindst 5 fæstegårde (ugedagstjenere) i Uggerslev by.

I 1648 erhvervedes Uggerslevgård fra kronen 6 gårde og 4 huse i Uggerslev by.

I 1662 havde Uggerslevgård 29 fæstegårde, hvoraf de 24 i Uggerslev by. 8 af disse var dog rene småbrug og regnedes i 1688 for huse med jord. I 1689 afhændedes godset til kronen (i alt 199 tdr.htk.), der brugte det til rytterhold indtil 1718, hvor det atter afhændedes til privat besidder. I 1719 blev bøndergodset bragt op på 600 tdr.htk., og Uggerslevgård anerkendtes som privilegeret komplet sædegård. Samme år indlemmedes Uggerslevgård i grevskabet Gyldensteen, der opførte en ny hovedbygning i første halvdel af 1700-tallet. I 1783 bestod fæstegodset bl.a. af 19 egaliserede gårde i Uggerslev by.

b. Efter cirka 1800:

Uggerslevgård blev 1720 indlemmet i grevskabet Gyldensteen, se derfor tillige under dette.

Arealet udgjorde o.år 1800 190 ha. Det frie hartkorn lå i hele 1800-tallet o. 50 tdr.htk. Ved grevskabets overgang til fri ejendom i 1922 valgte man helt at udstykke Uggerslevgård 1923-26.

Uggerslevgårds fæstegods blev afhændet i perioden 1853-1900, ligesom i resten af grevskabet. I 1910 var der således kun 1 jordløst hus tilbage.

I hele perioden bærer Uggerslevgård præg af at være en slags forpagtergård under Gyldensteen. Besætningen på Uggerslevgård tilhørte således forpagteren.

Fyns Amt	Herred: Skam	Kommune: Otterup	Sogn: Uggerslev
-----------------	------------------------	----------------------------	---------------------------

Sammenfattende vurdering:

Ingen interesse: Interesse: Stor interesse: Særlig interesse:

Typologisk vurdering: stor interesse

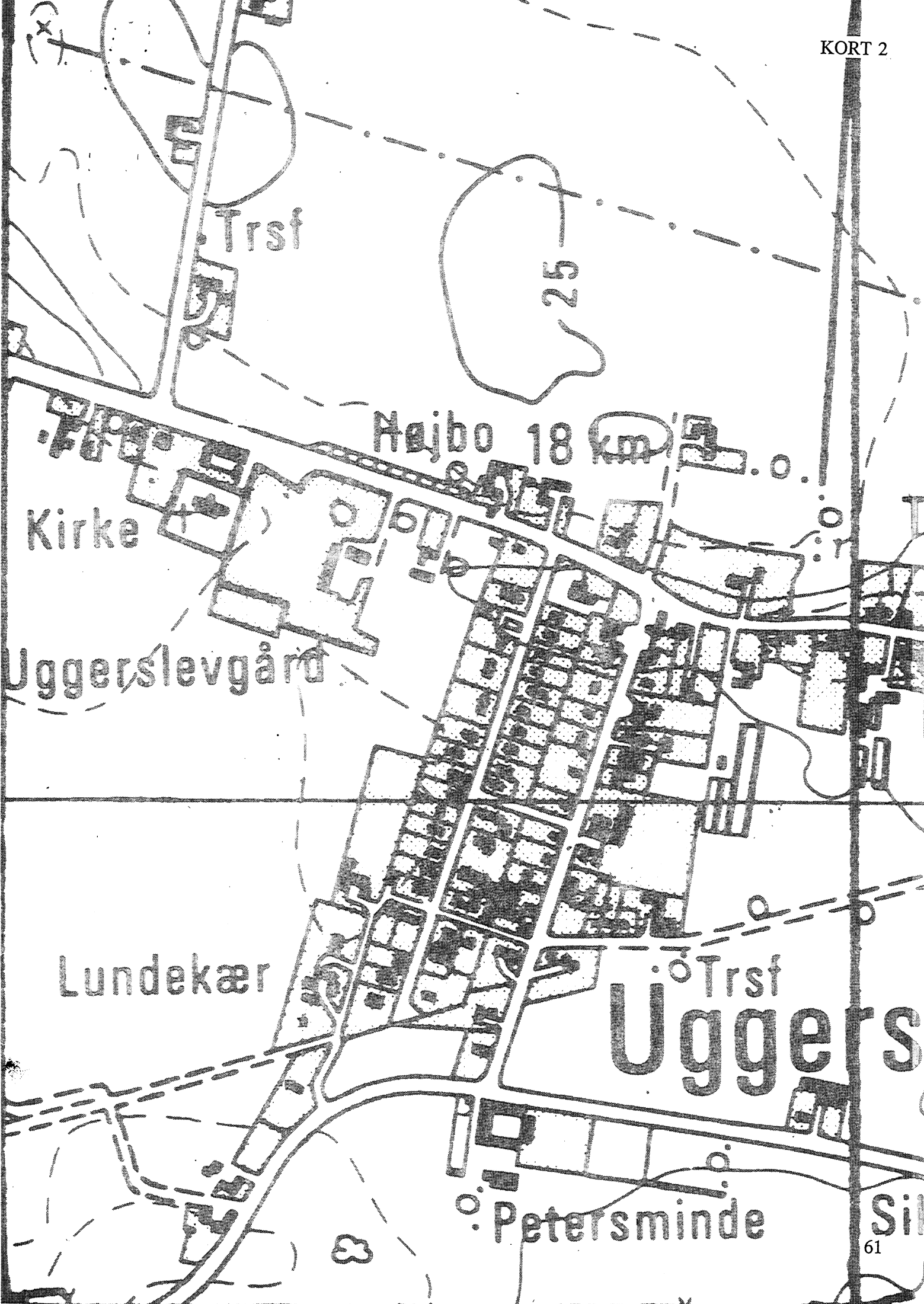
Anlægstype: Landsbyhovedgården Uggerslevgård omtales fra 1400-tallet. Den har bevaret sin placering i landsbyen, medens dens jorder er blevet udskilt i to enemærker, hvoraf det sydlige synes at stamme fra nedlæggelsen af landsbyen Kærby i 1500-tallet. Fra 1662 og frem i dette århundrede synes hovedgårdsarealet herefter at være konstant. Gården udstykkedes i 1920'erne. Hovedgården er randplaceret i forhold til sine enemærker og har agerorientering. Ejerlavet domineredes i 1682 af agerjord, og Uggerslevgård må karakteriseres som en korngård.

Udviklingstype: Hovedgårdens hartkorn øgedes i 1500-tallet, men forblev stabilt o. 50 tdr. fra 1662 og frem i 1900-tallet. Fra 1689-1718 brugtes gården til kronens rytterhold. Fra 1720-1922 var den en del af grevskabet Gyldensteen. I 1600-tallet havde hovedgården et godt arronderet bøndergods på 20-30 gårde. I forbindelse med indlemmelsen i grevskabet øgedes fæstegodset betydeligt. Fæstegodset blev afhændet i perioden 1853-1900. Uggerslev by var egaliseret i 1700-tallet.

Sammenfattende drejer det sig om en almindelig og typeren anlægstype med flere udviklingsmæssige karakteristika.

Relikt-vurdering: interesse

- 1) Hovedbygningen (fra 1700-tallet) er velbevaret. Avlsgården er nu forsvundet.
- 2) Ejerlavet er delvis præget af nybebyggelse. Engarealerne er forsvundet.
- 3) Særlige relikter: -
- 4) Arkæologiske interesser: Tomten af den nedlagte landsby Kærby.

Højbo 18 km

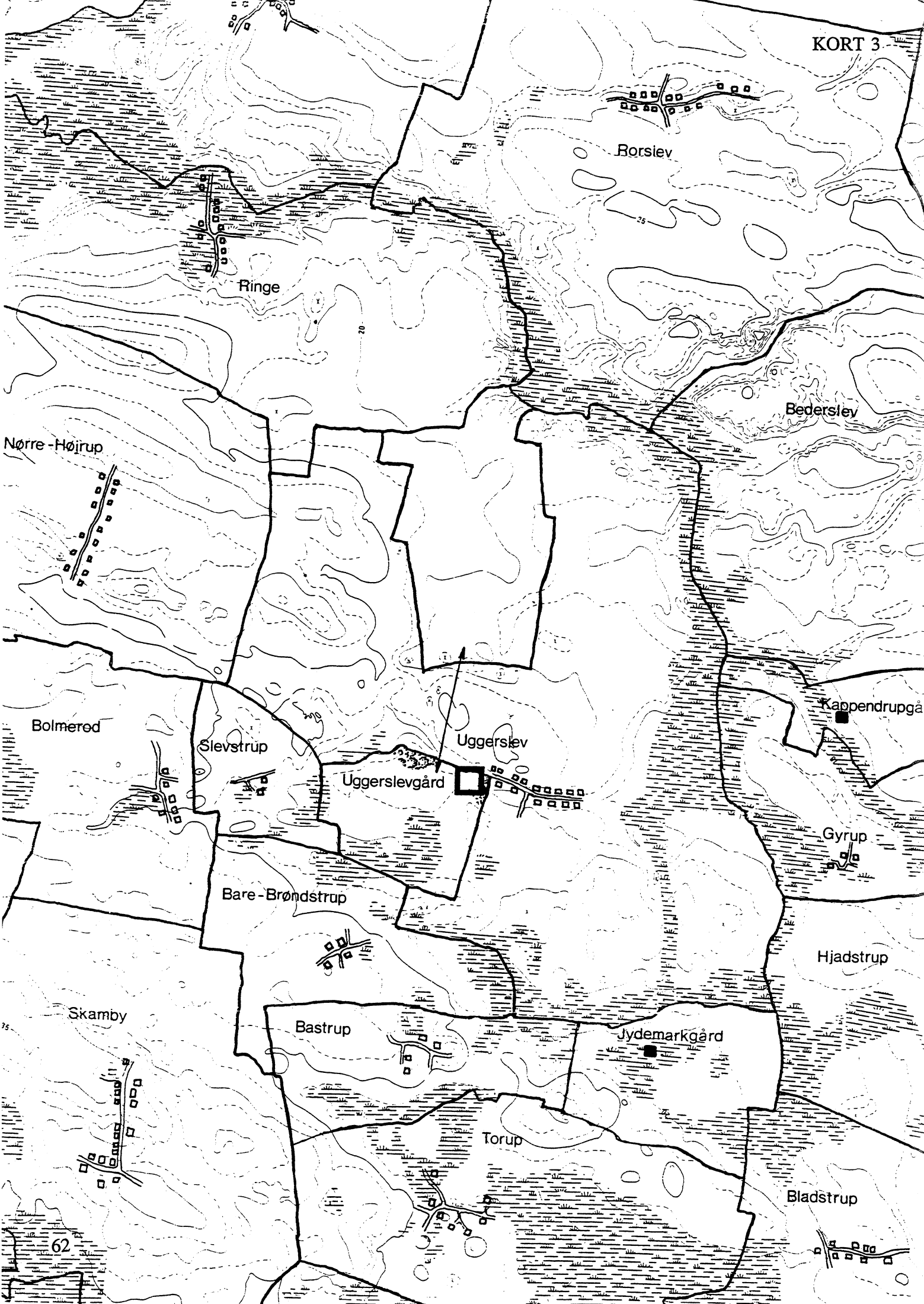
Kirke

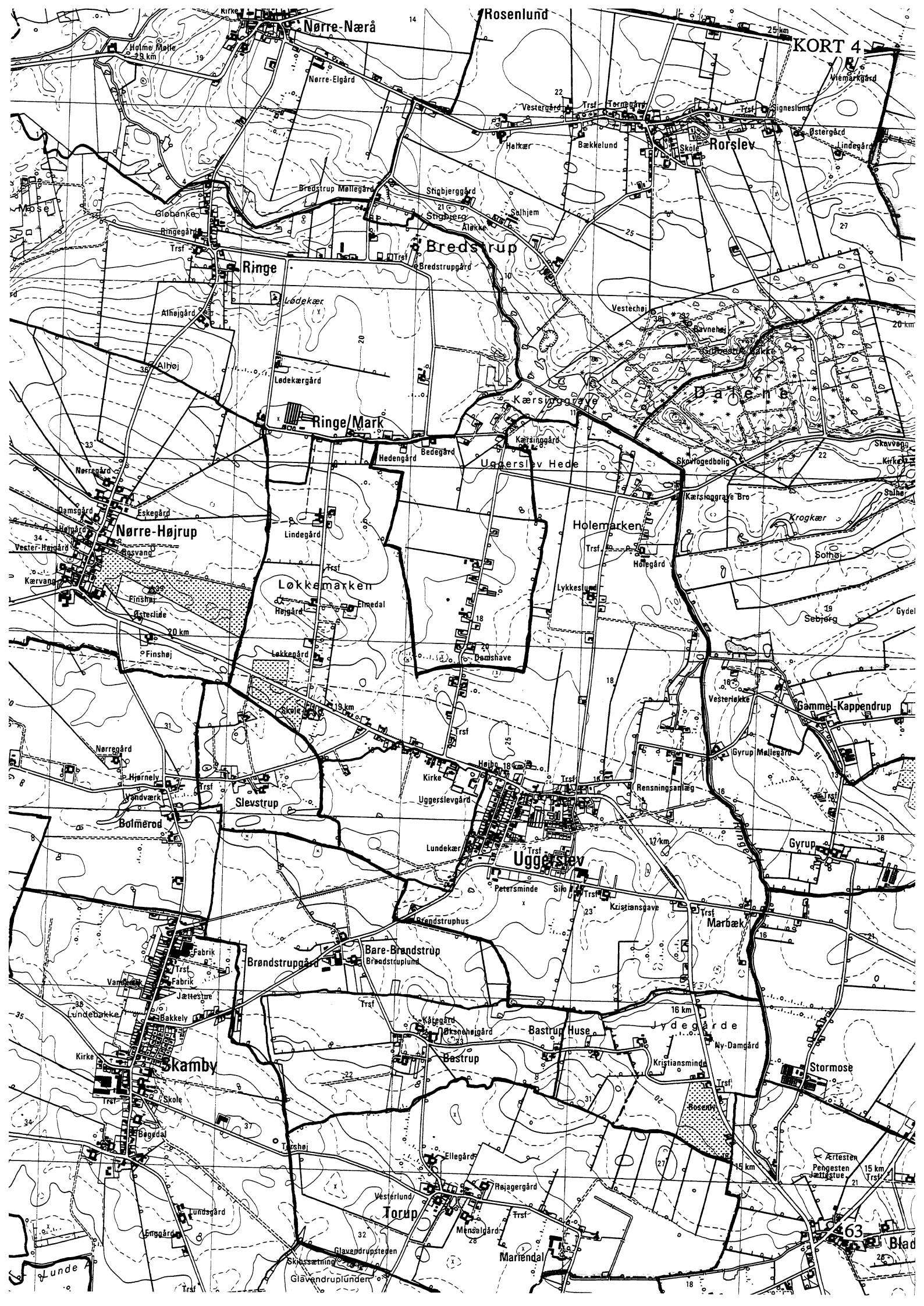
Uggerslevgård

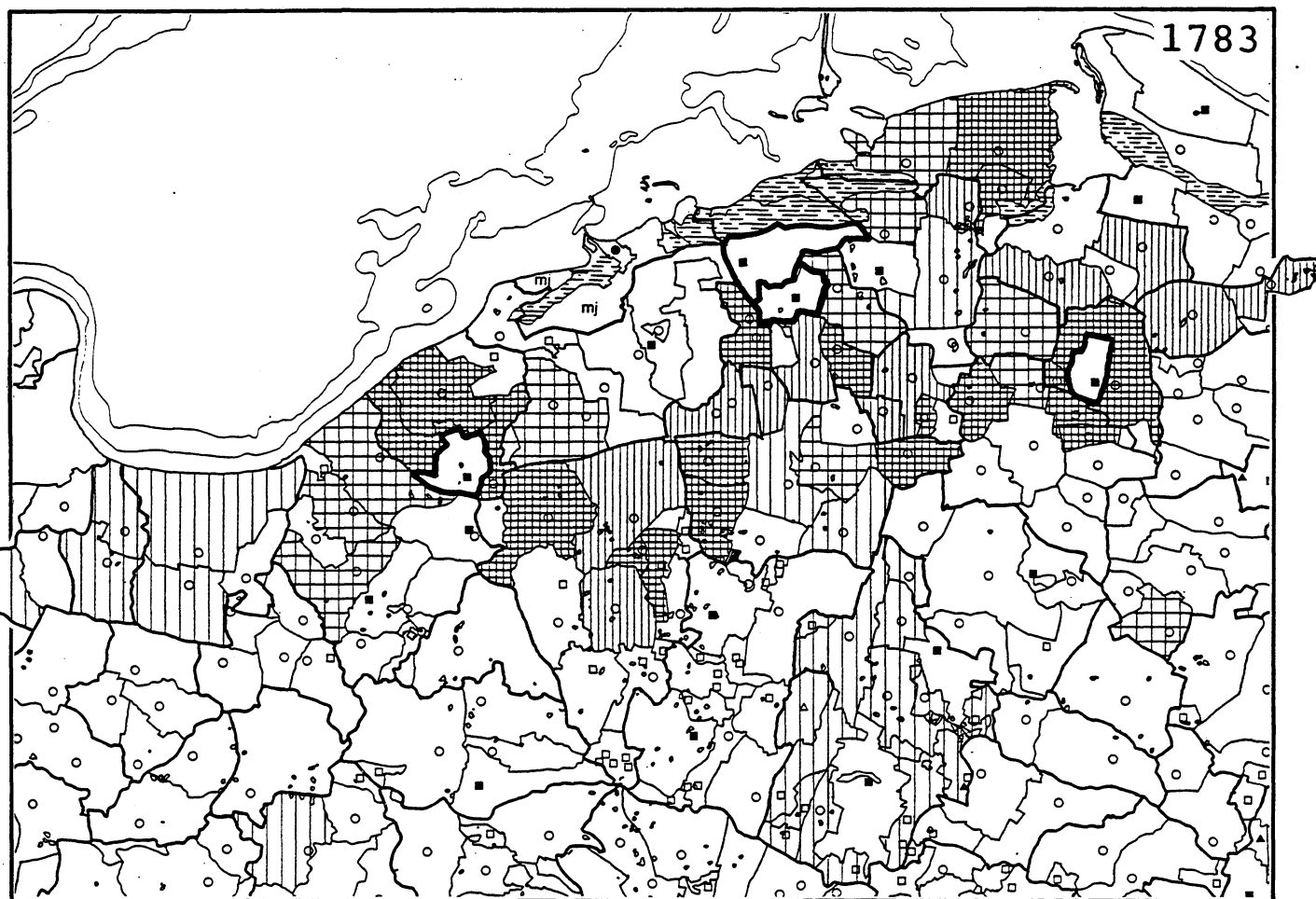
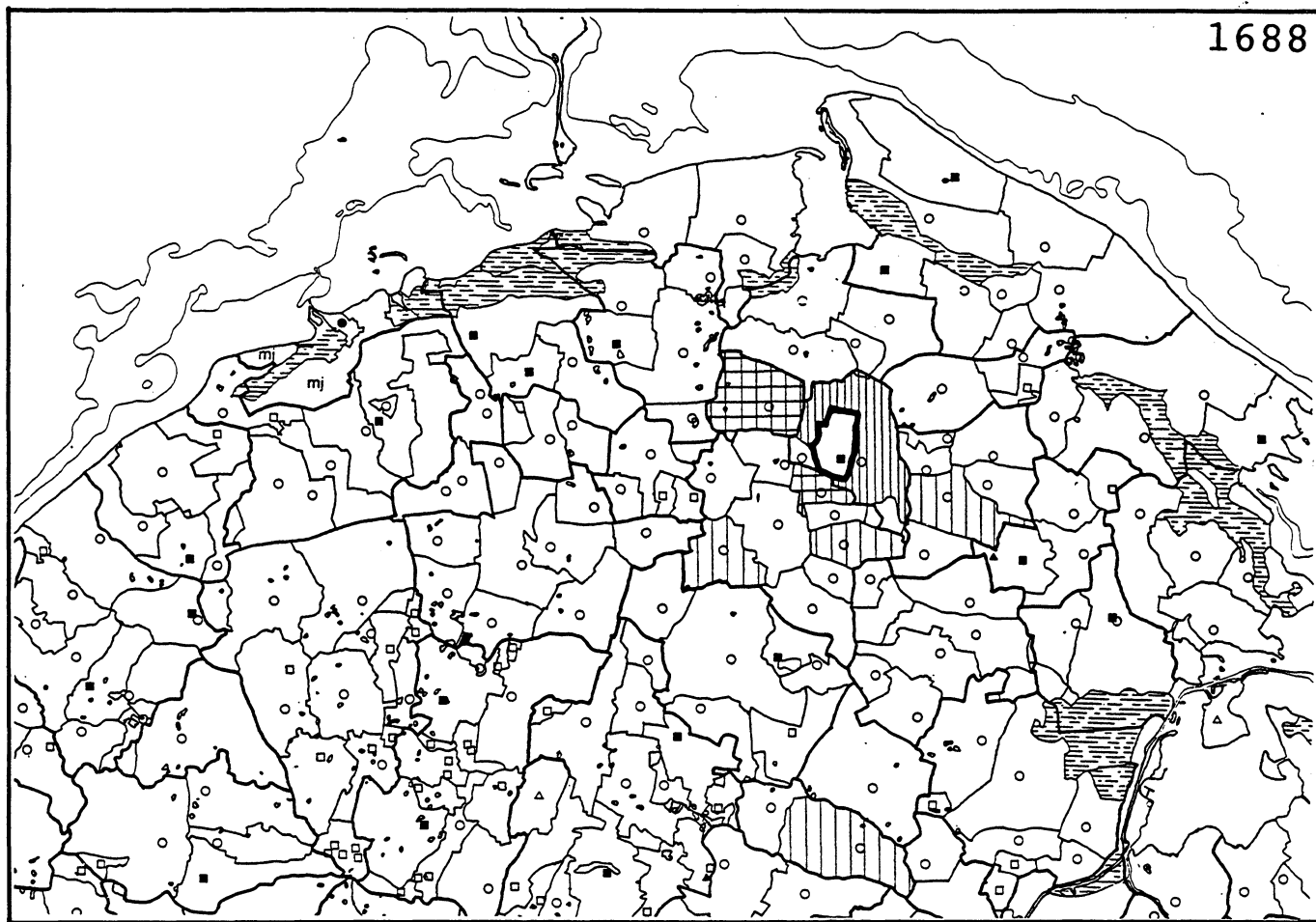
Lundekær

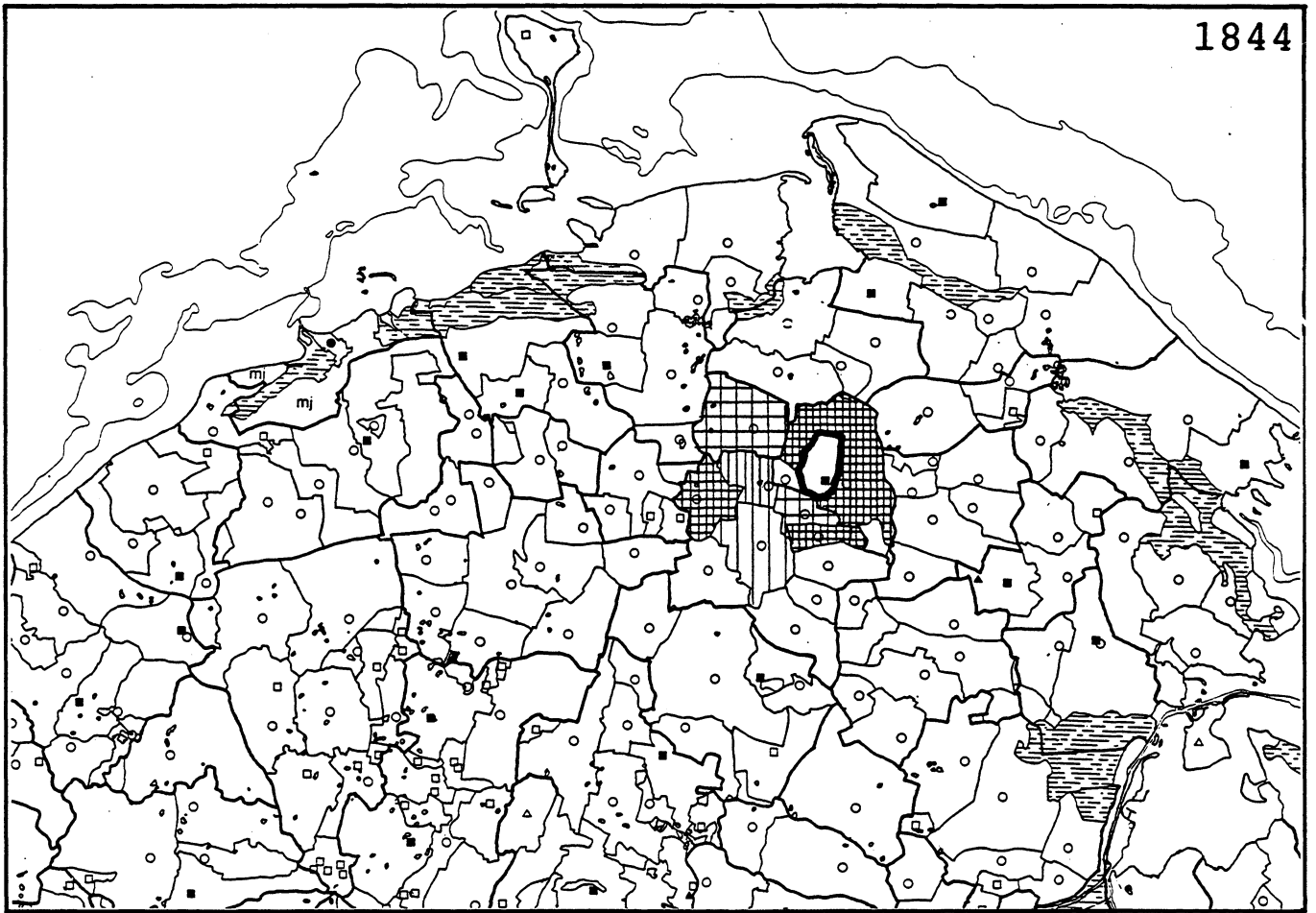
Trsf
Uggers

Petersminde

Ørritslevgård

Fyns Amt	Herred: Lunde	Kommune: Otterup	Sogn: Otterup
-----------------	-------------------------	----------------------------	-------------------------

Navn: Ørritslevgård	Tidligere navn:
<p>Bemærkninger: Ørritslevgård er nævnt første gang i 1664 i formen Ørridtzløeffgaard. Gården har sit navn efter landsbyen Ørritslev. Landsbyen er nævnt første gang i 1423 i formen Yrislef. Forledet menes at komme af mandsnavnet Iuris. Efterledet er lev, der betyder arvegods.</p>	

Anlægstidspunkt: omkring 1500	Anlægsform: landsbyhovedgård
<p>Bemærkninger: I 1435 og 1438 nævnes en adelsmand Jesse Sommer fra Ørritslev. Det er uvist, om hans gård er identisk med den senere Ørritslevgård. Sikkert er det, at Mogens Eriksen Mormand til Bramsløkke i 1564 får to gårde i mageskifte med kronen, hvorefter han opretter Ørritslevgård.</p>	

<p>Ejere: 1564 M.E.Mormand ca.1615 J.Friis 1663 M.Mikkelsen 1666 M.Mikkelsen Hardrup 1691 O.P.Himmelstrup 1702 B.R.Holck 1703 O.P.Himmelstrup 1704 J.I.Trøstrup 1769 N.K.Lange 1771 L.Schebye 1798 H.J.Hansen 1804 E.Møller 1903 H.E.Pontoppidan 1907 Chr.Darél 1957 Landbrugets Rationaliseringsfond 1995 Erik Moritz Hansen</p>	<p>Fælles ejer med nabogården Østrupgård 1771-1787 og 1804-1809</p>
--	---

Historiske tildragelser:

Fyns Amt	Herred: Lunde	Kommune: Otterup	Sogn: Otterup
-----------------	-------------------------	----------------------------	-------------------------

Ejerlavet omkring år 1800

a. **Hoved- og avisbygninger:** Hovedbygningen er et tre-fløjet anlæg, åbent mod nordøst. Anlægget er omgivet af voldgrave til alle sider. Avlsgården er et tre-fløjet anlæg vest for hovedgården og åbent mod denne. Vejen går gennem avlsgårdens bygninger.

b. **Placering i ejerlavet:**

Ejerlavets ressourcer: Overvejende agerjord med mindre indhold af eng.

Placering: Randplaceret.

Orientering: Ager/eng-orienteret.

c. **Øvrige bygninger i ejerlavet:**

Der er ikke aftegnet yderligere bygninger i ejerlavet.

Driftsøkonomi

a. **Areal år 1800:** 329 ha. ¹⁾

Antal marker: 6

heraf i årlig brug: 3 1/4

Bemærkninger: 1) Incl. Nislevgård og Blåholm.

b. **Dyrket areal år 1682:** 147 tdr.ld.

Vangebrug: 2/1

Hartkorns sammensætning (i % af agerhartkorn):

1. bon: 56

1. + 2. bon: 82

eng: 51

skov: 0

græs: 2

Bemærkninger: Kvægskatteliste 1682: 20 øksne, 6 ungnød.

Jordbundsforhold og afgrænsning

Landskabsform: G. Sletten. Moræneflade med naturskabt marint forland mod øst.

Jordbund: Overvejende moræneler. Saltvandsler og ferskvandstørv og -sand i ejerlavsranden.

Naturlig afgrænsning:

En del af ejerlavsgænsen mod Ørritslev er ikke naturlig.

Fyns Amt	Herred: Lunde	Kommune: Otterup	Sogn: Otterup
-----------------	-------------------------	----------------------------	-------------------------

Relikt - vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luftfoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret struktur	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger: Hovedbygningen har samme grundplan som før og er stadig omgivet af voldgrave.</p> <p>Avlsgården er delvis bevaret i sin grundplan. Den har samme beliggenhed, men der er ingen vejgennemførelse mere, og der er kommet vinkelbygninger til.</p> <p>Bebyggelsesgraden er ændret delvis ved nybebyggelse vest for hovedbygningen og op til Ørritslev by.</p> <p>Andre anlæg:</p> <p>Haveområdet er blevet indskrænket ved avlsgården.</p> <p>Enkelte uregelmæssige hegnsforløb er bevaret mod sydvest.</p> <p>Skove og vådområder:</p> <p>Ikke-agerarealer: Et mindre engområde ved den sydvestlige ejerlavsrind er bevaret.</p> <p>Særlige relikter:</p> <p>Arkæologiske interesser:</p>	X	X	X	<p>Nyopført 1789.</p> <p>1 hus i bindingsværk med rørtag. Resten er opført 1892.</p> <p>Have på c.5000 m² med broer og gl. lindetræer. Stendiger til 2 sider.</p>
<p>Tidspunkt for ændringer:</p> <p>Avlsgården er blevet ombygget før 1885, men er også ændret mellem 1885 og i dag. En lille del af engområderne var allerede opdyrket i 1885.</p>				

Fyns Amt	Herred: Lunde	Kommune: Otterup	Sogn: Otterup
-----------------	-------------------------	----------------------------	-------------------------

Hovedgårdstaksten

		1642	1662	1688	1770	1834	1870	1903	1956	
Tønder hartkorn		27	27	25	24	24	20	36	36	
Bemærkninger:										

Fæstegodset

			1662	1688 ¹⁾	17 70	1834	18	1903		
Tønder hartkorn			194	563	218	2				
Bemærkninger: 1) Incl. Dallunds fæstegods.										

		1642	1662	1688 ¹⁾	1780	1834	18	1903		
Antal gårde		23	22	78	29	0				
Heraf i hovedgd. sognet		9	6	0	9	0				
Antal huse		1		22	12	22		1		
Heraf i hovedgd. sognet		1		0	4	1				
Fæsteheder ialt		24		100	41	22		1		
Bemærkninger										

Godsfordelingen

	1662	1780	18 34				
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods	16	6	4				
Heraf samlinger på min. 3 gårde	2	3					
Antal egaliserede samlinger af gårde	0	3					

Hoveri

Antal hoveripligtige enheder o. 1770: 17½			
		høst- og såtid	resten af året
Hoveriets omfang pr. gs. gård: ugentlig	a) pløjedage		
	b) spanddage	1	½
	c) gangdage	3	1½
Bemærkninger:			

Fyns Amt	Herred: Lunde	Kommune: Otterup	Sogn: Otterup
----------	------------------	---------------------	------------------

Udviklingsbeskrivelse

a. Indtil cirka 1800:

Allerede i 1400-tallet omtales en væbnergård i Ørritslev, men den nuværende Ørritslevgård er grundlagt i 1564 af Mogens Eriksen Mormand af 2 selvejer-bøndergårde, han da erhvervede af kronen. Muligvis er gården udvidet yderligere i forbindelse med opførelse af en ny, grundmuret hovedbygning (Johan Friis) i 1620, og formentlig er Ørritslevgård ved samme lejlighed flyttet ud af byen og har fået jorden udskilt i et særligt enemærke nord for Ørritslev by. I 1642 var hovedgårdens jord på 27 tdr.htk., og dette niveau synes herefter bibeholdt frem til udskiftningen.

Til det beskedne hovedgårdsareal svarede et lige så beskedent fæstegods. I 1642 lå der 23 fæstegårde til Ørritslevgård, hvoraf 6 i Ørritslev by, i alt 200 tdr.htk. I 1702 var fæstegodset nået ned på 84 tdr.htk. (heraf 8 gårde og 9 huse i Ørritslev by), men efter store godsindkøb nåedes atter et niveau på godt 200 tdr.htk. I 1770 opkøbtes Ørritslevgård af nabogodset Østrupgård. I 1780 var fæstegodset godt arronderet i Otterup, Skeby og Norup sogne. Alene i Ørritslev by havde hovedgården da 12 egaliserede gårde.

Hovedgårdens dyrkede areal var i 1682 på 147 tdr.ld., der dyrkedes i trevangsbrug. I forhold til herredsgennemsnittet var jorden af god kvalitet. Hovedgården var i besiddelse af en del eng og overdrev, men havde ingen skov. Kvægskattelisten fra 1682 viser da også, at kvægbesætningen var beskedne. I 1664 omtales en hestemølle under hovedgårdstaksten.

I Danske Slotte og Herregårde konkluderes: "Gårdens historie er præget af, at den sjældent blev benyttet som sædegård og aldrig var ramme om et kulturelt liv, der hævede sig over det vanlige."

b. Efter cirka 1800:

Ørritslevgård havde omkring år 1800 et tilliggende på 24 tdr.htk. Jorden blev drevet i 6 marker, hvoraf de $3\frac{1}{4}$ var i årligt brug. Hovedgårdens jordtilliggende holdt sig i hele perioden konstant. Fæstegodset lå placeret i Otterup, Egense og Skeby. Fæstegodset var på 218 tdr.htk. Fæstegodset lå godt samlet i forhold til hovedgården. 1804 blev fæstegodset lagt over til Østrupgård, idet Ørritslevgård og Østrupgård havde samme ejer i denne periode. Ørritslevgård havde herefter kun nogle få huse tilbage.

Efter at fæstegodset var løsrevet fra gården, blev den drevet som en proprietærgård.

1910 var der en besætning på 125 malkekøer, 40 stk. ungkvæg, 3 tyre, 16 heste, 8 plage. Der fraselgtes på dette tidspunkt 100 fedesvin fra gården.

Ørritslevgård ejes i dag af staten, der driver den ved forpagter. Jordtilliggen- det er 165 ha ager, 9 ha eng, 8 ha skov.

Fyns Amt	Herred: Lunde	Kommune: Otterup	Sogn: Otterup
-----------------	-------------------------	----------------------------	-------------------------

Sammenfattende vurdering:

Ingen
interesse: Interesse: Stor
interesse: Særlig
interesse:

Typologisk vurdering:

interesse

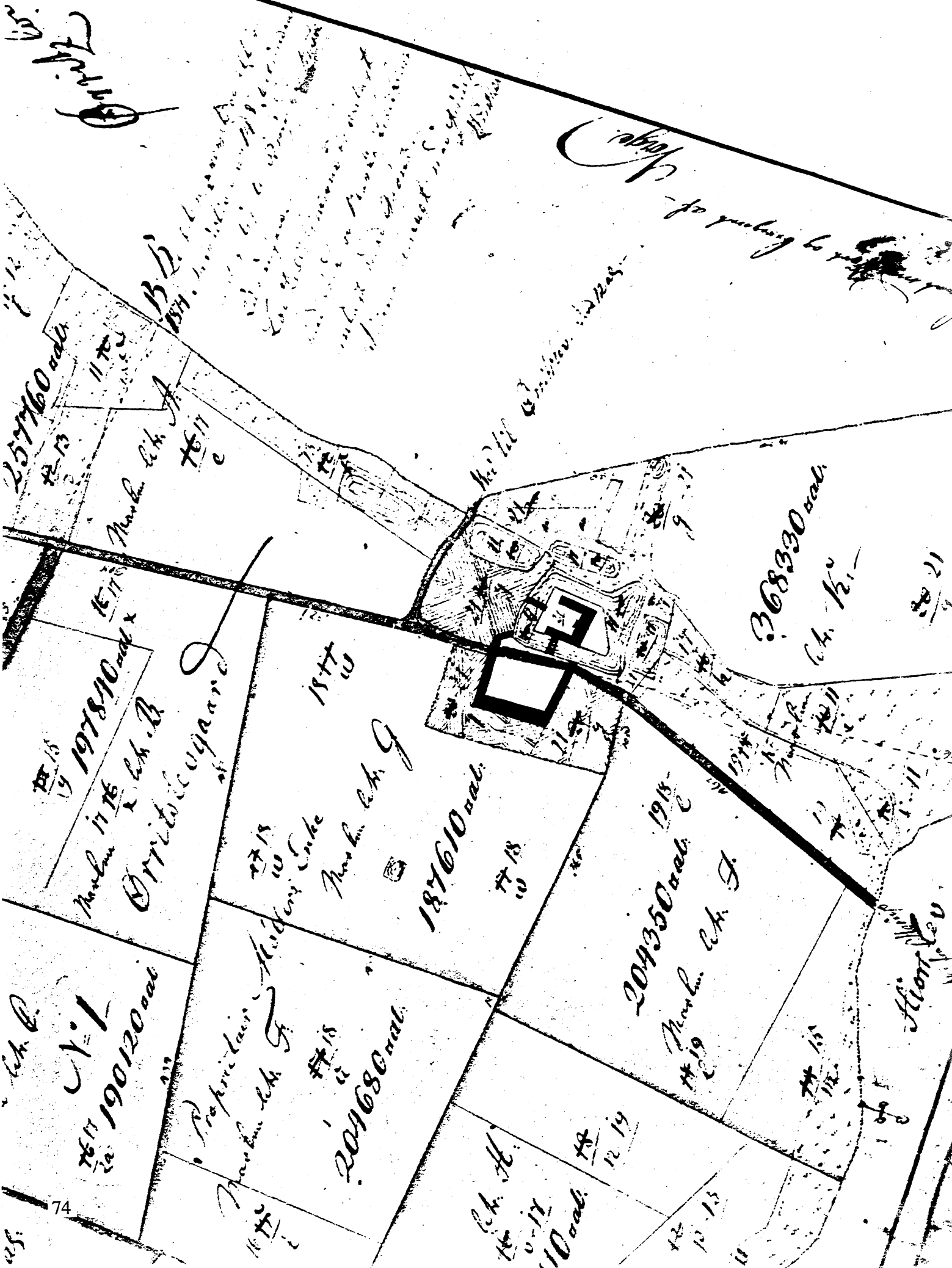
1. Anlægstype: Ørritslevgård er oprettet som en beskeden landsbyhovedgård i 1500-tallet. Hovedgården er formentlig udskiftet og udflyttet af landsbyen c.1620 og formentlig udvidet i forbindelse hermed. Ejerlavet synes herefter at have haft stabilt omfang. Ejerlavet består overvejende af agerjord. Hovedgården er randplaceret med ager/eng-orientering. Kvægholdet var i 1682 beskedent, og Ørritslevgård havde karakter af en korngård.
2. Udviklingstype. Hovedgårdshartkornet lå frem til 1870 konstant på 20-30 tdr., men synes herefter øget til 36 tdr. Den lille hovedgård har stedse haft et beskedent fæstegods og blev kun sjældent benyttet som sædegård. Fæstegodset var godt arronderet og bestod fortrinsvis af Ørritslev by, som hovedgården egaliserede. Først i 1800-tallet skilles fæstegodset fra hovedgården, og den blev herefter drevet som avlsgård.

Sammenfattende drejer det sig om en almindelig og typeren anlægstype med enkelte udviklingsmæssige karakteristika.

Relikt-vurdering:

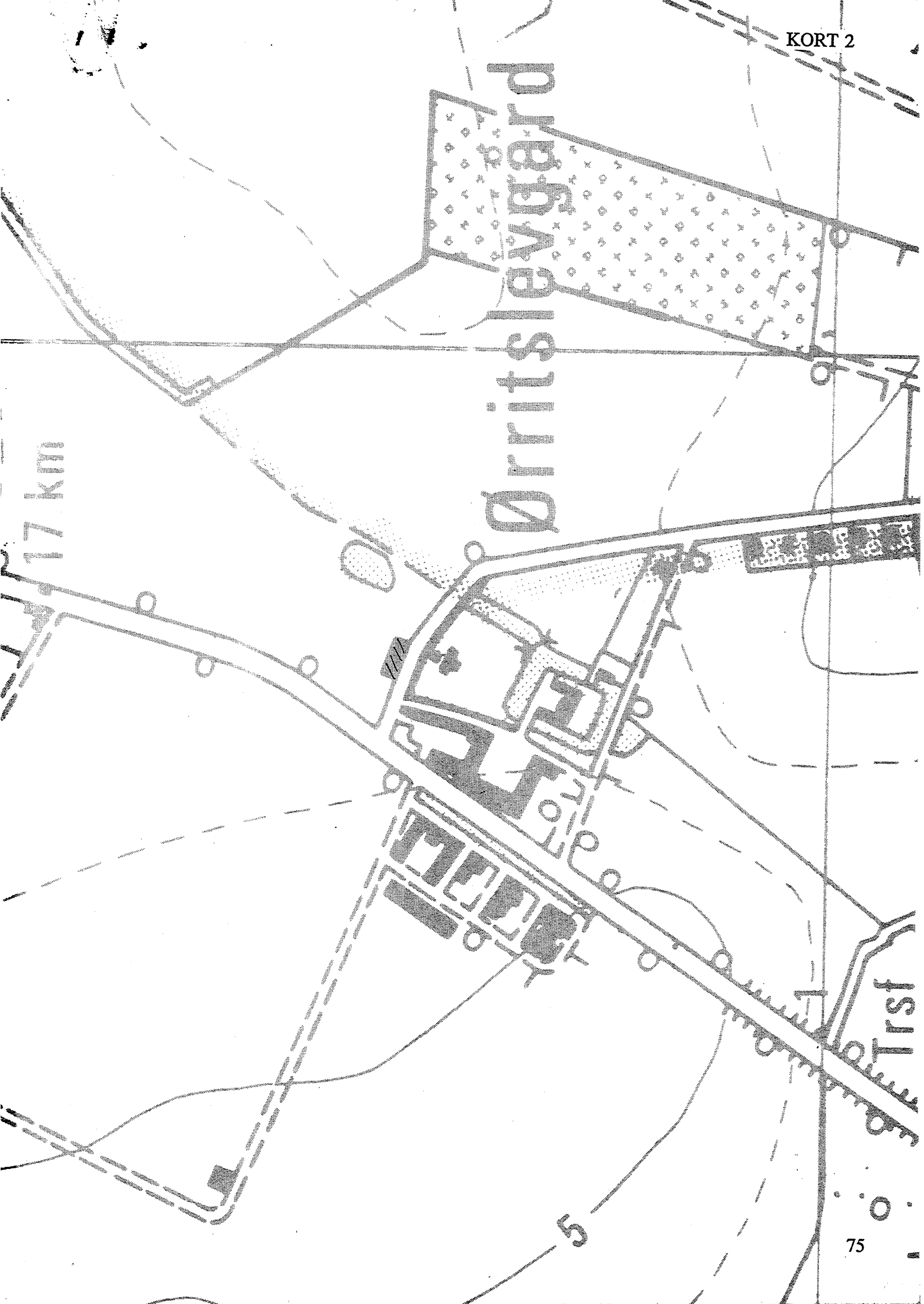
interesse

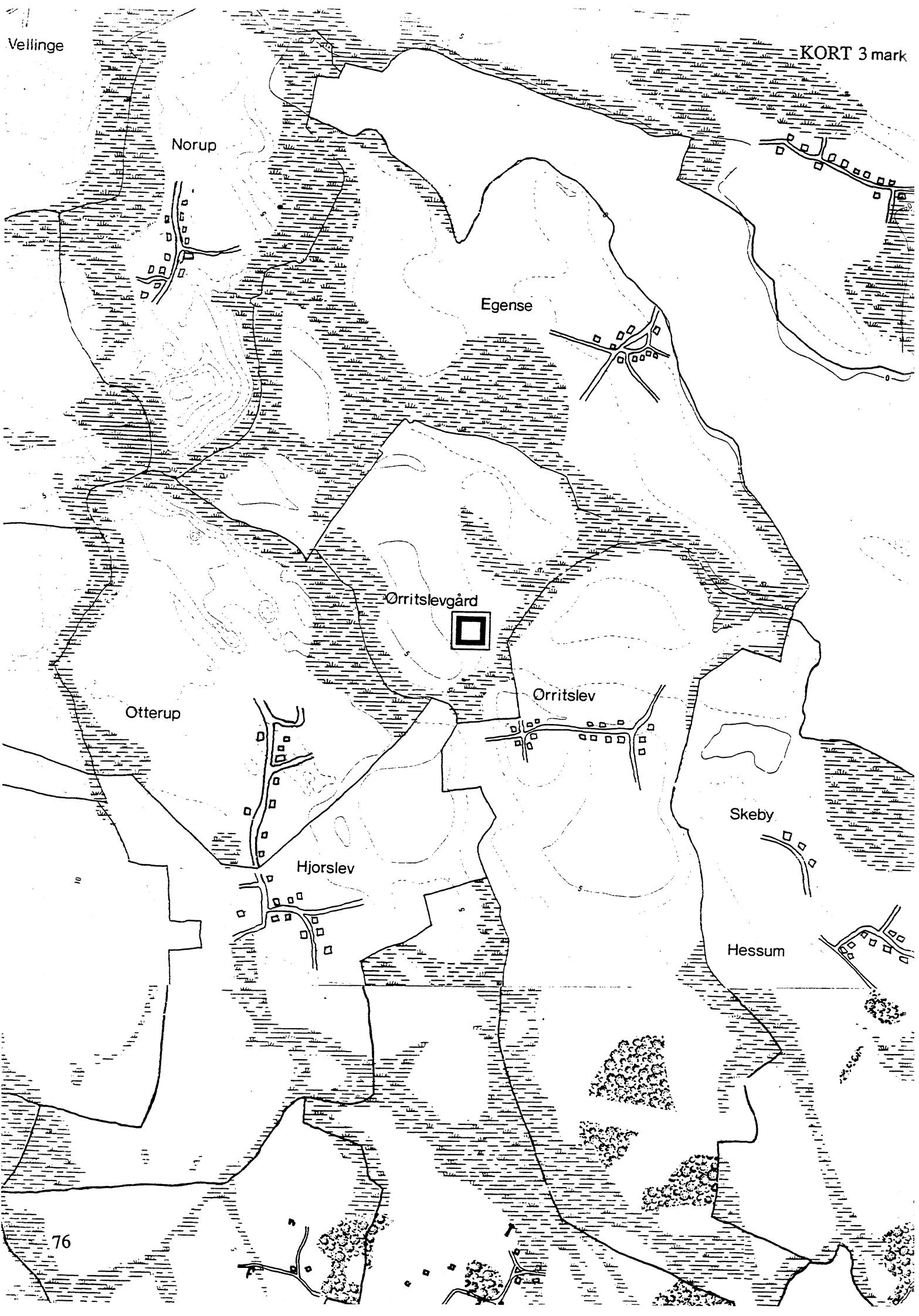
- 1) Hovedbygning og voldgrave er velbevaret. Avlsgården er delvis bevaret. Haveanlægget er delvis bevaret.
- 2) Kulturlandskabet er ændret en del som følge af nybebyggelse, ligesom engarealerne for størstedelen er opdyrket.
- 3) Særlige relikter: -
- 4) Arkæologiske interesser: -

Ørritslevgaard

17 km

Norup

Egense

Orritslevgård

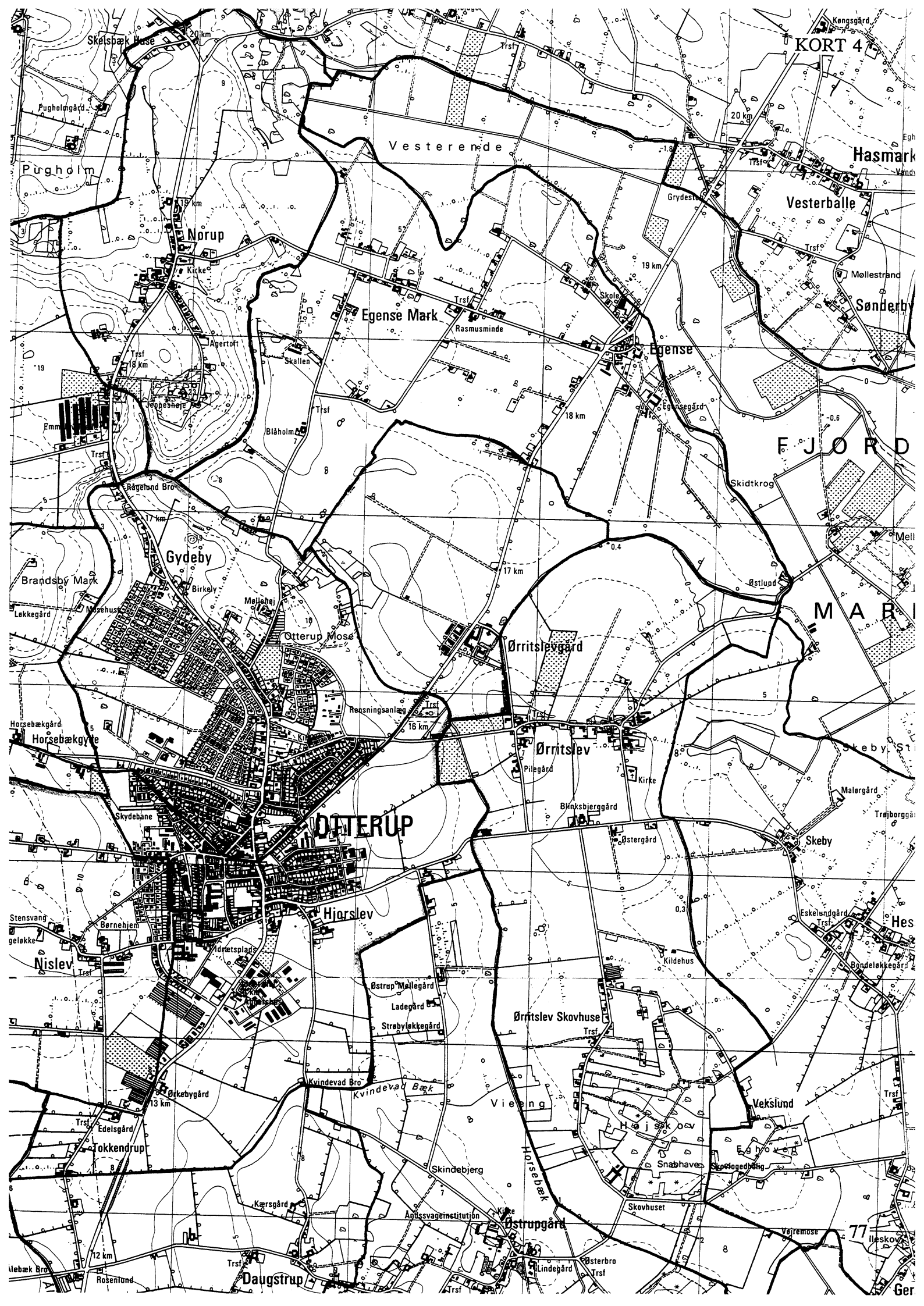
Orritslev

Otterup

Hjørslev

Skeby

Hessum

Vesterende

Vesterballe

Egense Mark

Egense

Gydeby

OTTERUP

Ørritslevgård

Ørritslev

Hjarslev

Ørritslev Skovhuse

Hes

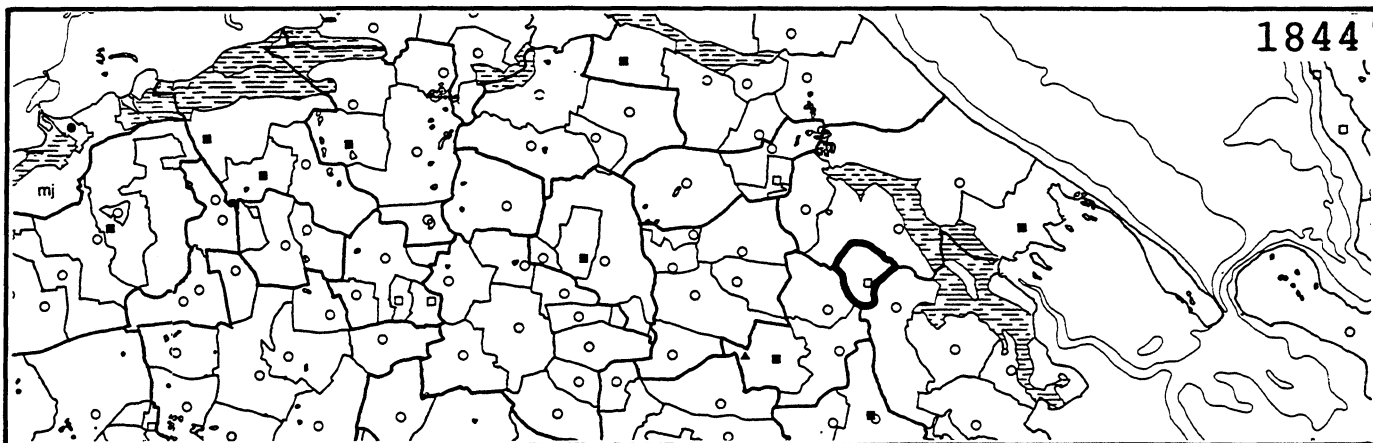
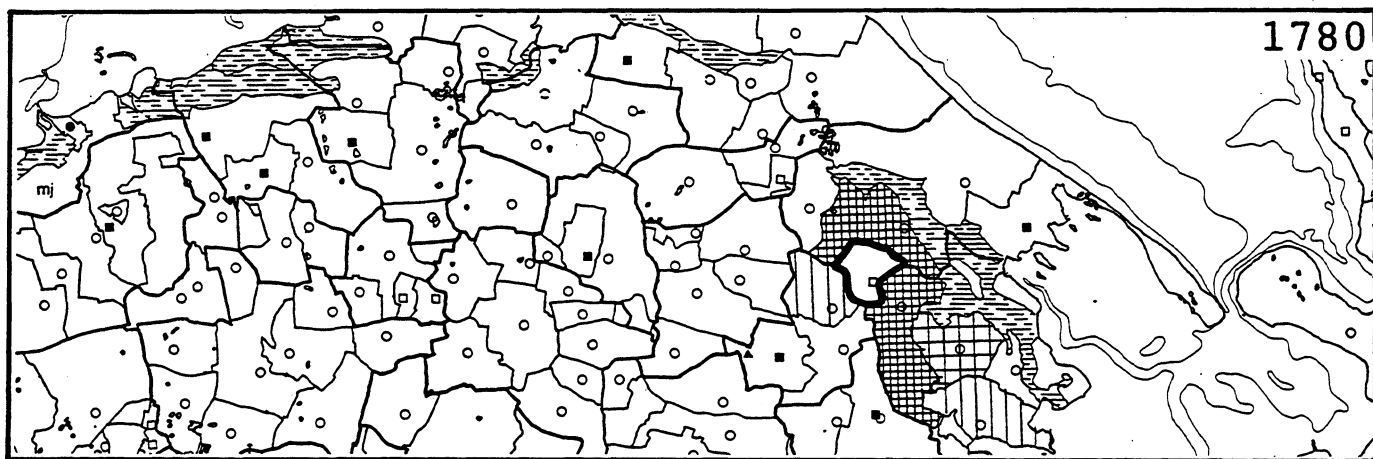
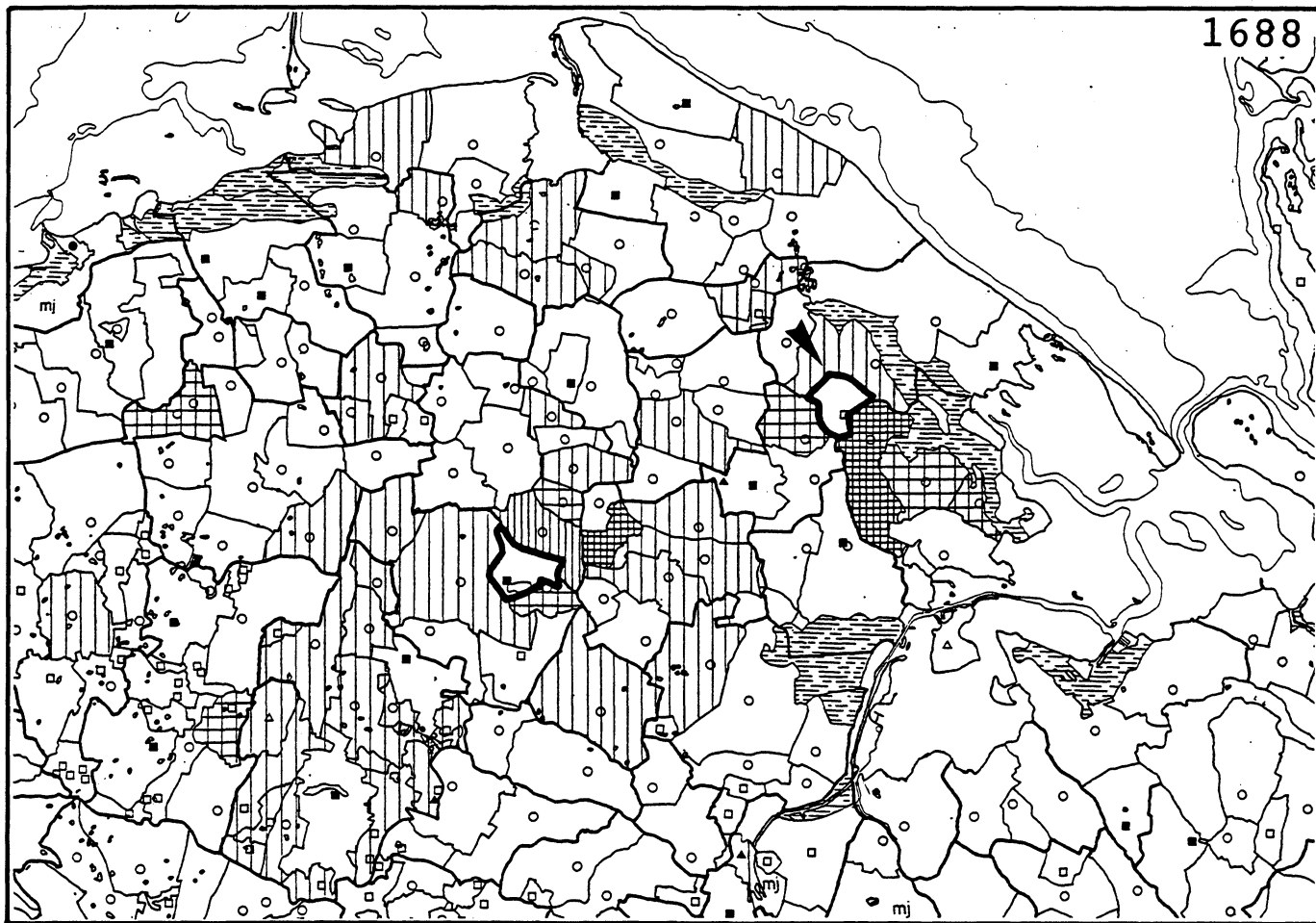
Nislev

Vekslund

Daugstrup

Østrupgård

Ger

Østrupgård

Fyns Amt	Herred: Lunde	Kommune: Otterup	Sogn: Østrup
----------	------------------	---------------------	-----------------

Navn: Østrupgård/Østruplund	Tidligere navn:
--------------------------------	-----------------

Bemærkninger: Østrupgård nævnes første gang i 1505 i formen Østrup Gaard. Hgden har navn efter landsbyen Østrup. Forleddet er østær, der betyder øst for, hvilket hentyder til, at Østrup ligger øst for adelbyen Lunde. Efterleddet er torp det betyder udflytterbebyggelse. Ved adskillelsen af avlsgården og hovedbygningen i 1928 blev hovedbygningen kaldt Østruplund.

Anlægstidspunkt: middelalder	Anlægsform: landsbyhovedgård
---------------------------------	---------------------------------

Bemærkninger: Allerede i 1456 omtales en væbnergård i Østrup. I 1500-tallet var der to hovedgårde: Østrupgård og Østrup Skovgård eller gammel Østrupgård, sidstnævnte blev i 1660-65 lagt under Nislevgårds takst. Østrupgård har i 1600- og 1700-tallet gjort store indhug i landsbyen Østrups ejerlav. Hovedgården lå helt frem til udskiftningstiden i fællesskab med bønderne.

Ejere:	
1456 Henrik Andersen Gummesen	Fælles ejer med nabogården: Ørritslevgård 1771-1787, 1804-1809.
1459 Jens Hansen Skinkel	
ca. 1500 Jørgen Friis	Under stamhuset: Østrupgård, 1828-1921.
1529 Hans Stigsen Ulfeldt	
1544 Jørgen Daa og Poul Skinkel	
1627 Godske Rathlou og Claus von Buchwald	
1628 Jørgen Rathlou (eneejer)	
1653 Margrethe Øllegård, Hedvig og Mette v. Ahlefeldt (eneejer fra 1657)	
1660 C.E. v. Korff	
1682 Johan D.v. Wettberg	
ca. 1710 Johan Fr. Frølich	
1754 Laurids Schebye	
1797 Elias Jørgensen Møller	
1924-28 Forsk. ejere	
1928 Staten (hovedbygning) 1940	
1928 C.J. Nielsen (avlsgård)	
1963 P.C. Olsen	1995 Niels Matthiesen

Historiske tildragelser:

Anne Ulfeldt der ejede Ø. ca. 1530 blev for sin voldelige fremfærd mod svigerinden Sophie Daa indsat på Nyborg Slot. Poul Skinkel der havde part i Ø. fra 1544 faldt i slaget ved Svartå. Holger Møller der ejede Ø. fra 1895 var meget musikalsk (fra 1889 medlem af Det kgl. Kapel). Han samlede om sommeren sine kunstner venner på Ø. og arrangerede her koncerter.

blv. andse Carl Møller

Fyns Amt	Herred: Lunde	Kommune: Otterup	Sogn: Østrup
-----------------	-------------------------	----------------------------	------------------------

Ejerlavet omkring år 1800

a. Hoved- og avlsbygninger: Udgør et sammenbygget uregelmæssigt firefløjet anlæg med hovedbygningen i vest. Den nordre længe støder umiddelbart op til kirkegården.

b. Placering i ejerlavet:

Ejerlavets ressourcer: Blandingsøkonomi med ager, eng og lidt skov

Placering: Østrupgård er placeret i landsbyen Østrup, **Orientering:** Ved kirken, på grænsen til et større engareal.

c. Øvrige bygninger i ejerlavet: Ejerlavet udgøres af hele Østrup. Hovedgården indgik i et snævert dyrkningsfællesskab med landsbyen helt op til udskiftningen i 1797.

Driftsøkonomi

a. Areal år 1800:

Antal marker:

heraf i årlig brug:

b. Dyrket areal år 1682: 136 tdr.ld.

Vangebrug: Trevangsbrug

Hartkorns sammensætning (i % af agerhartkorn):

1. bon: 54

1.+ 2. bon: 86

eng: 3

skov: 0

græs: 2

Bemærkninger:

Jordbundsforhold og afgrænsning

Landskabsform: G.Sletten. Moræneflade med enkelte drumlines og lidt hedeslette.

Jordbund: Overvejende moræneler med lidt ferskvandstørv og sand.

Naturlig afgrænsning: Østrup er ikke naturligt afgrænset mod Dagstrup og Hjorslev.

Fyns Amt	Herred: Lunde	Kommune: Otterup	Sogn: Østrup
----------	------------------	---------------------	-----------------

Relikt-vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luftfoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger:</p> <p>Hovedbygningen er flyttet mod vest og adskilt fra ladegården med en mur.</p> <p>Avlsgården ligger i samme område, men med en stærkt forandret grundplan</p> <p>Andre anlæg:</p> <p>Haveområdet er udvidet mod syd og omlagt</p> <p>Skove og vådområder:</p> <p>Engområdet ved hovedgården er blevet opdyrket</p> <p>Arkæologiske interesser:</p>		x	x	<p>Ny hovedbygning i 1812. Nuværende slotsagtige hovedbygning "Østruplund" opført 1881-82</p> <p>Avlsgården brændte i 1927</p>
<p>Tidspunkt for ændringer: De fleste af ændringerne var sket før 1885, der var dog stadig bevaret lidt af engområderne på dette tidspunkt.</p>				

Fyns Amt	Herred: Lunde	Kommune: Otterup	Sogn: Østrup
----------	------------------	---------------------	-----------------

Hovedgårdstaksten

			1662/64	1688	1770	1844 ¹⁾	1870	1903 ¹⁾	1956	
Tønder hartkorn			46	37	37	54	43	51	21	
Bemærkninger: 1) Incl. inddæmet areal og skov.										

Fæstegodset

			1664	1688	1780	1828	1844	1903		
Tønder hartkorn			88	154	245	335	282			
Bemærkninger										

			1664	1688	1780	1844	18	1903		
Antal gårde			16	19	31	48		1		
Heraf i hovedgd. sognet			14	15	18	19		1		
Antal huse			3	13	36	97+1ml		25		
Heraf i hovedgd. sognet			3	9	?	44+1ml		11		
Fæsteenheder ialt			19	32	67	146		26		
Bemærkninger										

Godsfordelingen

	1664	1780	1844				
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods	3	9	13				
Heraf samlinger på min. 3 gårde	2	4	7				
Antal egeliserede samlinger af gårde	0	4	4				

Hoveri

Antal hoveripligtige enheder o. 1770: 21	
Hoveriets omfang pr.gs. gård:	a) pløjedage
	b) spanddage
	c) gangdage
Bemærkninger:	

Fyns Amt	Herred: Lunde	Kommune: Otterup	Sogn: Østrup
----------	------------------	---------------------	-----------------

Udviklingsbeskrivelse

a. Indtil cirka 1800:

Landsbyhovedgården Østrupgård nævnes fra 1456. Syd for landsbyen lå endvidere hovedgården Østrup Skovgård, der i 1500-tallet også benævnes Gammel Østrupgård. O. 1660 lagde Østrup Skovgård med 26 tdr. htk. under Nisleve gårds takst. Endnu i 1796 lå hovedparten af Østrupgårds jorder i fællig med bønderne endog også på nabobyernes marker. Først ved udskiftningen året efter, opløstes dette fællesskab. Antallet af gårde i landsbyen faldt fra 16 til 13 i løbet af 1500-1600-tallet i forbindelse med hovedgårdens ekspansion. I 1688 var hovedgården med sine 37 tdr. htk. af middelstørrelse - den synes ikke udvidet siden.

I 1682 var det dyrkede areal på 136 tdr.l.d, der dyrkedes i trevangsbrug. Boniteten var fremragende, og der var nogen eng og græs, men kun lidt skov til hovedgården. Fra 1664 omtales en vejrmølle til Østrupgård. Af karakter er Østrupgård en korngård, og o. 1600 førte Odense by sag mod Morten Skinkel til Østrupgård, der brugte Klintebjerg til ulovlig kornudførsel.

O. 1500 eksisterende der tre hovedgårde i sognet, Daugstrupgård, Østrup Skovgård og Østrupgård, hvortil kom at kronen havde store besiddelser. Godstilliggendet Østrupgård har været meget beskedent. I 1561 erhvervede hovedgården 5 gårde i sognet ved mageskifte med kronen, men endnu i 1664 var tilliggendet blot 8 gårde, 8 småbol og 3 huse. Sidst i 1600-tallet forøgedes bøndergodset til et niveau á 200-250 tdr. htk. I begyndelsen af 1800-tallet udvidedes bøndergodset atter betydeligt til 335 tdr. htk. i 1828, hvor godset blev oprettet til stamhus. Efterhånden lykkedes det stort set at samle hele sognet, og godset var i 1780 fortrinlig arronderet med egaliserede gårde i Østrup, Daugstrup, Gerskov og Hjadstrup. Allerede i 1596 erhvervedes kronens og kirkens tiende af Østrup Kirke og hovedgården lod bygge til ved kirken. Sidst i 1600-tallet erhvervedes Jus patronatus til kirkerne i Østrup og Hjadstrup. O. 1800 blev der bygget et hospital ved kirken.

b. Efter cirka 1800:

Østrupgårds areal forblev omtrent uændret i 1800-tallet. I 1870 var der 260 tdr. land, samt 142 tdr. land skov til hovedgården. Først i 1800-tallet inddæmmede hovedgården omtrent 1.100 tdr. land af Egense Fjord, men arealet blev ikke drevet under hovedgården. Det inddæmmede areal solgtes i 1913 til Udstykningsforeningen. Ved overgangen til fri ejendom i 1921 afgaves 25 ha til udstykning. I 1927 blev skovene frasolgt, hvorefter det resterende areal til avlsgården blev 215 tdr.l.d. I 1956 var hovedgårdstaksten som følge af udstykningen faldet til 21 tdr. htk., og arealet var uændret 122 ha. Ved oprettelsen af stamhuset i 1828 var besætningen på 20 heste, 76 malkekøer og 24. stk. ungvæg.

Som følge af stamhusets etablering var godskomplekset endnu intakt i 1844, mens der i 1903 kun var enkelte rester tilbage. I 1921 overgik stamhuset til fri ejendom. I 1928 skilles ladegården fra den imponerende slotsagtige hovedbygning fra 1881-82, der siden har været Østruplund. Siden 1940 har Østruplund fungeret som offentlig institution.

Fyns Amt	Herred: Lunde	Kommune: Otterup	Sogn: Østrup
-----------------	-------------------------	----------------------------	------------------------

Sammenfattende vurdering:Ingen
interesse: Interesse: Stor
interesse: Særlig
interesse: **Typologisk vurdering: stor interesse.**

1. Østrupgård nævnes som landsbyhovedgård fra 1400-tallet. Den er forblevet i landsbyen og ligger stadig som nabo til kirken. I løbet af 1500-1600-tallet udvidedes Østrupgård til middelstørrelse, men gårdens jorder forblev i dyrkningsfællesskab frem til udskiftningen i 1797.
2. Godstilliggendet var først i 1500-tallet yderst beskedent, men det nåede omkring 1700 et middelniveau af 200-250 tdr. htk. Først i 1800-tallet nåedes et højdepunkt og Østrupgård oprettedes som stamhus i 1828. Godset udvidede allerede i 1596 Østrup Kirke og byggede o. 1800 et hospital ved kirken. Sidst i 1500-tallet havde Østrupgård "ulovlig" kornudskibning ved Klintebjerg.
3. Fæstegodset afvikledes i sidste halvdel af 1800-tallet. I de første årtier af 1900-tallet reduceredes godstilliggendet stærkt, og ladegården blev skilt fra hovedgården.
4. Hovedbygningen er fra 1880'erne. Avlsgården hovedsagelig fra 1900-tallet.

Sammenfattende drejer det sig om en almindelig og meget typeren anlægstype med mange udviklingsmæssige karakteristika.

Relikt-vurdering: interesse.

1. Hovedbygningen er flyttet og nybygget i 1880'erne. Den er nu skilt fra ladegården. Ladegården genopførtes efter brand i 1927.
2. Ejerlavets store engområde er blevet opdyrket.
3. Særlige relikter.
4. Arkæologiske interesser.

9 Skindebjerg

Horsebæk

svageinstitution

Kirke

Østrupgård

Lindeg

Trsf

Slettegård

Østrup

Otterup

Orritslev

Hjorslev

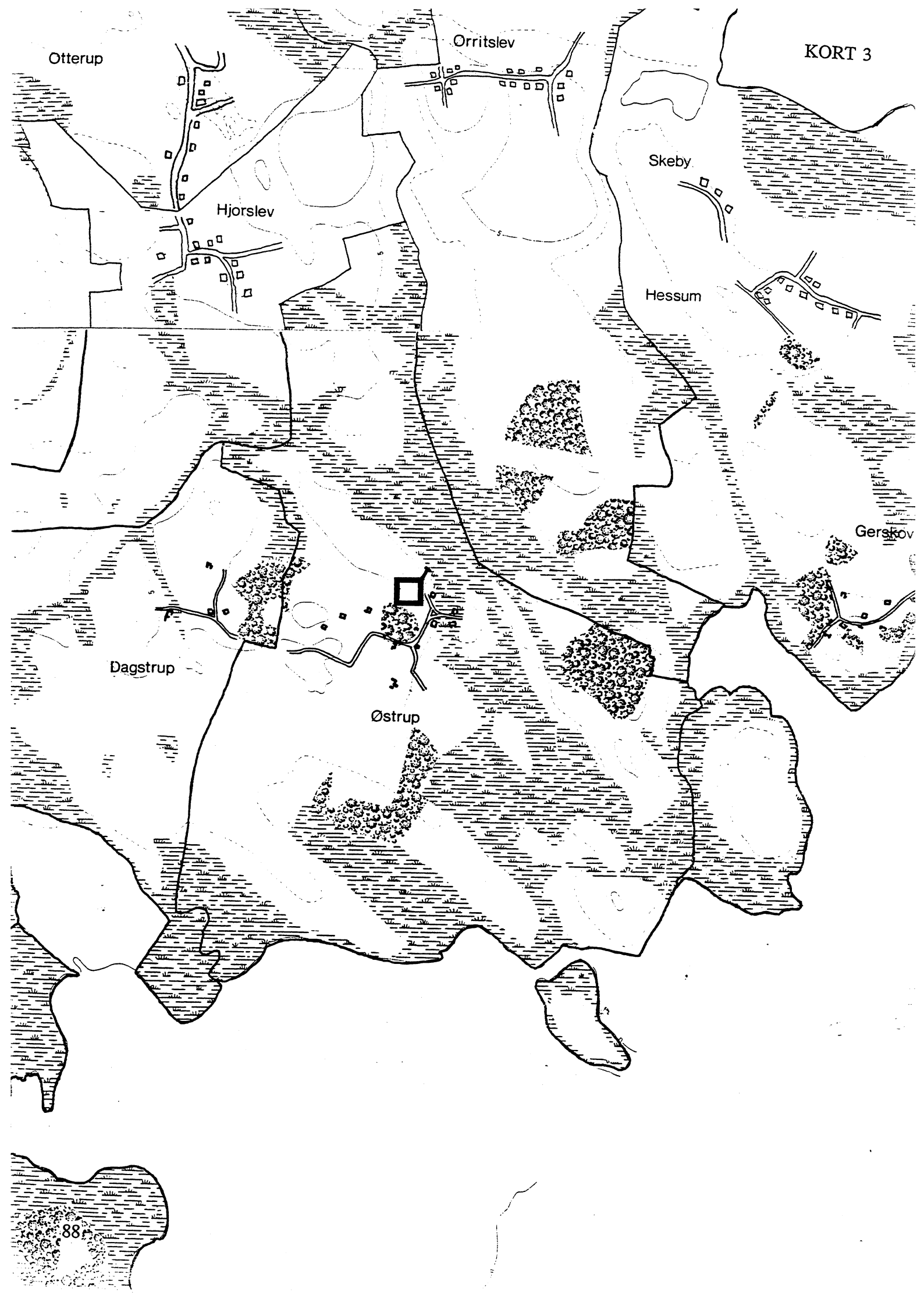
Skeby

Hessum

Dagstrup

Østrup

Gerstkov

ØSTERUP

Ørritslev

Hessum

Ørritslev Skovhuse

Vieng

Vekslund

Daugstrup

Østrupgård

Østrup

Gerskov

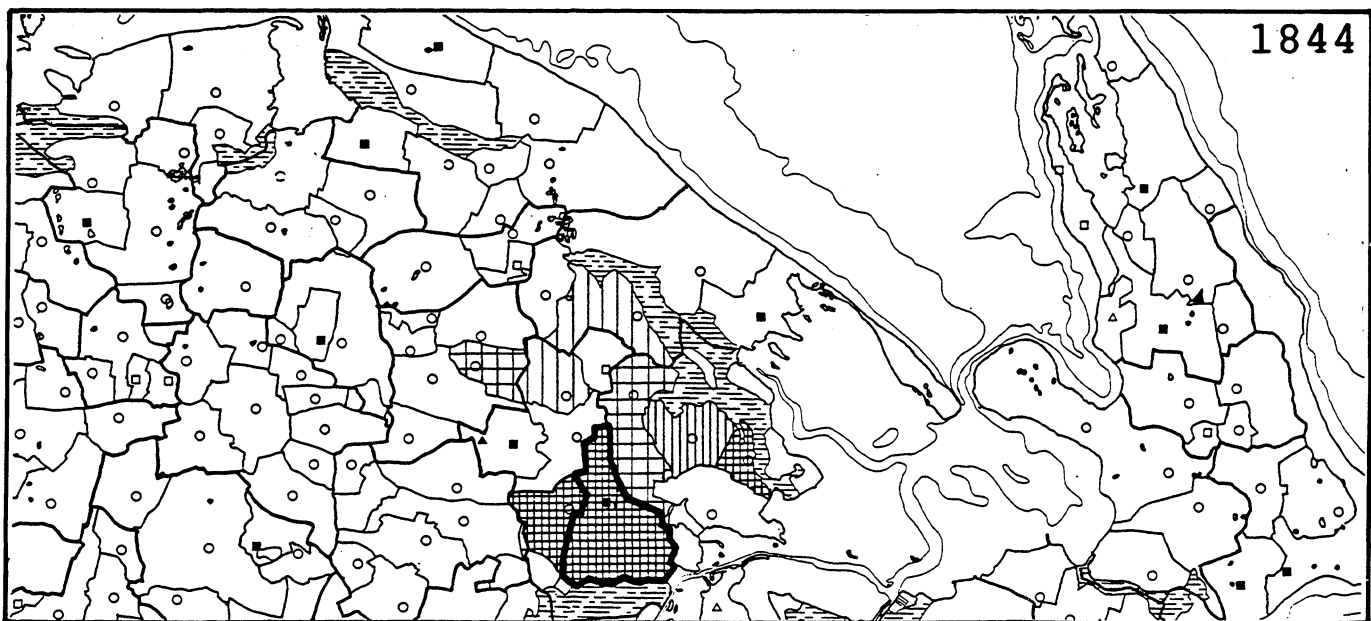
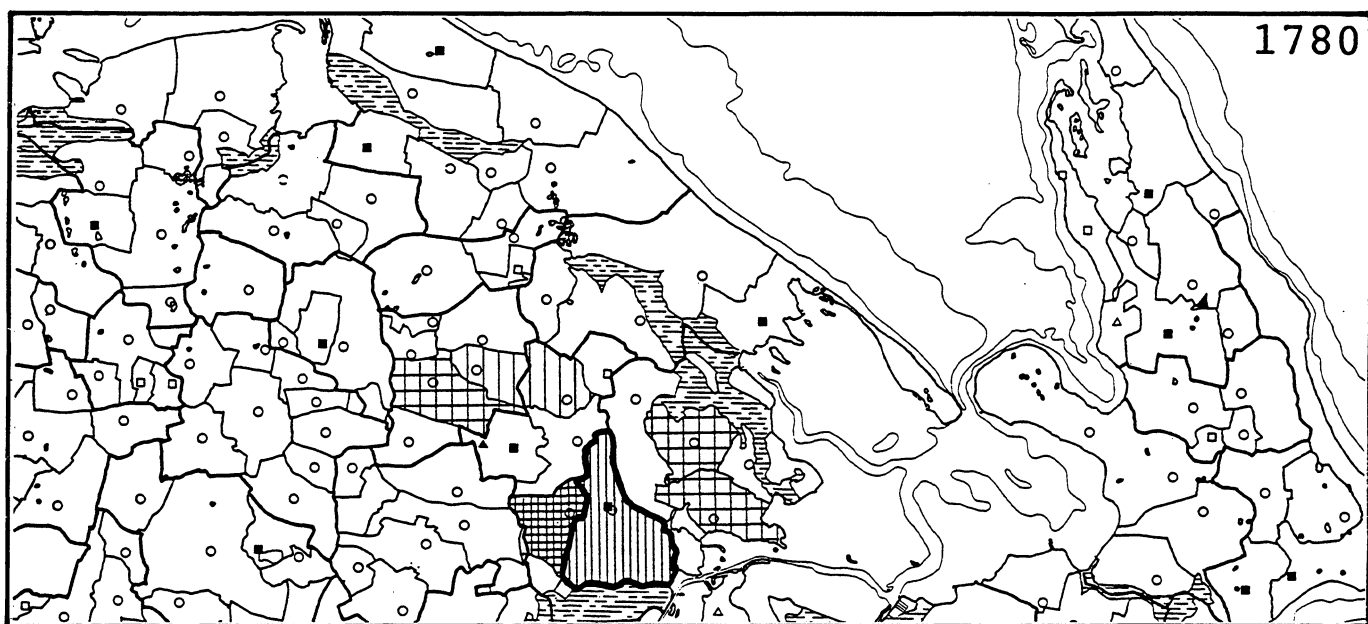
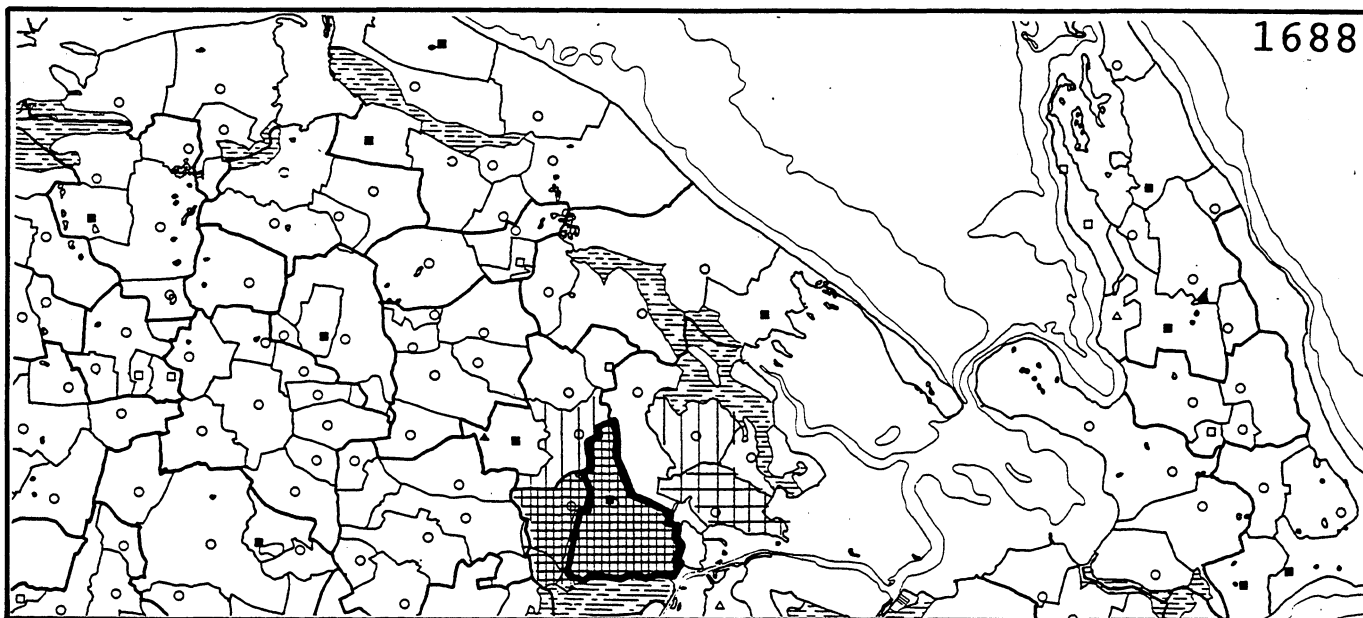
Østrup Skovgård

Klingeskov

LUMBY INDDÆMMEDE STRAND

Strandager

Vigelsø

Oversigt over tidligere publikationer inden for "Naturforvaltning og Kulturhistorie i Fyns Amt".

KULTURHISTORIE

1. Landsbyregistrering i Fyns Amt, foreløbig orientering, 1983
Landsbyregistrering i Fyns Amt, Historiske forhold, 1983
 - 1.01 Assens Kommune
 - 1.02 Bogense Kommune
 - 1.03 Broby Kommune
 - 1.04 Egebjerg Kommune
 - 1.05 Ejby Kommune
 - 1.06 Faaborg Kommune
 - 1.07 Glamsbjerg Kommune
 - 1.08 Gudme Kommune
 - 1.09 Haarby Kommune
 - 1.10 Kerteminde Kommune
 - 1.11 Langeskov Kommune
 - 1.12 Marstal Kommune
 - 1.13 Middelfart Kommune
 - 1.14 Munkebo Kommune
 - 1.15 Nyborg Kommune
 - 1.16 Nr. Åby Kommune
 - 1.17 Odense Kommune bind 1 og 2
 - 1.18 Otterup Kommune
 - 1.19 Ringe Kommune
 - 1.20 Rudkøbing Kommune
 - 1.21 Ryslinge Kommune
 - 1.22 Svendborg Kommune
 - 1.23 Sydlangeland Kommune
 - 1.24 Søndersø Kommune bind 1 og 2
 - 1.25 Tommerup Kommune
 - 1.26 Tranekær Kommune
 - 1.27 Ullerslev Kommune
 - 1.28 Vissenbjerg Kommune
 - 1.29 Ærøskøbing Kommune
 - 1.30 Ørbæk Kommune
 - 1.31 Årslev Kommune
 - 1.32 Aarup Kommune
2. Sektorplanlægning i det åbne land Fredningsplan, Supplerende oplæg vedrørende udpegning af bevaringsværdige landsbyer og sikring af kirkeomgivelser. juni 1984. Udgået.
3. Sektorplanlægning i det åbne land, Fredningsplanlægning Kulturhistoriske forhold, 1984
4. Landskabsarkitektonisk registrering af hovedgårde, 1988
5. Vand- og vandkraftsudnyttelse på Fyn, 1989
6. Landsbyer med særlige bevaringsinteresser, 1992
7. Hovedgårdsregistrering i Fyns Amt, Skemaer og kort.
 - 7.01 Kerteminde Kommune, 1994
 - 7.02 Faaborg Kommune, 1994
 - 7.03 Odense Kommune, 1995
 - 7.04 Assens Kommune, 1995
 - 7.05 Bogense Kommune, 1995
 - 7.06 Svendborg Kommune, 1995
 - 7.07 Tranekær Kommune, 1995
 - 7.08 Hårby Kommune, 1995
 - 7.09 Gudme Kommune, 1995
 - 7.10 Glamsbjerg Kommune, 1995
 - 7.11 Egebjerg Kommune, 1995
 - 7.12 Ejby
 - 7.13 Langeskov og Munkebo Kommune, 1995
 - 7.14 Nyborg og Ullerslev Kommune, 1995
 - 7.15 Ryslinge Kommune, 1995
 - 7.16 Rudkøbing Kommune, 1995
 - 7.17 Ringe Kommune, 1995

NATURFORVALTNING

Fredninger / beskyttet natur

1. Registrering af kirkeomgivelsesfredninger i Fyns Amt, 1980
2. Oversigt over fredede arealer og naturfredningslovens beskyttelses- og byggelinier i Fyns Amt 1981 Udgået.
3. Oversigt over vandløb omfattet af naturfredningslovens § 43 I Fyns Amt, 1983 Udgået.
4. Fredninger i Fyns Amt, 1989
 - 14.1 Nordlige fredningskreds
 - 14.2 Sydlige fredningskreds
 - 14.3 Vestlige fredningskreds

Planlægning

1. Sektorplanlægning i det åbne land Fredningsplan oplæg, juni 1983. Udgået.
2. Forslag vedrørende udbygning af det rekreative hovedstinet, 1984.
3. Sektorplanlægning i det åbne land, Fredningsplan foreløbigt tryk, 1986. Udgået.
4. Fredningsplanlægning, Handlingsprogram, forslag 1987. Udgået.
5. Fredningsplanens Handlingsprogram, 1989
6. Fredningsplan, 1991.

Registrering / overvågning / pleje

1. Oversigt over biologiske interesseområder i Fyns Amt, 1981
2. Stævningsskove på Langeland, 1988
3. Naturpleje 1987, 1988.
4. Naturpleje 1988, 1989.
5. Overvågning af fuglelokaliteter i Fyns Amt, 1989.
6. Overvågning af fugle i Fyns Amt 1988, 1990.
7. Naturpleje 1989, 1990.

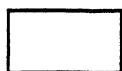
Henvendelse vedrørende publikationer kan ske til:

Fyns Amt, Natur- og vandmiljøafdelingen,
Ørbækvej 100 5220 Odense SØ, tlf. 6556 1000

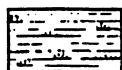
8. Overvågning af padder i Fyns Amt 1988, 1990.
9. Stævningsskove på Fyn, 1990
10. Moser i Fyns Amt - Nyborg Kommune, 1991
11. Moser i Fyns Amt - Tommerup Kommune, 1991
12. Moser i Fyns Amt - Odense Kommune, 1992
13. Moser i Fyns Amt - Faaborg Kommune, 1992
14. Strandenge i Fyns Amt, 1993
15. Insekter i Naturplejen, 1995
16. Slåning af Vejkanter, 1995
17. Moser i Fyns Amt - Marstal og Ærøskøbing kommuner, 1995

Signaturforklaring

Kort 3

Agerland

Eng/mose

Skov

Bakkeoverdrev

Hovedgård med voldgrav

Hovedgård

Voldsted

Gård

Mølle

Teglværk

Smedie

Hus

Kalkovn

Kort 5

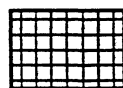
Ejerlavskort med påtrykte ejersignaturer

Hovedgårdstakst

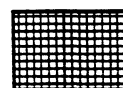
0-25%

25-50%

50-75%

75-100%